

666 6

உயர்பாடி:

ዘሳጢ፡ ስህተ፡ ብርሃን፡

[illegible]

三十三卷

መንፈሳዊ መጽሐፍ

ፎቶ

ቁጥር 7

በሰ ፎቶ መንፈሳዊ መጽሐፍት በሦስት መንገድ መገናኘት ይቻላል።

1ኛ

በፖስታ

70422 ጸፋ-ልን

2ኛ

በግንባር ቀርባችሁ

አነጋግሩን

3ኛ

በቴሌፎን

51-68-20 ደውሉ-ልን

ግዑዲ

ርእስ	ገጽ
ርእስ አንቀጽ	2
ክርስትና በኢትዮጵያ	3
መሠረተ እምነት	12
የመዳን ትምህርት	18
የጋብቻ ትምህርት	23
አለቃ ነቅዕ ጥበብና አገልግሎታቸው	25
የመጽሐፍ ቅዱስ ጠቅላላ እውቀት	32

ግሳቢያ

ወደፊት በሚወጡት የመራ መጽሐፋት የገእዝ ትምህርት ለመስጠት የአንባቢያንን ፍላጎት በቅድሚያ ግዑዲ አስፈላጊ ስለሆነ ሐሳብ እንድትለግሱን እናሳስባለን።

1ኛ ትምህርት

ምድብ ተውላጠ ስም ወይም መራሀያን

	ጾታ	ነጠላ	ቁጥር	ብዙ	ቁጥር
		ገእዝ	አግ.	ገእዝ	አግ.
1ኛ መደብ	የወል	አነ	እኔ	ንሕነ	እኛ
2ኛ መደብ	ተባ	አንተ	አንተ	አንተሙ	እናንተ
	አን	አንቲ	አንቺ	አንትን	እናንተ
3ኛ መደብ	ተባ	ውእቱ	እርሱ	ውእቱሙ	እነርሱ
	አን	ይእቲ	እርሷ	ውእቱን	እነርሱ

From the Library of
ፍጹሐ አጥላው ወላደ የጥዝ
FESSEHA ATLAH HOLDE YOHANNES

እግዚአብሔር አይዘበትበትም

ገበሬ በመኸር ሊሰበሰብ የሚችለው፣ ያንኑ የዘራውን ዓይነት አትርፎና አትረፍርፎ እንደሆነ ለማስገንዘብ፣ ያልዘራውን እንሰበሰባለን ብላችሁ በእግዚአብሔር አትቀልጹ፤ እግዚአብሔር ሊዘበትበት አይገባም ሲል የእግዚአብሔር መንፈስ በሐዋርያ ጳውሎስ በኩል አስተማረ። 7.6፥7.9። እየበቀለና እያደገ ለአዝመራ ደርሶ የምናጭደውና በትርፍ የምንሰበሰበው ያንኑ የዘራውን የእህል ዓይነት ነው። ጓያ የዘራ የሰንደ ምርት፣ ባቅላ የዘራም የጤፍ ምርት እግዚአብሔር ይሰጠዋል ብሎ አይጠብቅ። ነገ እንዲያገኝ የሚፈልገውን የምርት ዓይነት ከወቀ ለዚያ አዝመራ የሚያበቃውን ዘር ዛሬ መዝራት አለበት። ሌሎች ሰዎችም ሊያገኙ የማይችሉትን እንደሚያገኙ አስመስሎ ሊሕጋዊ ባልሆነ መንገድ እንዲደክሙ መምራት ለሁሉም እንደየሥራው የሚከፍል እግዚአብሔር ጻድቅ ፈራጅ የሆነበትን የቅድስናውን ባሕርይ የለወጠ አስመስሎ ማስተማር ነውና በእግዚአብሔር አንቀልድ። ይህ ዓይነት ተልእኮ መጥፎ ምርት ለመሰብሰብ የሚያበቃ መጥፎ ዘር መዝራት ነውና። ምድራዊ ጻኛ እንኳ ለያፍና ነውር የሚለው፣ እንዲያውም የሚያፍርበት አድልዎኝነትና ፍርድን ማዛባት በእግዚአብሔር ዙፋኖቹ ችሎት ይሠራበታል ከማለት የበለጠ ድፍረት ከቶ የለም። ስለዚህ በምሾታችንና በንግግራችን እውነቱን እውነት፣ ሐሰቱንም ሐሰት ነው እንበል። ይህን አለማለት በሰይጣን ጉራ መላለፍ ነውና። ማቴ.5፥37

በአለቃ ስም ከሚገኙ ቀልዶች መካከል አንዱን እዚህ ብንጠቅስ ተገቢ ስፍራው ይመስለናል። በርኩሳን መናፍስት አገልጋይነቱ ሰዎችን ሲያሳስት የኖረ ሰው ሞተ። ሥራውንና የደለቡ ሀብቱን ቤተሰቡ ወረሰ። ወራሾቹ የጋጠሉት ሰርየት ይዝቡለት ዘንድ ከዕለተ ሞቱ ጀምሮ በዐርባው፣ ከዚያም በኋላ በሰማኒያው፣ በመንፈቁና በየዓመቱ በከፍተኛ የንግዝብ ወጪ ጸሎተ ፍትሐት አስደረጉለት። ከዐርባው ድግስ ተቋሳች መካከል አንዱ አለቃ ስለነበሩ፣ በአጠገባቸው ተቀምጦ ይመገብ የነበረ ሌላው አለቃ ጠየቃቸው። «ሚቼ ንስሐ አልገባም! ወራሾቼ ሀብቱን ወርሰዋል፤ ሥራውንም ቀጥለዋል፤ አሁን እኛ የጸሎታችን ዋጋ የሆነውን ድግስ የምንመገበው ለሚቼ ንፍስ ሰርየት አስጥተናል፤ እርግጠኞች ነን ብለን ነውን? እርግጠኛ ባልሆነ የሰርየት ሽያጭስ አንጠየቅምን?» ቢላቸው፤ «እኛ እንብላ፤ እያልን ማራት፣ ማራት፤ አምላክ ከፈለገ ንነት ይጨምራት፤ ካልፈለገም ደግሞ እንጦርጦስ (ሲያል) ያውርዳት።» በማለት መለሱለት ይባላል። በእውነት እንዲህ ተብሎ ከሆነ ኃላፊነት ከማይሰማው ሕሊና የመነጨ አነጋጋር ነው፤ አያስቅም።

ሰዎች በሕይወተ ሥጋ በሚገኙበት ጊዜ ሊገኙበትና ሊገቡበት ተገቢ የሆነውን ጠባብ በርና ቀጭን መንገድ በማመልከት ፈንታ ምንጊዜም እውን ሊሆን በማይችል የሕልም ጉዳና መምራት፣ እንደ አለቃ አነጋገር ለእርድ እንሰሳትን እንደማድለብ የሚቈጠር ዘዴ ሲሆን፣ በእመክሮ ግን ጩካኝነት ነው። እንደ እውነቱ ከሆነ ጠማማው እንዲቀና፣ ሸካራው እንዲለሰልስ፣ ተራራው እንዲናድ፣ በዘቅቱም እንዲሞላ መሰበክ ያለበት ዛሬ ነው። ስብከቱም በተሰበከው ላይ ውጤት ማምጣት ያለበት አሁን ነው። 2ቀሮ.6፥2

ክርስትና ነገሮች ሁሉ በብልጠት የሚቀለጣጠፉበት የሃይማኖት ክፍልና ጮሌ ወገኖች የሚጠቃቀሙበት ሥርዓት አይደለም። የምንለውን ለማስረዳት ስለ አንዲት ጮሌ ሴት በወንጌል የተጻፈውን ታሪክ እናስታውስ። «የተሸከመችህ ማንዳን ብዕዕት ናት፤ የጠባሃቸው ጡቶችም ብዕዓት ናቸው።» ስትል አካባቢውን አደባለቀችው። በጊዜው ሴትየዋ «መልካም የተሰኘ ቅኔ አበረከትኩ፤ የጌታን ምገስ በብልጠቱ ገንዘብ አደረግሁ፤ ዛሬ በሐዋርያቱ መካከል ጅመት፤ ለነገውም ንነት የሚያስገባ የይልፍ ወረቀት በእጄ አስገባሁ» ሳትል አንዳልቀረች መገመት ይቻላል። ቢሳካ ኖሮ አቋራጭ መንገድ ይሏል ይህ ነበር። ከሰሚዎቹም መካከል «ምነው ይህ ዘዴ ቀደም ብሎ በተከሠተልኝና በተጠቀምሁበት፤ አዩ ጉድ ተቀደምኩ፤» በማለት የተጸጸቱ አልታው ይሆናል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ግን ለጮሌይቱ አንጀቷን ብጥሰ የሚያደርግ ቃል ነበረ የመለሰላት። በዚያ ዓይነት የተሳሳተ መንገድ ማንም እንዳይገናኝና እንዳይጠፋ በቅድሚያ የሚከላከልና የሚያስጠነቅቅም መልእክት ስለሆነ የመልሱ እንደዚያ ሆኖ መገኘት አስፈላጊነት ነበረው። በዕዕና ከእርሱ ጋር በሥጋ በመዛመድ እንደማይገኝ ለመግለጽ «ብዕዓን መበል የሚገባቸውስ የእግዚአብሔርን ቃል የሚሰሙና የሚጠብቁ ናቸው» አላት። ሉቃ.11፥27-28። ጌታችን የሴትየዋን ንግግር በቸልታ፣ ወይም በፈገግታ ቢያልፈው ኖሮ የእግዚአብሔር መንግሥት ጮሌዎች በሥጋ ዝምድና በኩል የሚንጠላጠሉበትና የሚጠለሉበት፣ የሚታጉሩበትና የሚጠቃቀሙበት ድርጅት በሆነ ነበር። ዘጸ.10፥16-17

ከዚህም በቀር ጌታችን ኢየሱስ ቃሉን በመቀበልና እንደቃሉም በመኖር ለሚገኝ መንፈሳዊ ዝምድና እንጂ ለሥጋ ዝምድና ከፍተኛ ሰፍራ እንዳልሰጠ ወንጌላውያን ያረጋግጣልናል። ማቴ. 12፥46-50፤ ማር.3፥31-35፤ ሉቃ.8፥20-21፤ ዮሐ.6፥63 ለሥጋ ዘመዶቹም ቢሆን የተከፈተ በር ያለው ያው እንደሌሎቹ በቃሉ በኩል ከእርሱ ጋር በመንፈስ ሲዛመዱ ነው ማለት ይቻላል። የቅድስት እናቱ ብዕዕና እንኳ የተመሠረተው በመልእክተኛው በኩል ከእግዚአብሔር የተነገራትን ቃል አምኖ መቀበል ነውና። «ውብዕዕት አንቲ እንቱ ተአምኒ ከመ ይከውን ቃል ዘንገሩኪ እምንባ እግዚአብሔር» እንዲል ሉቃ.1፥45። ከዚህ የተነሳም የእግዚአብሔር ቃል በሙላት ያደረገት እመቤት አምላኳና መድኃኒቷ ከሆነው ልጇ ጋር በመንፈሳዊ ዝምድና ለሚያስተሳስረው ቃሉ ትኩረት እንዲሰጡ ሰዎችን ስታሳስብ «እርሱ የሚላችሁን ሁሉ አድርጉ» አለች።

በሥጋ ዝምድና የሚሠራ ነገር አለመኖሩን ከልጇ መልስ አሳጣጥ ከተረዳች በኋላ ነበር እንዲህ ያላቸው ዮሐ.2፥1-5። እንደዚህ ከሆነም የዘራውን መጥፎ ዘር እንዳንሰበሰብ የሚከላከልን ጋይል ከቶ የለምና፤ ለነገ መልካም አዝመራ እንድንበቃ፣ በእግዚአብሔርና በዙፋኖቹ ችሎት መቀለድን ትተን ዛሬ መልካሙን ዘር እንዝራ። እንደ ቃሉም እንጉር። እግዚአብሔር ይርዳን፤ አሜን።

ክርስትና በኢትዮጵያ

የእግዚአብሔር መንግሥት ታሪክ

ከነቅዕ ጥበብ

ካለፈው የቀጠለ

በፍሬምናጦስ አገልግሎት ክርስትና በኢትዮጵያ ፍሬ ማፍራት ጀምሮ እንደነበር ባለፈው እትም አንብቦን ነበር። በአዳኝነቱ ኢየሱስ፣ ሰውንና እግዚአብሔርን በአንድ አካል በማገናኘቱና ለፍጹምና ዘላቂ ኅብረት በማብቃቱ አማካካል፤ በሰውና በእግዚአብሔር መካከል በተመሠረተ ኅብረት ላይ ለሚከናወነው የንጉሥነት፣ የነቢይነትና የክህነት አገልግሎት በመስየሙ ክርስቶስ የተባለው፣ የእግዚአብሔርና የሰው ልጅ የሆነው የኢየሱስ ክርስቶስ ቅዱስ ወንጌል በተሰበከበት በሣባ ኢትዮጵያ መዲና በአክሱም ከተማ «ጽዮን» ወይም «ማኅበረ ጽዮን ሰማያዊት» የተባለች ቤተ ክርስቲያን (ማኅበረ ምእመናን) ተቋቁማ እንደነበር ተመልክቶ የነበረውን እናስታውሳለን።

ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃልም በዕብራይስጡ ኳሃል በግሪክኛው አቅሌስያ ምሥጢርና ዘይቤ ሲፈታ ጉባኤ ምእመናንን እንደሚያመለክት ተገልጾ ነበር። በዚህም መሠረት ከሁለት ቁጥር ጀምሮ ብዛት ያላቸውን ያቀፈ ማኅበረ ምእመናንን፤ የአጥቢያ ማኅበረ ምእመናንን፤ ከዚያም በላይ በመላው ዓለም የነበሩትን፤ ያሉትንና ገናም የሚኖሩትን በክርስቶስ ደም የተዋጁትን ምእመናን ሁሉ ያቀፈች ለክርስቶስ አካልነት፣ ለክርስቶስ መሽሪትነት፣ በእግዚአብሔር ጸጋ የበቃቸውን የቦታ ክልል የማይጋርዳትን፣ ከፆታ፣ ከዕድሜ፣ ከወገን፣ ሁሉ የተጠራቸውንና የተመረጠቸውን አንዲት ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እንደሚገልጽ አንብቦን የነበረውን እናስታውሳለን።

በተለይም በግእዝ ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል « ቤተ እስራኤል፣ ቤተ ይሁዳ፣ ቤተ ዳዊት» በተባለው ዓይነት የክርስቲያን ወገን በሚል ትርጉሙ ልንጠቀምበት እንደምንችል በሦስተኛ ደረጃ ቀርቦ የነበረ ሲሆን፣ ክርስቲያኖች ለአምልኮተ እግዚአብሔር የሚሰበሰቡበትን ቤት ቤተ ክርስቲያን ብንለው ግን የቤቱ ባለቤቶች (ባለንብረቶች) ክርስቲያኖች እንደሆኑ የሚያስረዳ ተራ ትርጉም እንዲኖረው ለማድረግ ካልሆነ በቀር የአቅሌስያን ትርጉም ለማስያዝ እንደማያስኬድ አስገንዝቦን ነበር።

እንግዲህ እንደፍሬምናጦስና ተከታዮቹ አስተሳሰብ የማኅበራቸውንና የክርስቲያኖቹ ድርጅታቸውን ስም «ጽዮን» ወይም «ማኅበረ ጽዮን ሰማያዊት» ለማለት ያነሣቸው በክርስቶስ ደም ታጥባ የጸጸቸውን የምእመናንን ስብስብ ለመግለጽ አመድነቱንና የምሥጢራዊ ሀብት ክምችት የተዋላበት ቃልነቱን በመምረጥ መሆኑንም ለማየት ሞክረን ነበር።

በዛሬው እትምም ከዚህ በማያያዝ የፍሬምናጦስን ታሪካዊ የሥራ ፍሬ ማትረፍን እንተጥላለን።

ሁለተኛ ቤተ ክርስቲያን የምትመራበትን መንፈሳዊ ድርጅት መመሥረቱ

ፍሬምናጦስ በእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ ሲከናወን ለሚኖረው ቃሉን የመዝራትና የመሰብሰብ ዑደት አንቀሳቃሽ ኃይሎችን፣ እቅዶችንና መርሐ ግብሮችን ዘርግቷል ብለናል።

የወንጌልን ቃል የተቀበሉትን፣ በተቀበሉት ጸንተው ይኖሩና እርስ በርስ ይተናነጹ ዘንድ ማስተዋወቅና ማሰባሰብ፣ በአንድ ሀገራዊት ቤተ ክርስቲያን ጥላ ሥርም እንዲታቀፉ ማድረግ ከቻለ በኋላ የሚቀጥለውና ፍሬምናጦስን ይጠብቀው የነበረ ታላቅ ሥራ የቤተ ክርስቲያኑን ድርጅታዊ ሥራ የሚመሩትን በመምረጥና በማስመረጥ የተጠናከረ ድርጅት ማቋቋም ነበር። ፍሬምናጦስ ከአይሁድ እምነትና ከአረማዊነት የተጠሩትን ክርስቲያኖች አሰባስባ ከያዘች ማኅበረ ጽዮን አባላት መካከል በእግዚአብሔር መንፈስ እየተመራ ለየሥራ ዘርፉ አስፈላጊ የሆኑትን በመመደብ ኃላፊነቱን አከፋፈለ።

1. የዲያቆናት ምርጫና ሹመት

በመዲናዋ በአክሱም ተማክላ የተቋቋመችውን የማኅበረ ጽዮንን ድርጅታዊ ሥራ በየመልኩ መመደብና ማዋቀር ኃላፊነትንም በየፈርጁ ማከፋፈል ሲጀምር የምርጫው ቅድሚያ ከይሁዲነት (ከተይህዶ) ወደ ክርስትና በተመለሱት ምእመናን ላይ ማረፉ አስገራሚነት አለው። ምንም ነገሥታቱ ጭምር ከአረማዊነት የመጡ ቢሆኑም ምንም በማኅበረ ጽዮን ውስጥ አረማዊነትን በመተው ወደ ክርስትና የገቡት ብዛት የነበራቸው ሊሆኑ እንደሚችሉ የሚገመት ቢሆንም ምርጫው የሰው ፈትን በመመልከት አድልዎ ያልነበረበት ሆነና አይሁድ ክርስቲያኖች በምርጫው ከፍተኛውንና ብዙውን የአመራር ቦታ ሊይዙ በቁ።

አይሁድ የብሉይ ኪዳንን መጻሕፍት በጥልቀት ያጠኑ፣ የመረመሩ፣ ሊመጣ ያለውን መሲሕ እንደ እግዚአብሔር የተሰፋ ቃል ሲጠባበቁ የቆዩ ነበሩና የጠበቁት መሲሕ መምጣቱንና በኢሳ.53 እንደተነገረውና በሌሎችም ነቢያት እንደተነበየው የሰውን ኃጢአት ተሸክሞ ከተሠዋ በኋላ፣ ከሞት ተነስቶና ዐርገ በአባቱ ቀኝ መቀመጡን በማብሠር በተሰፋ ላይ ተመሥርቶ ለነበረው እምነታቸው ፍጻሜውን መስበክ ማለት ነው። ለአረማውያን ወንጌልን ማስተማር ግን ከዚህ የተለየ መንገድ መጓዝ ያስፈልጋል። መጀመሪያ ከጣዖት አምልኮ እንዲለዩ፣ በሰው ያልተሠራውንና ሁሉን የፈጠረውን የአንድ አምላክ መኖርን እንዲቀበሉ በማስተማር ይጀመራል። ቀጥሎም የሁሉ ፈጣሪ የሆነው አምላክ በፍጥረቱ መታወቁን፣

በቃሉም ራሱን መግለጹን፣ ሰው በኃጢአት ከወደቀ በኋላ ከአምላኩ መለየቱን፣ አምላኩ ፍቅር ስለሆነ ሰውን ለማዳን በቃሉ ተስፋ መስጠቱን፣ ቃል የገባውንም ተስፋ በክርስቶስ መፈጸሙን ማስተማር ያሻል። ለአንድ አይሁዳዊ ወንጌል ከመስበክ በብዙ ሁኔታ ይለያያል ማለት ነው።

ለምሳሌ መሠረቱና ገድገዳው ተጠናቆ ለተሠራው ቤት ጣሪያ ማለብ፣ በርና መስኮቶችን መግጠምና ቀለም ቀባብቶ ቤቱን ማጠናቀቅ የሚቻል ሲሆን አዲስ ቤት ለመሥራት ግን ከዚህ የበለጠ ድካምን፣ ጊዜንና ገንዘብን ይጠይቃል። ቤቱ የሚቆምበትን ቦታ መመንጠር ለመሠረት የሚሆንን ጉድጓድ መቆረር፤ ለመሠረት፣ ለገድገዳውና ለላጣሪያው የሚያስፈልጉትን የሕንፃ መሣሪያዎች ሁሉ ማቅረብና ሥራውን አስጀምሮ ማስጨረስ ይኖራል ማለት ነው።

እንደዚሁም ፍሬምናጦስ በሰበከው ወንጌል ያመኑ አይሁድም አረማውያንም በተቋቋሙት ማኅበራቸው «ማኅበረ ጽዮን» የታቀፉ ቢሆኑም አይሁድ ክርስቲያኖች ቃሉን በመቀበልና በጸጋ ስጦታዎች ከሌሎች ክርስቲያኖች ልቀውና ቀድመው ተገኙ ማለት ነው። ስለዚህ ፍሬምናጦስ ከማኅበረ ጽዮን የሚከተሉትን ለአገልግሎት መረጠና ሾሙ።

- ፊንሐስ ይባል የነበረው - ተንሥኦ ክርስቶስ
- አርን ይባል የነበረው - ስምያን
- አዛርያስ ይባል የነበረው - ግቴዎስ
- አቤጌሌክ ይባል የነበረው - ሰብሐት ለአብ
- ሄናክ ይባል የነበረው - አማኑኤል
- መልክ ጼዴቅ ይባል የነበረው - አሐዱ አምላክ
- ሳዶቅ ይባል የነበረው - ማዕቀብ እግዚእ በማለት አዲስ ስምና አዲስ ሥራ ሰጣቸው።

የሰማቸው መለወጥ አስፈላጊ የሆነበት ምክንያት ምናልባት ከነበሩበት ማኅበረሰብ የሚያገናኛቸው ስም እንኳ እንዳይኖርና ፈጽሞ እንዲለዩ ለማድረግ ታስቦ ይሆናል። ወይም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሐዋርያትን ሲመርጥ የአንዳንዶቹን ስም ለውጦ የነበረውን መሠረት በማድረግና አርአያውን በመከተል ሊሆን ይችላል። ማር.3፡16-17 ስለ ዲያቆናቱም አገላለጽ የተገኘው ታሪክ እንዲህ ይላል።

«መቅድመ ኩሉ ሢሞሙ ለሰብዐቱ ደቂቅ ዘንበሩ ውስተ ደባተራ ከመ ይኩኑ ልኡካነ ወይትራድአዎ በጊዜ ቅዳሴ ወቁርባን ወወሰዱሙ አባ ሰላማ ከማቴ ብርሃን ወሰሙ ለፊንሐስ ተንሥኦ ክርስቶስ፣ ወለአርን ስምያን፣ ወለአዛርያስ ግቴዎስ፣ ወለአቤጌሌክ ሰብሐት ለአብ ወለሄናክ አማኑኤል፣ ወለመልክ ጼዴቅ አሐዱ አምላክ፣ ወለሳዶቅ ማዕቀብ እግዚእ ወረሰዮሙ ዲያቆናት።» ከሁሉ አስቀድሞ እነዚህን በስም የተጠቀሱትን አይሁድ ክርስቲያኖች አዲስ ስም በማውጣት፣ ፊንሐስን ተንሥኦ ክርስቶስ ... ወዘተርፈ እያለ ከሰየማቸው በኋላ ዲያቆናት አድርጎ እንደሾማቸው ይተርካል።

የዚያን ጊዜ የዲቁና ማዕረግ ከአሁኑ ምን ያህል የተለየና የከበረም እንደነበር በ1ጢሞ.3፡8-13 የተጻፈውን መመልከት ይጠቅማል። መንፈስ ቅዱስ ጥበብንና እምነትን አብዝቶ የሞላባቸው ብቻ ለዲቁና ይመረጡ ነበር። የሐዋ. 6፡31 6፡10፤ 21፡8-9። ፍሬምናጦስና ማኅበሩ የዲያቆናቱን ቁጥር በሰባት የወሰኑት፣ ሐዋርያት በኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ካደረጉት ጋር ለማመሳሰል ይሆን?

እነዚህን ዲያቆናት «ዘንበሩ ውስተ ደባተራ በድንኳን ውስጥ የነበሩ» ሲል ክርስቲያን ከመሆናቸው በፊት በአይሁዳዊነታቸው እንደ ምክራብ ይገለገሉበት የነበረውን፤ ወይም ክርስቲያን ከሆኑ በኋላ የመሰብሰቢያ ሕንፃ ባልተሠራበት ጊዜ ለአምልኮ ይሰበሰቡበት የነበረውን ድንኳን ለማመልከት እንደሆነ ግልጽ አይደለም።

2. ጸሐፊዎችን መሾም

ፍሬምናጦስ በአክሱም የተመሠረተውን ማኅበረ ጽዮንን ሥርዓት ባለው መንገድ ለማጠናከርና ጎላፊነቱ የሚጠይቀውን ሁሉ አሟልቶ ፈር ለማስያዝ የተወጠነውንም እቅድ ከግቡ ለማድረስ ሁለት ጸሐፊዎችን እንደሾመ በታሪኩ ተመዝግቧል። «ወሐረየ እምላክነ ጽዮን ክልዲ፣ አሐደ ተክለ ሃይማኖትሃ፣ ወካልዎ ገብረ መስቀልሃ፣ ወሢሞሙ ጸሐፍተ ከጽዮን አገልጋዮችም አንደኛ ተክለ ሃይማኖትን፣ ሁለተኛ ገብረ መስቀልን (እነዚህን ሁለቱን) መረጠና ጸሐፊዎች አድርጎ ሾማቸው።» በማለት ከዲያቆናት ቀጥሎ የተሾሙት ጸሐፊዎች እንደነበሩ ይናገራል። እነዚህ ተጀሚዎች አይሁዳዊ ስማቸው ባለመገለጹ፣ ምናልባት ወደ ማኅበረ ጽዮን ከገቡት አረማውያን ከነበሩ ምእመናን መካከል የተመረጡም ሊሆኑ ይችላሉ። ፍሬምናጦስ የማኅበረ ጽዮን ጸሐፊዎች እንዲሆኑ ያስመረጣቸውና የመረጣቸው ሁለት ምእመናን የቅዱሳን መጻሕፍት እውቀታቸውን ጥልቀትና የመንፈሳዊ ሕይወታቸውን መበሰል፣ ትጋታቸውን፣ በጎ ፈቃዳቸውንና ብርታታቸውን ጭምር በማጥናት ከመረመረ በኋላ ብልጫ የነበራቸው መሆናቸውን ከግምት ውስጥ በማስገባት ሊሆን ይችላል። ለጸሐፊነት የተመረጡት ምእመናን ቀደም ሲል «ከመ ይኩኑ ልዑካነ» ተብለው ለዲቁና ተመርጠው ከነበሩት መካከል እንደሆነ ለማመልከት ወሐረየ እምላክነ ጽዮን ከጽዮን አገልጋዮች (ዲያቆናት) መካከል ሁለት ጸሐፊዎችን ሾመ አለ። በዚህ ሁኔታ ከፍ ብሎ ስማቸው የተጠራው ሰባት ዲያቆናት ምነኞቹ እንደሆኑና ስማቸው ያልተጠራ ሌሎች ረዳት ዲያቆናት እንደነበሩ ያስገነዝባል።

ሰባቱ ዲያቆናት በአምልኮ ጌታ ከነበራቸው የሥራ ድርሻ ሌላ የማኅበረ ጽዮንን ድርጅታዊ ሥራና ደጋጉም የነበረውን ጉዳይ ሁሉ ከፍሬምናጦስ ጋር በመመካከር የሚያጠኑ፣ የሚወስኑና ተግባራዊ እንቅስቃሴውንም የሚከታተሉ ሳይሆኑ አይቀርም ተብሎ ይገመታል። እንደ እስጢፋኖስና ፊልጶስም ምእመናንን በቃለ እግዚአብሔር በመመገብ ማሳደግ፣ ማጉልመስና ማጉልበትም መምከርና፣ መገመገም፣ ክርስቲያን ላልነበሩትም በመመስከር ወደ ጌታና ማኅበሩ ማምጣት በወንጌላዊነት ከሚፈጽሟቸው ተግባራት ጥቂቶቹ ሳይሆኑ አይቀሩም።

ጸሐፊዎች ግን የማኅበረ ጽዮንን የዕለት ተዕለት የሥራ እንቅስቃሴ በመዝገብ እየጻፉ ከመጠበቅ በተጨማሪ ከዲያቆናቱና ከፍሬምናጦስ ጋር አስተዳደራዊውን ጉዳይ ሳይጋሩ አይቀሩም።

ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ በቤተ ክርስቲያን የሥራዎችን እንቅስቃሴ መመዝገብ የተለመደ ነበር ለሚለው ትረካ አራቱ ወንጌሎችና የሐዋርያት ሥራ በቂ ማስረጃዎች ናቸው። ሉቃ.1:1-4፤ የሐዋ.1:1-2 ጌታ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ ለዘመኑና ለሚቀጥለው ትውልድ ላዘጋጀው የማነፅ እቅድ ይውሉ ዘንድ መመሪያዎች፣ የጥያቄ መልሶች፣ ተግባራትና ምክርቶችም ለመዝገቡ የቤተ ክርስቲያን ቋሚ ሰነዶች ሆነዋል። የጳውሎስና የሌሎችም ሐዋርያት መልእክታት፣ የሚያስረዱት ይህንኑ ነው። የሐዋ. 15:23-31፤ 1ቆሮ.7:1፤ ቆላ.4:18፤ 1ተሰ.5:27፤ 2ተሰ.3:17፤ 1ጴጥ.5:12፤ 2ጴጥ.3:1-2፤ 15-16፤ 1ዮሐ.2:12-14፤ ይሁዳ 3። ምእመናን በየሥራ ምድባቸው ተለይተው የሚመዘገቡበት፣ ድንጋጌዎችና የዲሲፕሊን ውሳኔዎች ጭምር ተመዝግበው የሚያልፉበት ሥርዓት ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ የተለመደ ነበር ማለት ተቻሏል። 1ጢሞ.5:9፤ 2ቆሮ.2:5-11፤ 7:8-13።

ስለዚህ ሀገራዊት ቤተ ክርስቲያናችን «ማኅበረ ጽዮን» የጸሐፊነትን ሥራ አስፈላጊነት በመረዳት ከመነሻው ጀምሮ ያለው የሥራ እንቅስቃሴ ሁሉ በመዝገብ ላይ እንዲሰፍር ሁለት ጸሐፊዎችን በሹመት ደረጃ ስትመድብ ለዕለታዊው ሥራ ማስታወሻ እንዲሆን በውሱን ሐሳብ ተነሣሥታ ነው አንልም። የሐዋርያትን ትውፊት በተጠናከረ መልኩ ከመቀበል ጋር በቃል ያለው ይረሳል፤ በመጽሐፍ ያለው ይወረሳል የተባለውን በማስታወስ ለቀጣዩ ትውልድ የሚተላለፍ ሰነድ እንዲኖር ጭምር አስባ እንደነበር ያስገነዝበናል። ስማቸው ያልተጠራ ብዙ ዲያቆናት የመኖራቸውን ያህል ከሁለቱ ተጀሚ ጸሐፍት ሌላ ስማቸው ያልተጠራ ብዙ ጸሐፊዎች ኖረው ይሆናል። የአንዲት ሀገራዊት ቤተ ክርስቲያን የጽሕፈት ሥራ በሁለት ምእመናን አይጠናቀቅምና።

ቅዱሳት መጻሕፍትን ከቋንቋ ወደ ቋንቋ መተርጎም፤ ማራባትና ማሠራጨት በጸሐፊነት ሥራ መደብ የሚጠቃለል እንደሆነ አይዘነጋም። በአይሁድ ታሪክም ጸሐፍት ትልቅ ስፍራና ኃላፊነት ነበራቸው። በፍሬምናጦስም ጊዜ ወይም ከዚያ ቀጥሎ እስከ 1400 ዓ.ም ድረስ ባሉት ተከታታይ ዘመናት ጸሐፍት በሀገራችን ላከናወኑት ሥራ አስረጃ የሚሆኑ ብዛት ያላቸው ሰነዶች ቢገኙ ኖሮ ብዙ ቁም ነገሮችን ሊያስተምሩን በቻሉ ነበር።

3. ማቅሰስ፡ (ቁስን መሾም)

ቅስና ምንድር ነው? ከህጉ ማለት ነው? እነዚህ ሁለት ቃላት መወራረስ ሳይገባቸው በተለምዶ እየተወራረሱ ተገኙ፤ በሥጋቸው ፈቃድ በመገፋፋት ሥልጣን ፈላጊዎች የሆኑት አደባባቂቸው እንጂ፤ በትርጉም ሊገናኙ ይቅርና ባሕርያዊ ዝምድና እንኳ ፈጽሞ የላቸውም። በሚከተሉትም ነጥቦችና ማስረጃዎች የእያንዳንዳቸውን ሐረግ ትውልድ እንመልከት።

3.1- ቁስ (ቀሲስ) ቀስ ከሚለው የግእዝ ግሥ የወጣ ሲሆን፤ በትርጉሙም ሽማግሌ ማለት ነው። ከግሪክኛው ፕሪስቢተር ወይም ኤጲስ ቆጶስ፤ ወይም ጳጳስ ጋር ተመሳሳይ ነው። በሐዋ.20:17 ጳውሎስ የኤፌሶንን ቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ወደ ሚሊጢን እንዳስጠራና እንደ መከራቸው መመሪያም እንደሰጣቸው ይናገራል። ለእነዚህ ሽማግሌዎች ሐዋርያው በሰጣቸው መመሪያ በቁ. 28 ላይ «በገዛ ደሙ የዋጁትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ትጠብቋት ዘንድ መንፈስ ቅዱስ እናንተን ጳጳሳት አድርጎ ለሾመባት ለመንጋው ሁሉና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ» በማለት በቁ.17 ሽማግሌዎች ያላቸውን ጳጳሳት (ጠባቂዎች) ብሎ በቁ. 28 ጠራቸው።

3.2- ሐዋርያው ቅዱስ ጲጥሮስ ራሱ ሽማግሌ መሆኑን ገልጾ ሌሎችን እንደርሱ ሽማግሌዎች የሆኑትን መከረ፤ ለመንጋው ምሳሌ እንዲሆኑና እንዲጠብቁ በምክሩ አሳሰበ። ሽማግሌነቱም ለእረኝነትና የእግዚአብሔርን መንጋ ለመጠበቅና ለመንከባከብ እንደሆነ ገልጾ። 1ጴጥ.5:1-4፤ የሐዋ.20:28፤ ዮሐ.21:15-17፤ ዕብ.13:7፤ 17:24

3.3- ሽማግሌዎች መመረጣቸውና በሕዝብ ላይ በበላይነት መሾማቸው በእስራኤላውያን የተለመደ ነበር። በግብፅ ከነበሩበት ጊዜ አንሥቶ በምድረ በዳው የጉዞ ታሪካቸው ውስጥም የቀጠለ፤ ዘመናትንም ሰንጥቆ እስከ ሐዋርያት ዘመን የደረሰ እንደ ነበር ማስረጃዎች ይጠቁማሉ። ዘፀ.3:16፤ 4:29፤ 12:21፤ 18:13-26፤ ዘጉ.11:16-30፤ ኢያ. 8:10፤ 14ጡ.16:4፤ ኢላ.9:14-16፤ ሕዝ.8:1-13፤ ዕዝ.5:5፤ 10:14፤ ሉቃ.7:3፤ 22:66-67፤ የሐዋ.4:5፤ 8:23።

3.4- ለሽምግልና (ቅስና፣ ኤጲስ ቆጶስና፣ ጳጳስና) ሥራ የሚያስመርጠው፤ በዕድሜ መሸምገል ብቻም አይመስልም። የእግዚአብሔርን ቃል በማስተዋልና በጸጋ ስጦታዎች መዋላት የመንፈስ ቅዱስንም ድምፅ ለማድመጥና ምሪቱን ለመከተል በመንጋው ውስጥ ልቆ መገኘት መንጋውን ለማሰማራት ለመመገብ ለመጠበቅ፤ ለመምራት፤ ለመገሠጽ፤ ... በሚያስችል ደረጃ ላይ መሆን፤ ለምሳሌነት መብቃት፤ ሌሎችንም በእግዚአብሔር ቃል የተዘረዘሩትን መስፈርቶች ማሟላት እንዲሁም ለሥራው የእግዚአብሔር ጥሪ መኖሩን ማረጋገጥ ሲሆን በመንጋውም መመረጥን ይጨምራል። 1ጢሞ.3:1-7፤ 5:17፤ ቲቶ 1:5-11፤ 2:1-2።

3.5- ሽማግሌዎችን መሾም በሐዋርያት ዘመን ተጀምሮ እንደነበር ሲታወቅ ሽማግሌዎችም ከሐዋርያት ጋር በመተባበር ውሳኔ ያሳልፉና መንጋውን ያስተዳድሩ እንደነበር ተረጋግጧል። የሐዋ.14:23፤ 15:1-29፤ 16:4፤ ፈል.1:1።

3.6- ቁስ ወይም ሽማግሌ ወይም ጳጳስ፤ ኤጲስ ቆጶስ መሆን ለከህነት መሾም ማለት አይደለም። ከህንነት በሕገ ኦሪት የታዘዘውን መሥዋዕትንና ቁርባንን ለማቅረብ መሾም ማለት ሲሆን ለዚህ ዓይነቱ አገልግሎት የሚያበቃ ሹመት የተሰጠው በሥጋ ከሌላ ለተወለደው

ለአርንና ለልጆቹ፣ ለልጅ ልጆቹም ብቻ ነበር። ዘፀ. 28 እና 29ን በሙሉ ይመልከቱ፤ እንዲሁም በተጨማሪ ዘሌ.16 እና 17፡1-7።

በሐዲስ ኪዳን ግን የክህነት ሹመት ለጌታ ለኢየሱስ ክርስቶስ ተሰጥቷል፤ በአርሱም ተደምድሟል። የሌዊ አያት የሆነው አብርሃም ዐሥራትን በሰጠው በመልክ ጺዴት የሹመት ሥርዓት ለዘላለም ካህን እንዲሆን ከነገደ ሌዊ ያልተወለደው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በመሐላ ስለ ተሾመ አርሱን የሚሸርና መሐላውን የሚያፈርስ ሌላ የክህነት ሥርዓት ከዚያ በኋላ አልተቋቋመም አይኖርምም። ዕብ.5፡1 እና ም.7።

ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስም በክህነቱ ዘላለማዊ ስርየትን ይሰጥ ዘንድ መሥዋዕት አድርጎ አንድ ጊዜ ራሱን ስላቀረበ፣ ከዚያ በኋላ ስለ ኃጢአት መሥዋዕትን መሠዋት አላስፈለገም። ዕብ.8፡1-4፤ 10፡1-14።

በአርን ክህነት መሥዋዕት ይሠዋ የነበረው በምድራዊ መቅደስ ነበር። ምድራዊውም መቅደስ የእግዚአብሔር መኖሪያ ለሆነው ለሰማያዊ መቅደስ ምሳሌ ከመሆኑም በላይ ውስጠኛው ክፍል ሊቀ ካህናቱ በዓመት አንድ ጊዜ ብቻ የሚረጁ ደምን ይዞ እንዲገባበት እንጂ ሌላ ግንም እንዳይገባበት በመጋረጃ ተዘግቶ ቆየ። ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ግን የራሱን ደም ይዞ ወደ ሰማያዊው መቅደስ በገባ ጊዜ ሰውን ከእግዚአብሔር የለየው ኃጢአት ሲደመሰስና መታሰቢያው ለዘላለም ሲወገድ፣ ለኃጢአት ምሳሌ ሆኖ በምድራዊው መቅደስ የነበረው መጋረጃም ተቀደደ። በሰው ልጆች ላይ የተመዘገበው ኃጢአተኝነትና ኃጢአት በሰማይ ከተደመሰሰ በኋላ የመጋረጃ መኖር ተገቢ ባለመሆኑ ተቀደደ፤ ተወገደ። ዘፀ.26፡30-33፤ ዘሌ.16፡2-34፤ ማቴ.27፡51፤ ማር.15፡38፤ ሉቃ.23፡45፤ ዕብ.8፡5፤ 9፡6-8፤ 23-28።

እንዲህ በመሆኑም፤ የእግዚአብሔር መኖሪያ ሰማያዊ መቅደስ በኢየሱስ ክርስቶስ ሥራ ለሚታመኑ ምእመናን ክፍት ስለሆነና ዛሬ ወደ አማኛዊው መቅደስ የመግባት መብት ስለተሰጠ፤ በሐዲስ ኪዳን ምድራዊ መቅደስ፤ ምድራዊ ክህነት፣ ምድራዊ መሥዋዕት አላስፈለገም። ኤፌ.2፡18-19፤ 3-7 በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመናቸው የዘላለም ሕይወትን በእምነት የጨበጡ ምእመናን በእግዚአብሔር ልጅነታቸው ሰማያዊውን አባታቸውን በምድር የሚያገለግሉበት የተለያየ የጸጋ ስጦታ በመንፈስ ቅዱስ አማካይነት እንደተሰጣቸው ይታወቃል። ሆኖም የክህነት ሥራ በኢየሱስ ክርስቶስ ስለተፈጸመ ለቤተ ክርስቲያን በተሰጧት የጸጋ ስጦታዎች ዝርዝር ውስጥ ክህነት አንዱ ሆኖ አልተሰጠም። ሮሜ 12፡4-8፤ 1ቆሮ.12፡4-31፤ ኤፌ.4፡11-13።

ለቤተ ክርስቲያን ከተሰጧት የጸጋ ስጦታዎች ዝርዝር ውስጥ ክህነት አንዱ ሆኖ ካልተሰጠ፣ በአይሁድ መቅደስም ለማገልገል የሚያበቃ የአርን ተወላጅነትን መቁጠር ካልተቻለ፤ ኃጢአትም በኢየሱስ ክርስቶስ መሥዋዕት መሆን ለዘላለም ከተደመሰሰ ኃጢአትን የሚያስተሰርይ መስዋዕትን የማቅረብ ሹመት ያለው ካህን ነኝ ማለት ድፍረት አይሆንም፤ ዕብ. 10፡15-18።

3.8- በሐዲስ ኪዳን ስለ ኃጢአት ስርየት የሚቀርብ መሥዋዕት፣ የኃጢአት ማስተሰርያ መሥዋዕት የሚቀርብበት ምድራዊ መቅደስና ስለ ኃጢአት ስርየት መሥዋዕት አቅራቢ አርናዊ ካህን እንደሌለ የተረጋገጠ ቢሆንም የተለየ የሥራ መደብ ሆኖ ሳይቋጠር፤ የተለየ የሥራ ማዕረግና ደረጃ ሳይመደብለት፤ በተለየ ነገድና ጉሣ ላይ ሳይወድቅ፤ ለሐዲስ ኪዳን ምእመናን ሁሉ የተሰጠ መንፈሳዊ ክህነት መኖሩን የእግዚአብሔር ቃል ያስረዳል። ለምእመናን ሁሉ መንፈሳዊ ክህነት መስጠቱ፣ ለኃጢአት ስርየት የሚሆን መሥዋዕት ያይደለ፣ የመሥዋዕት ማቅረቢያ ምድራዊ መቅደስ ያልተመደበለት ልዩ የሆነ መንፈሳዊ መሥዋዕት በሊቀ ካህናታቸው በኢየሱስ ክርስቶስ ዙሪያ ሆነው ያቀርቡ ዘንድ ነው።

3.8.ሀ- ከጨለማ ወደሚደነት ብርሃን የተጠሩት ምእመናን የጠራቸውን የአምላካቸውን በገነት ላልሰሙት እየመሰከሩ ወደሚደነቱ ብርሃን ይጋበዟቸው ዘንድ የተመረጠ ትውልድና የጉሥ ካህናት ሆኖል። 1ኢጥ.2፡9-10።

ስለዚህ ኃጢአት የተሰረየበትንና የዘላለም ሕይወት የታወጀበትን በኢየሱስ ክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ላይ የተመሠረተውን የምሥራች (ወንጌል) ቃል ላልሰሙ ሰዎች በመስበክ ሊጠፉ የነበሩትን ሰዎች በምስክርነታቸው ከመድኃኒት ጋር ማገናኘት መንፈሳዊ ክህነት ይባላል። በዚህ በታ በክህነታቸው ለእግዚአብሔር የሚያቀርቡት መንፈሳዊ መሥዋዕት ሰውን መሆኑ ነው። ሮሜ 15፡15-16።

በእግዚአብሔር ጸጋ የተገኘውንና ሰዎች በእምነት የሚቀበሉትን ደኅንነት መመስከር የሚገባቸው በዕድሜ፣ በጾታ፣ በሥራ መደብ፣ በጉሣ የተለዩ ሰዎች አይደሉም፤ ከጨለማ ወደሚደነት ብርሃኑ የተጠሩና የጌታን የማዳን ኃይል የተመሉ ሁሉ ናቸው እንጂ። ሮሜ 10፡8-13።

3.8.ለ- ምእመናን እገሌና እገሌ የሚባሉ ሳይኖርባቸው ሁሉም እግዚአብሔር አምላካቸው ደስ ይሰኝበት ዘንድ ሰውነታቸውን ሕያውና ቅዱስ መሥዋዕት አድርገው በማቅረብ መንፈሳዊ የክህነት አገልግሎት እንዲፈጽሙ ይለመናሉ። ሮሜ 12፡1-2 ኤፌ.5፡1-2

ሰውነትን መሥዋዕት አድርጎ ማቅረብን ሐዋርያው ጳውሎስ የተቃጠለ መሥዋዕት ሲለው ዳዊት ደግሞ የተሰበረ መንፈስና የተደቄሰ ልብ ይለዋል። መዝ. (51)፡16-17።

3.8.ሐ- አንድያ ልጁን በለውጥ የሰጠላቸውን እግዚአብሔር አምላካቸውን ዘወትር በማመስገን፣ ለስሙ ከሚቀርብ ምስክርነት ጋር ምስጋናን መሠዋት የሐዲስ ኪዳን ምእመናን በመንፈሳዊ ክህነታቸው ከሚያቀርቧቸው መንፈሳዊ መሥዋዕቶች አንዱ ነው። ዕብ.13፡15

በነአማሩ ያደረ የትንቢት መንፈስ ከእርድ ወይም ከእህል መሥዋዕትና ቀርባን ይልቅ እግዚአብሔርን ደስ የሚያስኝ የላቀ መሥዋዕት ምስጋና እንደሆነ ተናግሮ ነበር። እንዲሁም የተባለው እንደ ሕጉ የእህልና የእርድ

መሥዋዕትና ቁርባን ይቀርብ በነበረበት ጊዜ ነው። መዝ. (50)+4-14123»

3.8. - እግዚአብሔር ከሰጣቸው በረከት ላይ በመክፈል እርዳታ ለሚያስፈጋቸው የሚችሩ ምእመናን በመንፈሳዊ ክህነታቸው የሚያቀርቡት ሌላው መንፈሳዊ መሥዋዕት ነው። ፈል.4+181 ዕብ.13+16»

ከዚህ በላይ ከ3.8.ሀ-3.8.መ የተዘረዘሩትና የመሳሰሉት መንፈሳዊያን መሥዋዕቶች ጉሣና የታሳይባቸው ከሐዲስ ኪዳን መንፈሳዊያን ካህናት ግለት ከምእመናን ሁሉ መቅረብ የሚገባቸው ሲሆኑ በእግዚአብሔር መንፈስ ለእግዚአብሔር የሚቀርቡ የላቁ የመንፈሳዊ ክህነት አገልግሎቶች ናቸው። እንግዲህ ፍሬምናጦስ ለማገበረ ጽዮን ሰማያዊት ዲያቆናትን፣ ጸሐፊዎችን፣ ቀላውስትን ከላይ በተመለከተው ሁኔታ መርጦ በመሾም ድርጅቱን እንዳጠናከረ ተመልክተናል። ቀላውስት ሲባልም ካህናት ግለት እንዳይደለ ከቃሉ ተገንዝበናል።

ሦስተኛ የመሰብሰቢያ ሕንፃ ማሠራቱ

ታላቁ ሐዋርያችን ፍሬምናጦስ በእርሱ ስብከት መገኛ በጌታ ያመኑትን በአንድ መንፈሳዊ ጉባኤ (ቤተ ክርስቲያን) አሰባሰበ። ማገበረ ጽዮን ሰማያዊት ተብላ ለተሰየመችው ማገበረ ምእመናን አመራር ሰጪ አካል የሆነ ድርጅት አቋቋመ ለድርጅቱ ሥራ መንፈሳዊያን አገልጋዮችን መርጦ በመሾም ማገበሩን አጠናክረ። ይህን ሁሉ እያሟላ ካደራጀ በኋላ ፊቱን የመለሰው ለመሰብሰቢያና ለጽሕፈት ቤት የሚሆን ሕንፃ ወደማሠራት ነበር። ክርስትና ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ ከተሰበከባት ከግሪክ የመጣ እንደመሆኑ መጠን ሕንፃው የት ይሠራ ለሚለው ጥያቄ ፍሬምናጦስ መልስ ነበረው። ቀደም ብሎ ይሠራበት የነበረውን ትውፊት መሠረት በማድረግ የማገበረ ጽዮን ሰማያዊት አስተዳደር ማእከልን በአክሱም መመሥረት ነበረበት።

ስለዚህ ለሚጠፉት ሞኝነት፣ ለሚድኑት ግን የእግዚአብሔር ኃይል የሆነው የክርስቶስ የመስቀሉ ቃል ለመጀመሪያ ጊዜ በተሰበከባትና ፍሬ ባፈራበት በመዲናዋ በአክሱም ለማገበሩ በማእከልነት የሚያገለግለው ሕንፃ እንዲሠራ ተወሰነ። እንደዚህ ላለው ጉዳይ በምርጫው ብቸኛ ሆኖ የሚቀርበው በአንድ ሀገር ወይም አውራጃ ለመጀመሪያ ጊዜ «መስቀል የተተከለበት ነው» ተብሎ ከፍተኛ ግምት የሚሰጠው ታሪካዊ ስፍራ ለወንጌል ሥርጭትና ለምእመናን መንፈሳዊ አስተዳደር ማእከል በመሆን እንዲያገለግል ይደረጋል ማለት ነው።

በፍሬምናጦስ ስብከት ክርስቲያን በሆኑት በታላቁ ንጉሠ ነገሥት በአብርሃ በወንድሙም በአጽብሐ ሙሉ እርዳታ በአክሱም ስለተሠራው ሕንፃ ዝዋይ ላይ በተገኘው ታሪክ ነገሥት የተጻፈውን በመጥቀስ በተዘጋጀው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ አስተዋጽኦ (ያልታተመ) ላይ የተመዘገበው እንዲህ ይላል «ከመዝኑ ባሪ ሥረታ ለእምነ ጽዮን ገበዘ አክሱም እስከ አሠርቱ

ወጋምስቱ በእመት ኢረከቡ መሠረታ፤ ወጻፍጻፋ ሰብዐቱ በእመት፣ ወኑኃ እምሥራቅ እስከ ምዕራብ ምእት ዕሥራ ወጋምስቱ በእመት። እምደቡብ እስከ ሰሜን ተሰዓ ወክልኤቱ በእመት። ወስፍሐ ኃምሳ ወሠለስቱ በእመት። ወኑኃ እምድር እስከ ርእሰ ቀመር ሠላሳ ወክልኤቱ በእመት። አዕማድ ዘንድቅ ሠላሳ፣ ወአዕማድ ዘዕብን ሠላሳ ወክልኤቱ። ወኩሉ ድሙር ስድሳ ወክልኤቱ። ማዕያ ዐቢያን ዘአናትጽ መንገል ዓረብ በአፍኦ አርባዕቱ፤ ወዘውስጥ አርባዕቱ፤ ወዘጽርሕ ሠለስቱ፤ ሰሜናዊ አሐዱ፤ ደቡባዊ ዘቤተ ጊዮርጊስ አሐዱ፤ ዘቤተ ዮሐንስ አሐዱ፤ ዘቤተ መዛግብት ክልኤቱ፤ ዘቤተ ማገበር አሐዱ፤ ዘቤተ ማርያም መግደላዊት አሐዱ። ... ወኩሉ ድሙር ዕሥራ ማዕያ ዘቁድርስ አርባዕቱ ምእት ሰባ ወአሐዱ መሳከዊሃ። ምእት ዕሥራ ወሰመንቱ መንኩራኩራቲሃ። ሰብዐቱ ምእት ቀስተ ደመና፣ ወርእስ ህባይ ሠላሳ ምእት ወሰመንቱ ምእት አሠርቱ ወጋምስቱ። ወመሰረበ ማይሂ ተሰዓ ወአሐዱ። በሠለስቱ ምእት አርብዓ ወአርባዕቱ ዓመተ ምሕረት ኮነ ሠራራሃ፣ ወተፍጻሜታ በተሰዓ ወአሐዱ ዓመተ ምሕረት። ዓለምሰ ጽላሉት ወሕልም ውእቱ፤ አልቦ ዘይትጭስክ ዘእንበለ ዘይነትግ።»

ትርጓሜ :- የአናታችን የገበዘ አክሱም ጽዮን የአመሠራረቷ ሁኔታ እንደዚህ ነበር። መሠረትዋን እስከ ዐሥራ አምስት ክንድ ሊያገኙት አልቻሉም። ደረጃዋ ሰባት ክንድ ነበር። ርዝማኔዋ ከምሥራቅ እስከ ምዕራብ መቶ ሐያ አምስት ክንድ ነበር። ከደቡብ እስከ ሰሜን ዘጠና ሁለት ክንድ ነበር። ቁመቱም ከምድር እስከ ቀመሩ ራስ ሠላሳ ሁለት ክንድ ሲሆን፣ ስፋቱ አምሳ ሦስት ክንድ ነበር። በግንብ የተሠሩ ዓምደ ወርቆች ሠላሳ ነበሩ። ከድንጋይ ተጠርበው የተዘጋጁ አዕማደ ወርቅ ሠላሳ ሁለት ነበሩ። ሁሉም በሁሉ ሲደመሩ ስድሳ ሁለት አዕማደ ወርቅ ነበሩ። የታላላቅ በሮች መዝጊያዎች ከወደ ምዕራብ ወገን የውጭ አራት፣ የውስጥም አራት፣ የአዳራሹ ሦስት፣ በስተ ሰሜን አንድ፣ የደቡባዊ የቤተ ጊዮርጊስ አንድ፣ የቤተ ዮሐንስ አንድ፣ የቤተ መዛግብት (ጽ/ቤትና ግምጃ ቤት) ሁለት፣ የቤተ ማገበር አንድ፣ የቤተ ማርያም መግደላዊት አንድ፣ በድምሩ ከዋንዛ እንጨት የተሠሩ መዝጊያዎች ሐያ ናቸው። መስኮቶች አራት መቶ ስድሳ አንድ ነበሩ። መቶ ዐሥራ ስምንት መንኩራኩሮች፣ በቀስት የተሠሩ ሰባት መቶ ቀስተ ደመናዎች ነበሩ። ርእስ ህባይ (የዘንጀሮ ራስ ቅርፅ ያላቸው) ሦስት ሺሕ ስምንት መቶ ዐሥራ አምስት ነበሩ። የውኃ መውረጃዎች ዘጠና አንድ ነበሩ። በ344 ዓ.ም. የሕንፃው መሠረት ተጀምሮ በ391 ዓ.ም ሥራው ተጨርሷል። ዓለም ግን ሕልምና ጥላ ነው። እያደር ከመጉደል በቀር የሚጨምረው የለም» ይላል።

ስለ ሕንፃው አሠራር መግለጫ ሆኖ በተጻፈው በዚህ ታሪክ ላይ ሕንፃው፣ የተለያዩና እየራሳቸው በር ያላቸውን ብዙ የሥራ ክፍሎችን የያዘ እንደነበረ ያመለክታል። ከእነዚህም ክፍሎች መካከል በጊዮርጊስ፣ በዮሐንስ፣ በመግደላዊት ማርያም ስም የተሰየሙ አዳራሾች እንደነበሩ ይተርካል። ቤተ መዛግብትና ቤተ ማገበር የተባሉ አዳራሾችም በሕንፃው የነበሩ መሆናቸውን ታሪኩ ይገልጻል። ይህ ታላቅ ሕንፃ ወደ ሃምሳ ዓመት የሚጠጋ የሥራ ጊዜ ወስዷል። ሆኖም ሕንፃው በጉዲት ወረራ

የወደመ መሆኑ ወደፊት በሚያጋጥመን ታሪክ በዝርዝር ይገለጻል። ዳሩ ግን ይህን ያህል ጊዜ፣ ይህን ያህል ጉልበትና ገንዘብ የፈሰሰበት ሕገፍታና ብዙ ድካምን በጠየቀ ጥናት የተቋቋመ ድርጅት በጉዲት ወረራ እንዳልነበረ በመደረጋቸው ተራኪው «አይ ያለም ነገር መጥደል እንጂ መጨመር የለ!» በማለት በሃይማኖት ወዳድነትና ባገር ፍቅር ስሜት ልባዊ ጋዘኑንና ቁጭቱን ገለጸ። ሆኖም ከዚህ ሌላ ምን ሊባል ይችላል? በነበረው ላይ እየጨመሩ መንገድና ማለፍ ቢኖር ምድራችን ምን በመሰለች? ያለፈው ትውልድ ሠርቶ አሳምሮ የተወውን መጭው በላዩ በማከልና ለሚቀጥለው ትውልድ አስተላልፎ በማለፍ ፈንታ አውድሞ ማለፍ ያለፋችን የአባቶች ውለታ ማጥፋትና ምቀኝነት ሲሆን አደራ በላ መሆንና የተተኪውንም ዕድል ማበላሸት አይደለምን?

አራተኛ መንበሩን በሊቀ ጳጳስና ማሳደጉ

ፍሬምናጦስና ረዳቶቹ ኢትዮጵያውያን አበው ያቋቋሟት፣ በተስተካከለና በሠመረ አመራር ያማከሏትና በተሟላ ድርጅታዊ አሠራር ያዋቀሯት። «ማንበረ ጽዮን ሰማያዊት» በኢትዮጵያ መዲና በአክሱም ቆማ በሀገር ውስጥ ክርስቲያን እንድታስፋፋ፣ በማሳደግና በማጠናከር የፈጸሙት ሥራ ብቻውን በታሪክ ሲወደስ የሚኖር የሥራ ውጤት ነው። ፍሬምናጦስ ግን ከዚህ ወሰን ያለፈ ታላቅ ሥራን በማከታተል አከናውኖ ነበር። በኢትዮጵያ የተቋቋመችው የእግዚአብሔር መንግሥት በጥራትና በጥንካሬ ታደርገው የነበረ እንቅስቃሴ በሲኖዶስ በሰማክሎት ቀደምት አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ እንዲታወቅላት ያደረገው ጥረት ለፍሬምናጦስ ሠምሮለት ነበር።

በኢትዮጵያ ውስጥ ለፈጸማቸው ተወዳጅ ሥራዎች መግለጫ ይሆኑ ዘንድ በስሙ ላይ ሰላማ እና ከሣቱ ብርሃን ተጨምረውለት የሚጠራው ፍሬምናጦስ በጥቂት ሃመታት ውስጥ ያቋቋመውን የክርስቲያናዊ ድርጅት ታሪክ በሌሎቹ የዓለም ክፍሎች ከሆነው ዕውቅ ታሪክ ጋር ለማስተያየት እንዲያመች ቀጥሎ የተመለከቱትን ልናጤናቸው ይገባል። በዚያ ዘመን አካባቢ

- 1) ኢትዮጵያን ያስተዳድር የነበረው ታላቁ ንጉሥ አብርሃ እንዲሁም ተከታዩና ረዳቱ የሆነ ወንድሙ አጽብሐ፤
- 2) ሰፊውን የሮምን ግዛት አጠቃሎ ይገዛ የነበረው ቄሣር ታላቁ ቄስጠንጢኖስ፤
- 3) በእስክንድርያ የሊቀ ጳጳስና መንበር የተቀመጠው እስክንድርያን የተካው በስሙ ላይ ሐዋርያዊ የሚል ማገልገል የተጨመረለት አትናቴዎስ

በየመንበራቸው ሆነው ታሪክ በከፍተኛ ደረጃ የመዝገባቸውን ሥራዎች በየፈናቸው ይሠሩ ነበር።

በዚያ ዘመን በእስክንድርያ ቄስ የነበረ አርዮስ፣ ወልድ በመለኮቱ ፍጡር ነው ብሎ ያስተማረውን ትምህርት ለመመርመር በቄስጠንጢኖስ ጥሪ የሃይማኖት አባቶች በኒቅያ ተሰብስበው ነበር። አትናቴዎስን አስከትሎ በጉባኤው የተገኘውና ለተቃራኒው ቡድን አፈ ጉባኤ ሆኖ

የተከራከረው እስክንድርያ ከእግዚአብሔር ቃል እየጠቀሰ ያቀረባቸውን ጠንካራ የመከራከሪያ ነጥቦችና ማስረጃዎች ጉባኤው ከመረመረ በኋላ አርዮስን ከቤተ ክርስቲያን እንዲለይ ወሰነበት። ጥቂት ቆይቶም አርዮስ ተጽጽቻለሁና ልመለስ በማለት ሲያመለክት ቄስጠንጢኖስ ወደ ሥራው እንዲመለስ እስክንድርያን ለተካው ለአትናቴዎስ የትእዛዝ ደብዳቤ ጻፈ። ቄስጠንጢኖስ የሥልጣኑ ክልል ሳይሆን በመንፈሳዊው ጉዳይ ገብተ ያስተላለፈለትን ትእዛዝ አትናቴዎስ አልቀበልም በማለቱ በልዩ ልዩ ምክንያት እንዲከሰስና እንዲሰደድ ተወሰነበት። ቄስጠንጢኖስ ሲሞት አትናቴዎስ ወደ መንበሩ እየተመለሰ ለሁለተኛ፣ ለሦስተኛም ጊዜ ከተሰደደ በኋላ እንደገና ተመልሶ በመንበረ ሊቀ ጳጳስናው ተቀምጦ ነበር ተብሎ ይተረካል።

አትናቴዎስ ከስደት ተመልሶ በመንበሩ ላይ በተቀመጠበት በአንደኛው ጊዜ፣ ፍሬምናጦስ ድጋሚ ሊገቡኝው እንደሔደ ይገመታል። አትናቴዎስ ከስደት እንደተመለሰ እግዚአብሔር እንኳን ለመንበርህ አበቃህ ለማለት ወደ እስክንድርያ ሔዶ ሳለ፣ እግረ መንገዱን በኢትዮጵያ እየተካሄደ ያለውን የክርስትና መስፋፋት ፍሬምናጦስ በዝርዝር አጫውቶት ይሆናል ይባላል። አትናቴዎስም ምናልባት ጉዳዩን ቀደም ብሎም ተከታትሎት ሊሆን ስለሚችል የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ያለ ተጽእኖ ሥራዎችዋን ለማካሄድ መንገዱ ከፍት ይሆንላት ዘንድ «አንበረ እዴሁ ሊቀ ጳጳሳት ዲበ ርእሰ ፍሬምናጦስ ወጸለየ ጸሎተ ተክሪዝ ዘሚመተ መጥረጃሊስ» ፍሬምናጦስ መጥሮፖሊታን ይሆን ዘንድ የሚያበቃውን የሹመት ማዕረግ ሊሰጠው ሊቀ ጳጳሳት አትናቴዎስ የተከራዘን ጸሎት አደረሰለት። ተብሎ በመጽሐፈ ምሥጢር ተገልጿል፤ አትናቴዎስ ፍሬምናጦስን የታዳጊዋ ቤተ ክርስቲያን ዘኢትዮጵያ ሊቀ ጳጳስ አድርጎ ሾመው፤ የማዕረግ እድገት ሰጠው ማለት ነው።

ሜጥሮጳሊስ ያንድ ሀገር ዋና ከተማ፤ መዲና ማለት ስለሆነ፣ በመዲናይቱ መንበሩን ዘርግቶ ሀገራዊት ቤተ ክርስቲያንን የሚያስተዳድር፣ የሚመራ፣ የሚቋጣጠር መንፈሳዊ አባት ሜትሮፖሊታን (ዓቢይ ጳጳስ ወይም ሊቀ ጳጳሳት) ይባላል። እንዲህ ከሆነም ሊቀ ጳጳሳት ፍሬምናጦስ መንበሩን በሀገሪቱ መዲና በአክሱም መሥርቶ በኢትዮጵያ በመላዋ እየተስፋፋ የነበረውን በክርስትና ላይ የተመሠረተውን አምልኮተ እግዚአብሔርን ለመምራት የሚያስችለውን ሁሉ የማደራጀት ሙሉ ሥልጣን አገኘ ማለት ነው።

የሊቀ ጳጳስናው መንበር በአክሱም በመሆኑም ከእርሱ ቀጥሎ የተሾሙት ባለመንበሮች በአጭር ስያሜ «ጳጳሳተ አክሱም» እየተባሉ በተለይ በሀገሪቱ መዲና ስም ቢጠሩም በሹመታቸው የሚያስተዳድሩት የመላዋን ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ነበር። ባንዳንድ ስፍራም «ሊቀ ጳጳሳት ዘዲበ ርእሰ ሀገረ አበዊነ ...» የሚለውን ገዑዳን አባቶች ሲተረጉሙት «በሀገሪቱ መዲና በአክሱም የተሾመ ገዑድ ክቡር የሚሆን አባ ሰላማ ...» ይሉና «ርእሰ ማለት አክሱም፣ ሀገር ማለት መላዋ ኢትዮጵያ» ብለው ማብራሪያ ይሰጡበታል። (ትርጓሜ ቅዱሴ ግርድም ይመልከቱ)

**አምስተኛ ለመንበረ ሊቀ ጳጳስናው ዓለም
አቀፋዊ እውቅናን ማስገኘቱ**

ከሐዋርያት ጀምሮ በመጀመሪያዎቹ 300 ዓመታት ውስጥ አልፎ አልፎ ባንዳንድ ሌሎች ሀገሮች ውስጥ ክርስትና ቢስፋፋም፣ ጉልቶ የታየ ድርጅታዊ ጥንካሬ የነበራቸው አብያተ ክርስቲያናት የተገኙት በሰፊው በተንግላለው የሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውስጥ እንደነበረ በታሪክ የታወቀ ነው። በኒቅያ ከተማ ጉባኤ የተቀመጡት አባቶች በአርዮስ የኑፋቄ ትምህርት ላይ ውሳኔ ከሰጡ በኋላ ቤተ ክርስቲያንን ለማሳደግና ለማስፋፋት አንድነቷንም ለመጠበቅ የሚያስችሉ ውሳኔዎችን በስምምነት አሳለፉ። ጉልተው ከሚታዩት አስተዳደራዊ ውሳኔዎች መካከል ለአንዲት ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ህልውና መጠበቅ የተማከለ ሲኖዶስ መኖሩ አስፈላጊ እንደሆነ በማመን፣ በተጠሪነትና በሲኖዶስ አባልነት ሊታወቁ የሚገባቸውን መኖብርተ ሊቀ ጳጳስናን መወሰንና ሀገረ ስብከታቸውን ማደላደል የሚሉት ዋናዎቹ ነበሩ።

በሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውስጥ የነበሩትን በታሪክና በወቅቱ እይታ፣ ተያይዞም በደረሰው ትውፊታዊ አቋማቸው ለማስከላዊው ሲኖዶስ ተጠሪና ዳሚ አባላት ሊሆኑ የተገባቸውን አብያተ ክርስቲያናት በአራት መኖብርተ ሊቀ ጳጳስና ማለት ፦

- ሀ) በምዕራቡ የሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውስጥ ያሉ አብያተ ክርስቲያናት በሮማ መንበረ ሊቀ ጳጳስና
- ለ) በደቡቡ የሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውስጥ ያሉ አብያተ ክርስቲያናት በእስክንድርያ መንበረ ሊቀ ጳጳስና
- ሐ) በሰሜኑ የሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውስጥ ያሉ አብያተ ክርስቲያናት በኤፌሶን መንበረ ሊቀ ጳጳስና
- መ) በምሥራቁ የሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውስጥ ያሉ አብያተ ክርስቲያናት በአንጾኪያ መንበረ ሊቀ ጳጳስና

ስር እንዲጠቃለሉ ሲወሰን፣ ከሮማ የቄሣር ግዛት ውጪ ሆነው በራሳቸው ነፃ መንግሥት ይተዳደሩ በነበሩ ሀገሮች ያሉ አብያተ ክርስቲያናት ስምን ይሁኑ? የሚለውን ጥያቄ ጉባኤው በአግባቡ ተነጋግሮበት እንደነበር ታሪኩን የተከታተሉ ያስረዳሉ።

እንደነዚህ ያሉት አገሮች የማስከላዊው ሲኖዶስ አባልነት ሳይሰጣቸው በሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውስጥ ካሉ ከአራቱ መኖብርተ ሊቀ ጳጳስና መካከል በአቅራቢያቸው ወይም በአቅጣጫቸው በሚገኝ በአንዱ ሊቀ ጳጳስ ስር ሆነው እንዲሠሩ ቢደረግ መኖብርተ ሊቀ ጳጳስና ከሮማ ግዛት ሳይወጡ፣ እንደ አራቱ ወንጌላውያን፣ እንደ አርባዕቱ እንስሳ፣ ምድርን ሁሉ ያጠጡ እንደ ነበሩ እንደ አራቱ የገነት ወንዞች የመኖብርተ ሊቀ ጳጳስናን ቁጥር በአራት ወስኖ በእነርሱ አባልነት በአንድ ሲኖዶስ ለምትመራ ለአንዲት ቤተ ክርስቲያን በቋሚነት መኖር ዋስትና የሚሰጥ ሆኖ በተገኘ ነበር - እንደምኞታቸው።

ዳሩ ገን ከሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውጪ በራሳቸው ነፃ መንግሥት ግዛት ውስጥ የተቋቋሙ አብያተ ክርስቲያናት በአባልነት ባልተገኙበት ሲኖዶስ የተወሰነውን ውሳኔ ሳይቀበሉ ቢቀሩ እንዴት ማስገደድ ይቻላል? በሮማ የቄሣር መንግሥት ግዛት ውስጥ የነበሩት ሊቃነ ጳጳሳት ሳይቀበሉ በቀሩበት ጊዜ ምንም የኋላ ኋላ መከራው አልሳካና ውጤቱ አላምር ቢልም ቄሣሮች አፈንጋጮችን በጦር ኃይል በማስገደድ እንዲቀበሉ ለማድረግ ሞክረው ነበር።

የሮማ የቄሣሮችም ከግዛታቸው ውጪ የሆኑትን የራሳቸው ሀገር አቀፍ ሉዓላዊ መንግሥት የነበራቸውን አብያተ ክርስቲያናት በሮማ ግዛት የነበሩት ሊቃነ ጳጳሳት ያሳለፉትን ውሳኔ መቀበል አለባቸው በማለት ማስገደድና በጦር ኃይልም ያንድን ነፃ ሀገር ሉዓላዊነት መድፈር ስለማይቻል፣ አማራጩ ምን መሆኑና መደረግ አለበት? ለሚለው ጥያቄ መልስና መፍትሔ ሆነው የተገኙት ሁለት ዘዴዎች ነበሩ።

1. ከሮም የቄሣር መንግሥት ግዛት ውጪ ክርስትናን የተቀበሉና ራሳቸውን ችለው ቤተ ክርስቲያናቸውን በማስተዳደር ላይ የተገኙት መኖብርተ ደረጃቸው በአራቱ መኖብርተ ሊቀ ጳጳስና እኩል እንዲታወቅ፤
2. በዚህ ሁኔታ የሚታወቁት መኖብርተ ሊቀ ጳጳስና በአቅራቢያቸው ካለ ከአራቱ ባንዱ የበላይ ተመልካችነት ስር እንዲውሉ፤

ይህም ውሳኔ በተሰጠበት ጊዜ በሚያስደንቅ ሁኔታ የጌታ ቃል በሙላት የተስፋፋባቸውና የተጠናከረ አመራር ሰጪ ድርጅት የነበራቸው ፦

- ሀ) የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንና
- ለ) የፋርስ ቤተ ክርስቲያን

መሆናቸው ታውቆ ለእነዚህ እውቅናው ተመዘገበላቸው። ስለዚህም የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ተመልካች፣ የእስክንድርያ ሊቀ ጳጳሳት ሲሆን፣ ለፋርስ ቤተ ክርስቲያን ደግሞ የአንጾኪያ ሊቀ ጳጳሳት ተመልካች ሆኖ ተመደበ። በዚህም መሠረት በአንጾኪያና በፋርስ አብያተ ክርስቲያናት መካከል ስለነበረው ግንኙነት፣ በአንጾኪያ ሊቀ ጳጳሳት በአትናቴዎስና በፋርስ (ባግዳድ) ሊቀ ጳጳሳት በአልመፍርያን የተፈጸመውን ትውፊታዊ የስምምነት ውል ከስንክሳር የጥቅምት 9 ቀን ምንባብን መመልከት ይቻላል።

በተመሳሳይ ሁኔታም የእስክንድርያንና የኢትዮጵያን አብያተ ክርስቲያናት በሚመለከት የተደረሰበት ስምምነትና ቀናና እንዲህ በሚል ተገልጿል።

«ገዡ ኢትዮጵያዊ ዘገዡር በስመ ሊቃናት ይክበር በስመ ሊቀ ጳጳስና ሊቀ ጳጳሳት ተብሎ የሚጠራው (የሚታወቀው) ይህ ኢትዮጵያዊ ባለ መንበር በሊቀ ጳጳስና ማዕርግና ደረጃ (በአራቱ መኖብርተ ሊቀ ጳጳስና ልክ ለማለት ነው) መክበር ይገባዋል።» ፍትሐ ነገ. አንቀጽ 4።

እንግዲህ ፍሬምናጦስ በሜትሮፖሊታን ደረጃ መሾሙ ከዚህ የተነሣ ነበር ማለት ይቻላል።

ስድስተኛ የግእዝ ፊደልን ማሻሻሉ

ከደቡብ ዐረብ ከሣባውያን የመጣ ነው የሚባለውና ፍሬምናመስ እስከነበረበት ጊዜ ድረስ የተሠራበት ፊደል አናጋሪ (ዋየል) ያልነበረው አሁን «ግእዝ» በሚባለው በመጀመሪያ ፊደል ብቻ እየተጻፈ ይነበብ እንደነበረ በአክሱም አካባቢ በሐውልት ላይ ተጽፈው ወይም ተቀርጸው ከተገኙት ታሪኮች መረዳት እንደሚቻል ተመራማሪዎች ማስረጃ አቅርበዋል። ፍሬምናመስም በኢትዮጵያ ለጀመረው የክርስትና እምነት ማስፋፋት ሥራ ይረዳው ዘንድ ቅዱሳት መጻሕፍትን ወደ ግእዝ ቋንቋ የመመለስን አስፈላጊነት ሲረዳት ግእዝ ብቻ ለሆኑት ፊደሎች አናባቢ አለመኖሩ ግን ገድግዳ ሆኖ ሥራውን የሚገታበት፤ ወይም መሰናከል ሆኖ እቅዱ በቀሉ ግቡን እንዳይመታ የሚገታበት መሆኑን ዐወቀ፤ ለችግሩም ማስወገጃ መፍትሔውን ፈለገ።

በመፍትሔነቱም ያመነበትን ጥናት በሥራ ላይ አዋለ። ግእዝ ብቻ ለሆኑት ፊደሎች አናባቢዎችን (ዋየሎችን) በማስገባት እያንዳንዱ ግእዝ ፊደል ከራሱ ሌላ ከካዕብ እስከ ሳብዕ ያሉ ስድስት ድምፆች እንዲኖሩት አደረገ። ለየራሱም የግእዝ ፊደል ተጨማሪ ሆነው እየተጻፉ ድምፅ መለወጥ የሚችሉ እንደ ዋየል የሚያገለግሉ ቅጥሎችን ፈጠረ። በዋየልነት እንዲያገለግሉ የፈጠራቸው ምልክቶች በአብዛኞቹ የግእዝ ፊደሎች ላይ ከራስጌ፤ ከመኻል፤ ከግርጌ የሚቀጠሉ ሲሆኑ፤ አንዳንዱን ፊደል ግን ሰባራ፤ አንካሳ ሆኖ እንዲጻፍ፤ አንዳንዱንም ራሱን እንዲያዘነብል አደረገ።

ታላቁ ሊቅ አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ ይህን በተመለከተ እንዲህ ይላሉ። «ይኸውም ሊታወቅ ከጥንት ከአበው የተገኘ፤ ከውሎድም የተሰናኘ ትርጓሜ ፊደል፤ ያባ ሰላማን ትጋትና ሥራ ሲተርክ፤ ወአምጽአ ለነ ሰላማ ጳጳስ ፊደል እምሕርክትያኑስ፤ ወሚጠሙ በአሐዱ ልሳን፤ ወእሙንቱ ሰብዐቱ ፊደላት ብሎ ይመሰክራል» ሲሉ ይተርካሉ። በተጨማሪ ሲያብራሩም በፊደል ማሻሻያ ዘዴው ዋየልንና ፊደልን ለየብቻ በመጻፍ ሌሎች የተጠቀሙበትን ዘዴ በመጠቀም ፈንታ ፊደሉንና ዋየሉን ደባልቆ በመጻፍ ማለት አናባቢ ቅጥሎችን በነበሩት ፊደሎች ላይ በመጨመር የተሻሻለ የግእዝ ፊደልን ሰላማ የተባለው ፍሬምናመስ እንዳዘጋጀልን አለቃ ኪዳነ ወልድ ያትታሉ። (መጽሐፈ ሰዋሰው ወግሥ ገጽ 29)

እንግዲህ የፊደልን ጉዳይ ያነግነው በዚህ ርእስ ስለ ፊደል ዝርዝር ታሪክ ለማቅረብ ሳይሆን፤ ዛሬ የምንጠቀምበት የግእዝ ፊደል በፍሬምናመስ የተባረከ ትጋትና ፈጠራ ተሻሽሎና ታድሶ በሥራ ላይ የዋለ ሣባዊ ፊደል መሆኑን በማስታወስ በፍሬምናመስ የሥራ ውጤቶች የታሪክ መዝገብ ውስጥ እንደገና አስፍሮ ለግለሰብ ብቻ ነው።

ሰባተኛ ቅዱሳት መጻሕፍትን መተርጎሙ

በሙሴ እጅ የተቀረጹትንና እግዚአብሔር በጣቶቹ ዐሠርቱ ቃላትን የጻፈባቸውን ጽላት ከብሉይ ኪዳን

መጻሕፍት ጋር በሰሎሞን ዘመነ መንግሥት ቀዳማዊ ምኒልክ በካህናትና በሌዋውያን አሳጅቦ ወደ ኢትዮጵያ አምጥቷቸው ነበረ፤ ከዚያ ጊዜ ጀምሮም ክርስትና በፍሬምናመስ እስከተሰበከበት ጊዜ ድረስ ኢትዮጵያ በብሉይ ኪዳን ሕግ መሠረት በአምልኮተ እግዚአብሔር ነበረች የሚባለው እውነተኛ ታሪክ ቢሆን ኖሮ፤ በዕብራይስጥ የተጻፉ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት ለፍሬምናመስ በደረሱት ነበር። በተጨማሪም ከአረማዊነት ወደ ይሁዲነት የገቡት ወይም እንዲገቡ የሚጋበዙት ኢትዮጵያውያን ይጠቀሙበት ዘንድ በሣባውያን ፊደልና ቋንቋ (ማለት ባልተሻሻለው የግእዝ ፊደል) የተጻፉ ከብሉይ ኪዳን መጻሕፍት መካከል ቢያንስ አንዳንድ ክፍሎች እንኳ ቢገኙ ኖሮ በቃል ለሚነገረው ትውፊታዊ ታሪክ ማደጋገፊያ ማስረጃዎች በሆኑ ነበር።

የሕንደኪ ባለሟል ያነበው የነበረው ትንቢተኛ ሊሳይያስ በኢትዮጵያ የነበረና በመንገድ ላይ ሊያነበው ከኢትዮጵያ ይዞት ቢሔድ ነው፤ ወይም ከኢየሳሌም ወደ ኢትዮጵያ እያመጣው የነበረ መሆኑን ይጠቁማል እንዳይባል፤ ሕንደኪ የተባለችው ንግሥት በኑቢያ ኢትዮጵያ እንጂ በሣባ ኢትዮጵያ እንዳልነገሠች የታሪክ አዋቂዎች አረጋግጠዋል። በሌላም በኩል ፍሬምናመስ ወደ ኢትዮጵያ ሲገባ በንግሥት ሕንደኪ ባለሟል የተቋቋመ ቤተ ክርስቲያን አላገኘም፤ ወይም በስብከቱ ያመኑ ናቸው ከተባሉ ቤተሰቦች የተወለዱ ክርስቲያኖች አላጋጠሙትም። ይልቁን በሕንደኪ ባለሟል ሰብከት እንደተቋቋመች የምትታሰብ ቤተ ክርስቲያን ከ56 እስከ 1100 ዓ.ም በኑቢያ ኢትዮጵያ እንደነበረች በታሪክ ተረጋግጧል። የኢትዮጵያን ታሪክ ብቻ ሳይሆን በግእዝ ተጽፎ የተገኘውን ብሉይ ኪዳን አበጥረውና አንጠርጥረው የመረመሩት ሊቃውንት የግእዝ ብሉይ ኪዳን ከጽርእ፤ ያውም ከ70 ሊቃውንት ትርጉም የተመለሰ እንጂ ከዕብራይስጥ እንዳልተተረጎመ ማስረጃዎችን ከማብራሪያዎች ጋር አቅርበውታል። ከእነዚህም ሊቃውንት መካከል አንዱ የሆኑት አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ፤ ቁጥር ከሌላቸው አዋልድ (አዋልድ እለ አልቦን ትልቁ) ወገን ሌላ ምስክር ሳያሻ፤ ራሳቸው መጻሕፍቱ ከየትኛው ቋንቋ እንደተተረጎሙ ማስረዳት ይችላሉ ብለዋል። ለምሳሌም የሀገርና የሰው ስሞች ዕብራይስጡን መሠረት በማድረግ አልተመለሱም፤ ጽርኡን የላባ ሊቃናትን ትርጉም እንጂ። ጽርኡ ብሉይ ኪዳን የዘለላቸውን ግእዝ መዝላለን፤ ጽርኡ የወረሳቸውን የዕብራይስጥ ቃላት ግእዝም መውረሱን፤ ጽርኡ ለወጥ አድርጎ የተረጉማቸውን ግእዝም የጽርዑን ለውጥ መውረሱን ጠቅሰው የግእዝ ብሉይ ኪዳን ከሰባ ሊቃናት ትርጉም ከጽርእ ለመተርጎሙ ይህ ሁሉ የማያወላዳ ማስረጃ እንደሆነ እኒሁ ሊቅ ከሰፊ ሐተታ ጋር አቅርበውታል።

አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ የታሪክ ማበጠር ሂሳቸውን በማስፋፋት፤ የገድለ ቀውስጦስን ጸሐፊዎችና የመጽሐፈ ምስጢር ደራሲ የሆኑትን አባ ጊዮርጊስን መነቀፍ ከሚገባቸው ድርሰቶቻቸው መካከል ምሳሌ አድርገው ሲጠቅሱ፤

1) የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት በቀጥታ ከዕብራይስጥ ወደ ግእዝ እንደተተረጉሙ ለመረዳት የሚፈልግ ሰው በግእዝ የተጻፈውን መጽሐፈ ነገሥትን ቢመለከት፤ አድናይ፣ ኤሱሄ፣ ጸባዖት፣ ሲል ያገኘዋል፤ ሲሉ አባ ጊዮርጊስ ባቀረቡት ሐተታ ላይ አለቃ ኪዳን ወልድ ሂስ አቅርበዋል። ሲያብራሩም አባ ጊዮርጊስ እንዳሉት ብሉይ ኪዳን ከዕብራይስጥ ወደ ግእዝ የተተረጎመ ከሆነ፤ ጽርአዊ የቦታና የሰው ስሞችን በግእዝ ብሉይ ኪዳን ውስጥ ማን አስገባቸው? ዕብራይስጡ ከጽርአ ወረሳቸውና የውርስ ውርስ ወደ ግእዝ ተላለፉ እንዳይሉ ብሉይ ኪዳን መጀመሪያ በዕብራይስጥ ተጽፎ ከኖረ በኋላ፤ ቆይቶ ወደ ጽርአ መተርጎሙ ሊዘነጋ እንደማይገባ አመልክተዋል። በማያያዝም እነዚህ የዕብራይስጥ ቃላት ወደ ግእዝ ብሉይ ኪዳን ለመግባት ዕድል ያጋጠማቸው የግእዙ ብሉይ ኪዳን መሠረታዊ መዝገብ የሆነው ጽርኡ የሰባ ሊቃውንት ትርጉም ከዕብራይስጥ በተተረጎመበት ጊዜ ስለወረሳቸውና እነ ፍሬምናጦስም ከጽርአ ወደ ግእዝ ሲተረጉሙ የዕብራይስጡን ቃል የውርስ ውርስ በመውሰዳቸው እንደሆነ አለቃ አስረድተው እውነትን የሚገነባ፤ ሐሰትን ግን ከመሠረቱ የሚያፈራርስ አስተያየት ሰጥተውበታል።

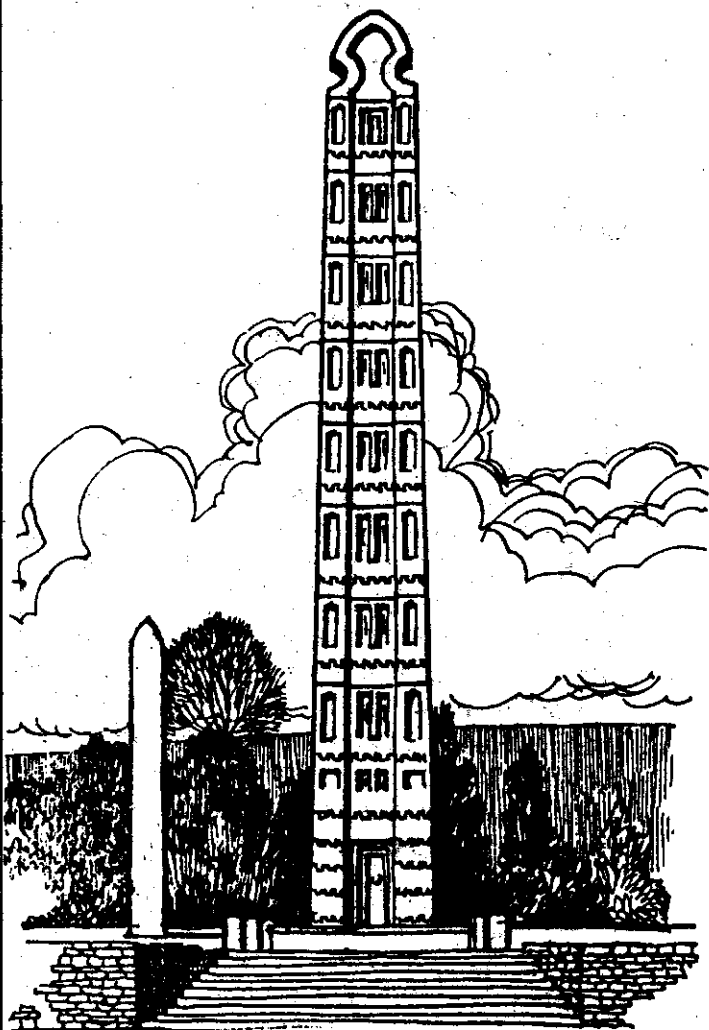
2) ገድለ ቀውስጦስም አሪትና ነቢያት በሰሎሞን ጊዜ ከዕብራይስጥ ወደ ግእዝ እንደተመለሱ የተረከውን አለቃ ኪዳን ወልድ አውስተዋል። እስራኤላውያን ወደ ባቢሎን በተማረኩ ጊዜ የራሳቸው መጻሕፍት እንደጠፋቸው ይኸው ገድለ መግለጹንና በኋላም እስራኤላውያን ወደ ሀገራቸው ሲገቡ ዘሩባቢል የተባለው መሪያቸው፤ አይዙር የተባለውን ኢትዮጵያዊ ንጉሥ ለምኖ ከግእዝ ወደ ዕብራይስጥ እንዳስተረጎማቸው መናገሩን አለቃ ኪዳን ወልድ ጠቅሰው እጅና እግር የሌለውን የገድለ ቀውስጦስን ትረካ በምሬት ነቅፈውታል።

ወደ እውነተኛው ታሪክም ተመልሰው ፍሬምናጦስና ረዳቶቹ ኢትዮጵያውያን ሊቃውንት፤ የውጪ ሀገር ሰዎችም ተጨምረው ቅዱሳት መጻሕፍትን ከጽርአ ወደ ግእዝ በተሻሻለው ፊደል መተርጎማቸውን አለቃ ተርከው ከስንክሳር የሐምሌ 26ን ምንባብ ዋቢ አድርገዋል። (መጽሐፈ ሰዋሰው ወግሥ ገጽ 16-20) የሐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ግን በካልዕ ሰላማ እንደገና ከዐረብ ወደ ግእዝ መተርጎማቸውን አለቃ አስረድተዋል።

ለመሆኑ በሰሎሞን ጊዜ አሪትስ ይሁን መጻሕፍተ ነቢያት ከየት መጡ? በሰሎሞን ጊዜ ሊኖሩ የሚችሉት አምስቱ ብሔረ አሪት፤ መጽሐፈ ኢያሱና መጽሐፈ መሳፍንት፤ ምናልባት የተጀመረ መጽሐፈ ሳሙኤል ቀዳማዊ፤ የተጀመረ መጽሐፈ ነገሥት ቀዳማዊ፤ መጽሐፈ ሩት፤ ምናልባት መጽሐፈ ኢዮብ፤ የተጀመረ መጽሐፈ መዝሙራት ይሆናሉ። ከእነዚህ በቀር ሌሎች የታሪክ፤ የቅኔ የትንቢተ ነቢያት መጻሕፍት ገና በአምላክ ልብ በዕንስ ደረጃ ነበሩ ከማለት በቀር በዕብራይስጥ እንኳ ባልተጻፉበት ጊዜ በግእዝ ነበሩ ማለት ልብ ወለድ ድርሰት ካልሆነ በስተቀር ተአማኒነት የሌለው የፈጠራ ወሬ ነው።

ግእዝስ በሰሎሞን ጊዜ የሥነ ጽሑፍ ቋንቋ እስከ መሆን ዳብር ነበርን? ዋና ሆነው እንዲያገለግሉ ቅጥሎች በተጨማሪም የግእዝ ፊደል የተጻፈውን የግእዝ ብሉይ ኪዳን በሰሎሞን ጊዜ የተጻፈ ነው ብሎ ሐሰትን ማስተማር በአባ ጊዮርጊስ ድርሰት ላይ ጥቁር ነጥብ የጣለ የታሪክ ሥራ ነው።

እነዚህ ሁሉ ለኢትዮጵያ ደገኛ ሐዋርያ ሆኖ በመጣላት በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ሰላማ ከሣቴ ብርሃን ፍሬምናጦስ የተከናወኑ የሥራ ፍሬ ዘላለሞች ገና እየተንዘረገጉ የሚያድጉ ናቸው። ሊያጠፏቸው፤ ሊያደርጁቸው፤ ሊዝመግንቸው የሚያደቡ ተኩላሞችን አብረን እንከላከል። (አሥግሩ ለነ ፄናጽሉን ንዑሳን እለ ያማስኑ ዐጸደ ወይንን መጋ.2+16) ፍሬምናጦስ እግዚአብሔር ሥራውን ሁሉ የባረከለት ሐዋርያ ነበር።

መሠረተ እምነት

ከነቅዶ ጥበብ

ካለፈው የቀጠለ

ግስገንዘቢያ፡- ሥላሴን በመካድ ከሰባል የሳውያን ተጥሎ የሚታወቁት አርዮሳውያን እግዚአብሔር በግለት በግእዝና በአግርኛ የሚጠራው መለኮታዊ ስም እንደ ዕብራይስጡ «ይሆዋ ወይም ያህዌ» መባል አለበት የሚል አቋም በመያዝ ስለተነሡ በዚህ ስም አንተርሰውና አስታክከው የሚነኩትን ሐሰተኛ ትምህርት ከመሠረቱ ጀምሮ ለማረፋፈን ሲባል በዚህ ርእስ በሚቀርበው መሠረታዊ የክርስትና ትምህርት «ይሆዋ ወይም ያህዌ» የሚለውን ቃል መጠቀም የቃላት መደናገርን ያስወግዳል ተብሎ ታምኖበታል።

«ኢየሱስ ክርስቶስ ትናንትናና ዛሬ፤ ለዘላለም ያውነው» እስመ ኢየሱስ ክርስቶስ ውእቱ ዘትግልም፤ ወየም ውእቱ፤ ወእስከ ለዓለም» ሲል የሚያስተምረው መጽሐፍ ቅዱስ ነው። ዕብ. 13፥8። የመጽሐፍ ቅዱስ መተርጉግንም «ትናንት» የሚለው ቃል በሁለት ክፍል ሊታዩ የሚገባቸውን የወቅት ምዕራፎችን ያሳስበናል ይላሉ። ሲተነትነትም፡-

እንደኛ ዓለም ከመፈጠሩ፤ ዘመንም ከመቆጠሩ አስቀድሞ የነበረውንና የጊዜ መነሻ ያልነበረውን የወልድን የአኗኗር ብሉየ መዋዕልነት፤ (የዕድሜ ባለጸገነቱን) ያመለክታል ይላሉ።

«ትናንት» በሁለተኛ ደረጃ ሲታይም ዓለም ከተፈጠረ፤ ዘመንም ከተቆጠረ ጀምሮ ያለውንና ወልድ በሥጋ ከመገለጹ በፊት የነበረውን ጊዜ ያሳስባል በግለት ያክሉበታል።

አያይዘውም እነዚህ መተርጉግን «ዛሬ» ግለት ከሥጋዊው (ሰው ከሆነበት ጊዜ) ጀምሮ እስከ ዳግም ምጽአቱ ድረስ ያለውን ጊዜ፤ «ለዘላለም» በግለቱም ከዳግም ምጽአቱ በመነሣት ዳርቻ የሌለውንና ለዓለመ ዓለም በመባል ብቻ የሚገለጸውን የአኗኗሩን ዘላለግዊነት ግስረዳቱ ነው እያሉ አፍታተው ይተረጉሙታል። ከቤተ አርዮስና ከቤተ አውጣኪ የበቀለው ትምህርት መለኮት ግን የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን መገለጽ «ትናንት» በመባል ከተነገረው የአኗኗር መደብ አውጥቶ በብሉይ ኪዳን ዘመን እንኳ አልተገለጸም፤ እያለ «ዛሬ» በሚለው የጊዜ ክልል ግለት በዘመን ሥጋዊ ወሰናታል።

ወልደ እግዚአብሔር ቃል በሥጋ ከመገለጹ በፊት በዘመነ አበው በብሉይ ኪዳንም በአርአያ መልአክ ተገልጾ እንደነበር ከሚያስተምሩት ጥቅሶች ጥቂቶችን ባለፈው እትም ማቅረባችን ይታወቃል። በእነዚያ ጥቅሶች በመልአክተኝነት ተገልጾ የነበረውም ፍጡር መልአክ አለመሆኑን፤ ነገር ግን ለማይገሠሥ ሥልጣን መለኮት በባለቤትነት የሚታወቅና ስግደትን፤ አምልኮትን፤ መሥዋዕትንና ቁርባንን ... የመቀበል መብት ያለው ይሆን

አምላክ እንደሆነ ራሱን የተቀበሉት አባቶች አረጋገጠው ግስተግራቸውንና ለእኛም ግስተላለፋቸውን ጠቁመን ነበር።

በግዝታተልም አርዮሳውያን ወልደ እግዚአብሔር ቃል «ትናንት» በሚለው በብሉይ ኪዳን ዘመን አልተገለጸም ለግለት የሚገፋፋት በዘመነ ብሉይ ኪዳን ለአበው ምእመናን በአርአያ መልአክ የተገለጸውን ግንኙነት ጥቅሶች ሲያብራሩ እርሱ ፍጡር መልአክ ያይደለ፤ ነገር ግን «ይሆዋ» እንደሆነ አጣምረው በአጽንዖት ስለሚያስረዱባቸውና የወልድን ይሆዋነት በመካድ የቆሉትን የእንጋይ ካብ ትምህርታቸውን ስለሚንዱባቸው፤ የይሆዋነት ሥልጣን መለኮትን ለኢየሱስ ክርስቶስ በመስጠት ሊሆን የሚገባውን ከመፈጸም ይልቅ ለፍጡራን መላእክት እንዲሰጡና የአግልክትን ብዛት እንዲያስተምሩ የሚገፋፋቸው ስውር መንፈስ ለመኖሩ ጠቁሟል እንደሆነ አመልክተን ነበር።

እንደዚሁም ከቤተ አውጣኪ ተወልዶ እያደገ የመጣው የሃይማኖት ቡድንም ወልድ በብሉይ ኪዳን መገለጹን የሚክድበት ምክንያት በአርአያ መልአክ ለተገለጸው ይሆን የተሰጠውን ስግደትና አምልኮት፤ የቀረበውን መስዋዕትና ቀርባን ከባለ መብቱ ከወልደ እግዚአብሔር በመንጠቅ ለማይገባውና ይህ ቡድን አጠናክሮ ለሚሰብከው የመላእክት አምልኮ (ሕርመተ መላእክት) ለመሸለም መንገድ የሚከፍትለት እየመሰለው መሆኑን ጨምረን አስገንዝባን ነበር።

ዳሩ ግን ራሱ ይሆን ሆኖ ሳለ በአርአያ መልአክ እግዚአብሔር (በይሆዋ መልአክተኝነት) ከዘመነ አበው ጀምሮ የተገለጸው ለአብርሃም ዕለቱን በማሳየት ሐሣቡን የሰጠው ራሱን የአብርሃም፤ የይስሐቅና የያዕቆብ አምላክ ይሆን ነች፤ ብሎ ያስተዋወቀ፤ የባርነትን ቀንበር በመስበር ለእስራኤል ልጆች ነጻነትን ያገኘናል፤ በመንገድ ላይ የብርሃን ዓምድና የደመና መጋረጃ የሆነላቸው፤ የመገባቸው፤ ተቃዋሚዎቻቸውን በመዋጋት ድል እያቀዳጁቸው፤ መሪዎቻቸውን እያበረታታና ምሪትን እየሰጠ ቃል የገባላቸውን ርስት ያወረሳቸው እርሱ ወልደ እግዚአብሔር ቃል እንደነበር አንባብያን ካለፈው እትም ጥቅሶች በሚገባ ግረገጥ ችለዋል ብለን እናምናለን። ዘጉ. 23፥7-10፤ 18፥24፤ 24፥3-9።

አዎን ወልደ እግዚአብሔር ቃል የመሪዎቻቸው መሪ ሆኖ በየተሰላላቸው መንገድ የተጓዙት እስራኤላውያን አበው ግንኙነቱን አውቀው ስገዱለት፤ ለይሆዋ በሚገባ ክብር አከበሩት፤ መሥዋዕትን ሠውለት፤ ቀርባንንም አቀረቡለት። የእግዚአብሔር ስም ቡሩክ ይሁን።

2. በአርአያ ኩኩህ (በዐለት ምስያ) ተገልጾ ነበር

ወልደ እግዚአብሔር ቃል በዘመነ ብሉይ ኪዳን በአርአያ ኩኩህ (በዐለት ምስያ) የተገለጸበት ታሪክ ከፍተኛ

በታ የተሰጠውና አስደናቂም ነው። ሆኖም ለተወሰኑ ጉዳዮች አርአያ መልእክን (የመልእክን ምስያ) ገንዘብ አድርጎ ተገለጠ ሲባል ፍጡር መልእክ ነበር ማለት እንዳልሆነ ሁሉ፤ በዚህ ጊዜ ደግሞ በዐለት ምስያ መገለጡ ለዚህ ለተወሰነ ጉዳይ ገንዘብ ያደረገውን የተምሳሌት ዓይነት ለመናገር እንጂ ከተፈጥሮ ዐለት ጋር ግንኙነት ነበረው እንዳልተባለ መቸውንም ባለ አእምሮ የሆነ ሰው አይስተውም።

ደቂቀ እስራኤል በይሆዋ ነጻ አውጪነት ከግብጽ ባርነት ከተላቀቁ በኋላ በሙሴ አገልግሎት ቀይ ባሕርን የብስ ባደረገላቸው መለኮታዊ ተአምራት እየተመሩ ራፈዲም በሚባል ቦታ እንደሰፈሩ የእግዚአብሔር ቃል ይናገራል። በረሃ አጃራጩ ሕዝብ በዚህ ስፍራ ስለተጠግ በሙሴ ላይ አጉረመረመ። በሕዝቡ ተግባር የተጨነቀው ሙሴ ችግሩን ለይሆዋ አመለከተ። ይሆዋም የሕዝቡን ሽግግሎች አስከትለህ ወደዚያ ዐለት ሒድ። ቀይ ባህርን በመታህበት በትር እኔ በላዩ የምቆምበትን በከፊብ ያለውን ዐለት ምታው፤ ውሃ ይወጣል፤ ሕዝቡም ይጠጣል አለው። በሙሴ ልብ ውስጥ እንዲገባና እንዲመራበት የተሰጠው የምሥጢር መፍቻ ቃል «እኔ በላዩ የምገኝበትን ዐለት ምታ» የሚለው ነው።

በዐለቱ ላይ ይሆዋ ሲታይ ሙሴ ይህን ዓይነትን ዐለት ብቻ መምታት ነበረበት። እባክህን፣ ዐለት ያው ዐለት ነው ብሎ ግንኙውንም ዐለት ቢመታ ውሃ ሊያወጣ ይችል ነበርን? ከጥማት ለመዳን ከተፈለገ ይሆዋ እንኝበታለሁ ያለው የተጠግውን ያረካ ዘንድ ነፍስ አድን ፈላሽን ግፍለት የሚችለው ዐለት ብቻ በሙሴ በትር መመታት ነበረበት። ሙሴም ይህን ቃል ማሰላሰል ነበረበት። ዘፀ.17፡1-7። ስለዚህም እንደታዘዘው ይሆዋ ለእርሱ ተገልጾ የታየበትን ዐለት በበትሩ መታው፤ ውሃው ፈሰሰ፤ ሕዝቡም ጠጡ። መዝ. (78)፡15-16፤ (105)፡41፤ ነህ.9፡15።

ያ ሕዝብ ጉዞውን በመቀጠል በምድረ በዳ ሲቅበዘበዝ ለዓመታት ኖረ። ተአምራቱን ሁሉ አይቶ መታዘዝ ያቃተው ያ ትውልድ በበረከት ሙላት እንዲኖርበት ወደ ተዘጋጅለት ምድረ በዳ ሳይደርስ በምድረ በዳ ወድቆ ቀረ። ተተኪውም ትውልድ ጉዞውን ቀጥሎ በቃዲስ ምድረ በዳ ስፍራ ነበር። በዚህም ቦታ ውሃ አልነበረምና በውሃ ጥም ያረረው አዲሱ ትውልድ በመሪዎቹ ላይ አጉረመረመ። መሪዎቹም ችግሩን አመለከቱ። ይሆዋም ማገበሩ እያዩ ዐለቱን ውሃ እንዲያፈልቅ እዘዘው ብሎ ለሙሴ ነገረው ነገር ግን ሙሴ በይሆዋ ቃል ሊያዘው ሲገባው፣ የበፊቱን የአሠራር ልምድ በመከተል ዐለቱን በበትሩ ሁለት ጊዜ መታው። ይሆዋ ግን ያልታዘዘውን ሙሴን እንጂ በዚህ ጉዳይ ያልበደለውን ሕዝብ ላለመቅጣት በመወሰን ዐለቱ ውሃ እንዲያፈልቅ አደረገ። የማገበሩ አባላትና እንስሶቻቸውም ከዚያ ውሃ ጠጡ። ዘኁ. 20፡1-13።

የመጀመሪያው ከዓለት ውሃ የፈለቀበት ተአምር ከታየበት ከራፈዲም (ኮሬብ) ጀምሮ እስከ ቃዲስ በርኔ ድረስ በተንጣለለው ሰፊ በረሃ ውስጥ ውሃ የሚያፈሱ የተፈጥሮ ዓለቶች ቆመው መገኘታቸውን የጠቂሙ የታሪክ ቅርስ አላቾች እስከ አሁን የሉም። ዓለቱ ተፈጥሮአዊ አልነበረምና በሙሴ በትር ውሃ ያፈለቁ ዓለቶች ዛሬ

በግዑዝነታቸው አለመገኘታቸው አያስደንቅም። የእግዚአብሔር ቃልም እንደሚያስተምረው በበረሃ ውስጥ ያን የውሃ መጠጥ የሰጣቸው፣ በበረሃ ጉዟቸው ሲከተላቸው የነበረ ዓለት ክርስቶስ ነበር። «ወኩሉሙ ሰትዩ ስቲ መንፈሳዊ ዘውላቱ ዘሰትዩ እምኩኩህ መንፈሳዊት እንተ ተሐውር ድንፈሆሙ፤ ወኩኩህስ ክርስቶስ ውላቱ ሁሉም ያን መንፈሳዊ መጠጥ ጠጡ፤ ይከተላቸው ከነበረው ከመንፈሳዊ ዓለት ጠጥተዋልና፣ ያም ዐለት ክርስቶስ ነበረ።» 1ቀ.10፡4

የእስራኤል ልጆችም በበረሃው ጉዟቸው የተከተላቸውንና የመገባቸውን፣ በሙሴ በትር እየተመታ፣ እየቄሰለና እየደግ ለጥግታቸው ርካታ ሰጪ ውሃ ያፈለቀላቸውን ዓለት ግንነት በዚያን ጊዜ የተረዱ ነበሩ ማለት ይቻላል። እንዲህ ሲሉ ዘምረዋልና። «ይሆዋ ዓለቷ አምባዩና መታመኛዬ ነው።» 2ሳሙ. 22፡21 መዝ.(18)፡21 በተጨማሪ ዘዳ.32፡131 መዝ.(81)፡16።

በእስራኤላዊነቱ የመኩራት መብት እያለው ያልተጠቀመበት፣ በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ጥሪ ለሐዋርያነት የተመረጠው ቅዱስ ጳውሎስ፣ አባቶቻችን ቀን በደመና መጋረጃ፣ ሌሊትም በብርሃን ዓምድ ያገለገለ፣ ሲርባቸው መና ሲጠግቸውም ውሃ የሚያፈልቅ ዓለት ሆኖ የመገባቸው ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሆነ መገለጹ፣ ወገኖቹ ለአባቶቻቸው የተደረገውን ውለታውን እንዳይዘነጉ ለማስታወስ ነው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም እስራኤላውያን አበው የምድረ በዳው ተዟቸውና በጉዟቸው የተደረገላቸው የእግዚአብሔር ውለታ ይታሰብ በነበረበት የዳስ ክብረ በዓል ላይ ተገኘና «የተጠግ ቢኖር ወደኔ ይምጣና ይጠጣ» በማለት አባቶቻቸው የምድረ በዳውን በረሃ ሲያጽርጡ እየተከተላቸው ውሃ በማፍለት ያጠጣቸው ዓለት ታሪክ እርሱን ራሱን እንደሚያመለክት የሚያስገነዝብና ልባቸውን ወደ እርሱ እንዲያዘነብሉ የሚያደርግትም ሆኖ ሰበከ። ያን ጊዜ አባቶቻቸው በአርአያ ኩኩህ (በዓለት ምስያ) ወደተገለጠው እርሱነቱ ተርበው ሥጋዊ ርካታን እንደተቀበሉ ሁሉ አሁንም በዚያ በዓል መታሰቢያ ክብረ በዓል ላይ የተገኙት ሁሉ የሕይወት ውሃ የሆነውን መንፈስ ቅዱስን ከእርሱ እንዲጠጡና መንፈሳዊ ርካታን እንዲያገኙ ጋባቸው። ዮሐ.7፡37-39።

3. ወልድ የሕዝብ እስራኤል መሬ መሆኑ ስለመታወቁ

ሕዝብ እስራኤል፣ ቃል በሥጋ ይገለጽበት ዘንድ የተዘጋጀ ዘር ሊሆን የተጠራ፣ የተመረጠና የተመደበ ነበር። ዘፍ.12፡1-31 ዘዳ.10፡15፤ ዮሐ.1፡11፤ ሮሜ 9፡5 ስለዚህ ዓለም ሳይፈጠር እንኳ ታቅዶ በነበረው መለኮታዊ ውሳኔ መሠረት (1ኢጥ.1፡20-21፤ ሮሜ 16፡25-27) ወልደ እግዚአብሔር ቃል የእባብን ራስ ይቀጠቅጥ ዘንድ የሴቲቱ ዘር ሆኖ እንደሚመጣ የተነገረው ተስፋ የተሰጠው ለዚያ ለእስራኤል ሕዝብ ነበር። ዘፍ.3፡15፤ ገላ.4፡4። በጋጢአት ምክንያት የመጣውን መርገም ተሸክሞና ራሱ

መርገም ሆኖ በእርግጥ ምትክ በረከትን ለምድር አሕዛብ የሚያመጣ የአብርሃም ዘር በመሆን ይገለጥ ዘንድ ቃል ኪዳን የተገባውም ለዚያው ሕዝብ ነበር። ዘፍ.22፥18፤ ገላ.3፥13-16።

ፍጥረትንና ሥርዓተ ተፈጥሮን ያበጣበጠውን ኃጢአት በማስወገድ ሰላምን ለምድር ሊያመጣ የሰላም አለቃና ገዥ ሆኖ ከነገደ ይሁዳ እንደሚወለድም ለዚያው ለሕዝብ እስራኤል የተስፋው ቃል ተሰጠ። ዘፍ.49፥8-12፤ ዘኁ.24፥17-19፤ ኢሳ.9፥6፤ ዕብ.7፥14። ከዚያ በማያያዝም የይሁዳን ዘር ተከትሎ በመውረድና ከቤተ ዳዊት በመወለድ ዘላለማዊውን ንግሥ የሚቀዳጅ ዳድት ተጥቋጥ እንደሚሆንም ለዚያው ሕዝብ ተነግሮት ነበር። 2ሳሙ.7፥12-17፤ 1ዜና.17፥11-14፤ ሉቃ.1፥32-33። ወልደ እግዚአብሔር ቃል በቤተሰብም ከድንግል እንደሚወለድ ተብራርቶ የተነገረው ለባለ ተስፋው የእስራኤል ሕዝብ ነበር። ኢሳ.7፥14፤ 9፥6፤ ሚክ.5፥2። እነዚህ ጥቅሶች ሁሉ የሚያስጨብጡን ዓባይት ቁም ነገሮች አንደኛ ተስፋው የተሰጠው ለዚያ ሕዝብ መሆኑንና ወደ አሕዛብ የሚተላለፈው በዚህ ሕዝብ በኩል እንዲሆን መታቀዱን ሁለተኛ ተስፋው የሚፈጸምበት ዘር ከዚህ ሕዝብ መገኘት ያለበት እንዲሆን መወሰኑን ነው።

በዚህ ተስፋን በተሞላ ትንቢት መሠረት ሰው ሆኖ የሚገለጽበትን ሕዝብ፣ ነገድ፣ ቤት፣ ስፍራ፣ የጠቂመ፤ ሕዝቡንም ወደዚህ ግብ ለማድረስ የመራና የተንከባከበ እርሱ ግን ነው? ቢባል እርሱ ግ ይሆን ሆኖ ሳለ በይሆን መልእክተኛነት (በአርአያ መልእክ እግዚአብሔር) ራሱን የገለጸ ወልደ እግዚአብሔር ነው። ይላል የእግዚአብሔር ቃል ዘዳ.32፥11-14፤ መሳ.6፥7-24፤ ዮሐ.8፥25-26።

ለተነገረው የተስፋ ቃል ለተገባውም ኪዳን መፈጸሚያ ይሆን ዘንድ የታጨው ሕዝብ እስራኤል እንደሆነ ሁሉ፣ እንደ ሙሴ እንደ ኢየሱስ ... መጋቢ ሆኖ ይህን ሕዝብ ግንገልግል ግለት ሕዝቡን ለሚመራቸው ራሱ ይሆን ለሆነውና በይሆን መልእክተኛነት (በአርአያ መልእክ እግዚአብሔር) ለተገለጸው ወልደ እግዚአብሔር ቃል አገልጋይ፣ ሎሌ መሆን ግለት ነው። ለሕዝብ እስራኤል ዋና ገዥና የበላይ መሪ በሆነው ወልደ እግዚአብሔር ቃል ስር መሆንና ያን ሕዝብ ለግንገልግል መወሰን ለዋናው መሪና ገዥ ለመታዘዝ ራሱን መስጠት ግለት ነው። የዚያ ሕዝብ እስራኤል ዋና መሪና ገዥ በዕብራይስጥ መሲሕ፣ በግሪክ ክርስቶስ ይባል ዘንድ ያለው ወልደ እግዚአብሔር ቃል ነበረ። ዮሐ.1፥42። ስለዚህም ነው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ከመጀመሪያው አንሥቶ ለእናንተ የተናገሩት እኔ ስለሆንኩ ስለእናንተ የምናገረውም፣ የምፈርደውም ብዙ አለኝ ያለው። በበላይ መሪነቱ፣ የዚያ ሕዝብ ርእሰ በመሆኑ ከጥንቱ ከጧቱ መመሪያ በመስጠት፣ ሕግ በማውጣት የትእዛዝ ቃል በመናገር እንደተናገረውም በፈጸመውና ባልፈጸመው ዜጋላይ የመፍረድ ሥልጣን ያለው እርሱ ጌታ ኢየሱስ ነው። ዮሐ.8፥25-26

በሀገራችን ከነበረው ትምህርተ መለኮት አንዳንዱ በጊዜ ብዛት ወዥቦ የቀድሞውን መልኩንና ውበቱን ቢለውጥም ሳዛውንና ወዘናውን ቢያጣም አንዳንዱም

ቢሞት፤ ቅርጹ ወይም ዐጽሙ ከላይ ለተነገረው ሐተታ እውነትነት ይመስክራል። ለምሳሌ «ቃለ አብ ሕያው ዘወረደ ውስተ ደብረ ሲና፤ ወወህበ ሕገ ለሙሴ ... ውእቱኪ ዘወረደ ኃቢኪ ኦ ደብረ ነባቢት፤ - በደብረ ሲና የወረደው፣ ለሙሴም ሕግን የሰጠው የሕያው እግዚአብሔር ቃል ነው።

... ደብረ ነባቢት ሆይ (ድንግል ግርያምን ነው) ወዳንቺ የወረደውም ያው በደብረ ሲና የወረደው፣ ለሙሴም ሕግን የሰጠው የአብ ሕያው ቃል ነው።» ውዳሴ ግ.

4. ሙሴ የክርስቶስ ሎሌ መሆኑን ስለማወቁ

ሙሴ የሕዝብ እስራኤል ዋና መሪና ገዥ ክርስቶስ ይባል ዘንድ ያለው ወልደ እግዚአብሔር ቃል እንደሆነ ያውቅ ነበርን? ሙሴ ለግን እየታዘዘ እንደነበር ለይቶና አረጋግጦ ነበርን? የሚለው ጥያቄ መመለስ አለበት። ለአብርሃም፣ ለይስሐቅና ለያዕቆብ ሁሉን ቻይ (ኤልሻዳይ) በሚል ስም ተዋውቋቸውና ቃል ኪዳን ገብተላቸው የነበረው ወልደ እግዚአብሔር ቃል ለእነዚህ አባቶች በአርአያ መልእክ (በመልእክተኛነት) ተገልጾ ስለነበረ፤ የዚህ የቃል ኪዳን ታሪክ ከተሰጣቸው ተስፋ ጋር ተያይዞ በውርስ ከአባት ወደ ልጅ ከተላለፈው የቅብብሎሽ ትምህርተ እምነት ድርሻው ለሙሴም ተላልፎለት ነበር። ሙሴም የፈርዖን ልጅ ይባል ዘንድ በሚያበቃ አስተዳደግ በፈርዖን ቤት ያደገ ቢሆንም በእስራኤላዊ ዜግነቱ ለሚጠብቀው ኃላፊነት ዕጩ የሚሆንበትን ተገቢ አስተዳደግና እስራኤላዊነትን የሚያጠናቅቅ ትምህርት ቤት ይሆን አዘጋጅቶለት ነበር። የገዛ እናቱ በሞግዚትነት እንድታሳድገው አደረገ። ስለዚህ ሙሴ ሲጉለምስ ወደ ወገኖቹ ሰፈር እንዲሔድ ያነሣው ያ በይሆን ጥበብ በእናቱ አስተማሪነት በልቡ ውስጥ በጥልቀት ሥር የሰደደው የዜግነት ትምህርት ነበረ። ከዚህም የተነሣ አጥቂውን ግብዩ ሙሴ ተበቀለው። ባለታላቅ ተስፋም ሆኖ ሳለ፣ ጊዜያዊ መከራ እየተቀበለ የነበረውን ወገኑን ላለመከድ ሲል በፈርዖን ቤት መንግሥት መቀማጠልን ባፍንጫይ ይውጣ ከሚል ውሳኔ ደረሰና ኮበለለ። ዘፀ.2፥1-15።

ሙሴን የፈርዖን ልጅ መባል ይቅርብኝ ለሚል ውሳኔ ያበቃውና ቤተ መንግሥቱን ወደ ኋላ በመተው ወደ ምድረ በዳ እንዲኮበልል ያደረገው ምን እንደሆነ የእግዚአብሔር ቃል ያብራራል። «ሙሴ ከግብጽ ብዙ ገንዘብ ይልቅ ስለ ክርስቶስ መንቀፍ እጅግ የሚበልጥ ባለጠግነት እንዲሆን አስቦአልና ለጊዜው በኃጢአት ከሚገኝ ደስታ ይልቅ ከእግዚአብሔር ሕዝብ ጋር መከራ መቀበልን መረጠ። ብድራቱን ትኩር ብሎ ተመልክቶአልና።

- እስመ አእመረ ከመ የዐቢ ትዕይርቶ ለክርስቶስ እምነቱ መዛግብቲሆሙ ለግብጽ።» ይላል ዕብ.11፥24-26። ሙሴ ይህን ውሳኔ ያደረገው ይሆን በኮራብ ተራራ ገና ሳይገለጽለት፤ ገናም በፈርዖን ቤተ መንግሥት በነበረበት ጊዜ ሲሆን! ስለ ክርስቶስ መንቀፍን የመረጠው የክርስቶስን ተስፋ ከእናቱ በትምህርት ስለተቀበለ እንደነበረ ማረጋገጥ ይቻላል።

ተጥሎም በምድያም እርሻ በነበረበት ጊዜ በምድረ በዳ በተጥጁው ውስጥ የተገለጸለት የይሆዋ መልአክ፡ «እኔ የአባቶችህ አምላክ፡ የአብርሃም አምላክ፡ የይስሐቅ አምላክ፡ የያዕቆብም አምላክ ነኝ፡ ያለና የሚኖር እኔ ነኝ» በሚል ስም በተዋወቀው ጊዜ፡ አንተ የይሆዋ መልአክ ነህ፡ እንደገና የአባቶችህ አምላክ ይሆን ነኝ ትለኛለህን? እንዴት እንደዚህ ሊሆን ይችላል? ለሚል ጥያቄ የሙሴ ልብ አልተነግጣም። በይሆዋ መልአክ አምላክ የተገለጠለት ራሱ ይሆዋ መሆኑንና እርሱም ወልደ እግዚአብሔር ቃል እንደሆነ ተረድቶ ነበር። ዮሐ.5፡45-46። ስለዚህ «አንተና የእስራኤል ሽግግሎች ወደ ፈርዖን ግቡ፤ የዕብራውያን አምላክ ይሆዋ ተገልጦልናልና ለአምላካችን ለይሆዋ እንሠዋ ዘንድ የምስት ቀን መንገድ እንድንሔድ ልቀቀን በሉት» ሲባል ታዘዘ። ዘፀ.3፡18

ወልደ እግዚአብሔር ቃል ክርስቶስ ሊሆን በሥጋ እንዲገለጽበት የተመረጠው፡ የተጠራውና በምርጫም በጥሪም የእግዚአብሔር ሕዝብ የተደረገው ሕዝብ እስራኤል እንደነበረ ተመልክተናል። እንግዲህ ይህን ሕዝብ ግገልገል ግለት ሕዝቡን በባላይነት ለመምራት በይሆዋ መልአክተኛ አምላክ ለተገለጸው ወልደ እግዚአብሔር በሉሌነት ግደር ግለት እንደሆነ ሙሴ አውቆ የይሆዋ ባሪያ ሙሴ መባልን መረጠ። ዘኁ.12፡71 ሊያ.1፡1። ለዚህ የሥራ ቦታ የከፈለው ዋጋ - የፈርዖን ልጅ መባልን መተው ነበር።

ስለ ክርስቶስ መነቀፍን በራሱ የውደታ ውሳኔ የተቀበለው ሙሴ ስለ እርሱ ብሎ ከሕዝቡ ጋር መከራ ሊቀበልለት የመረጠውን ክርስቶስን አያውቀውም፤ አልተገለጸለትም ግለት እንዴት ይቻላል? የእግዚአብሔር ቃል ሙሴ ስለ ክርስቶስ መነቀፍን መረጠ ይላልና! - ሙሴስ ስለተግረው አመጣው መረጠው። ስለተገለጠለትም አወቀው፡ ስላወቀውም ታዘዘው።

ሙሴ ከእርሱ በፊት የነበረው ወልደ እግዚአብሔር ቃል ከእርሱ በኋላ እንደርሱ ያለ ሰው ሆኖ በሙሴሕት እንደሚገለጥ ለሚመራው ሕዝብ እስራኤል በግልጽ በወዋጅ አሳውቆ ነበር። ዘዳ.18፡15-19። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስም ሙሴ እንደሰበከለት ሆኖ በመጣ ጊዜ በነበረበት የምታምኑት ሙሴ የጻፈው ስለኔ ነው። አለ። ዮሐ.5፡46።

በቅዱሱ ተራራ ላይ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ክብሩን ሲገልጽም ይኸው ሙሴ ከኤልያስ ጋራ በሥነ ሥርዓት ላይ እንዲገኝ ተደረገ። ያ ከእርሱ ጋር የሠራውና የእርሱ አለቃ የነበረው፡ ከእኔ በኋላም እንደኔ ያለ ሰው ሆኖ ይመጣል ያለው ታላቁ መሪ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሆነ እንዲያረጋግጥና የሚገባውን ክብር እንዲሰጠው በሐዋርያት ተወካዮች መካከል ተገኘ። ሉቃ.9፡30-36። ሙሴ የሚሰጠው ምስክርነት አብሮት ከሠራ ጭፍራ የሚነገር ምስክርነት ጭምር ስለሆነ ምስክርነቱ ከፍተኛ ጠቀሜታ ነበረው። 1ዮሐ.1፡1-3።

ከብሉይ ኪዳን ወደ ሐዲስ ኪዳን በመሸጋገር ላይ የነበሩ ሰዎች ሙሴና ነቢያት የጻፉለትን ክርስቶስን (ሙሴሕን) አገኘነውኩ እያሉ በሙሴና በነቢያት ቅስቀሳ ክርስቶስን ለማግኘት በምን ያህል ናፍቆት ሲጠባበቁ ቆይተው እንደነበረ አያመለክተንምን? ዮሐ.1፡46።

ሙሴ ለወልደ እግዚአብሔር ቃል ጭፍራው ሆኖ አገልግሎአልና አለቃና ጭፍራም ሆነው ሕዝብ እስራኤልን መርተዋልና፤ የዚህ የእግዚአብሔር ባሪያ ሙሴ ቅኔና የበጉ ቅኔ በሰማይ እንኳ በአንድነት ይዘመራሉ። ራእ.15፡3-4 ጌታ ይክበር።

5. የእስራኤል ሕዝብ በክርስቶስ ስለመመራቱ

ሕዝብ እስራኤል በአንድ በኩል ወልደ እግዚአብሔር ቃል፡ ክርስቶስ ሊሆን በሥጋ ይገለጽበት ዘንድ የተጠራ፡ የተመረጠና የተዘጋጀ ሕዝብ ሲሆን፡ በሌላ መልኩ ራሱ ወልደ እግዚአብሔር ቃል ለዚህ ታላቅ ተልዕኮ የተመረጠውን ሕዝብ ከእርሱ በሥጋ ወደሚገለጽበት ስፍራና ጊዜ እስኪያመጣው ድረስ እንደ ይሆዋ መልአክ ሆኖ ይመራውና ይንከባከበው ነበረ ግለት ነው። ክርስቶስ በሥጋ ከእርሱ ይወለድ ዘንድ የተመረጠውና የተጠራው ሕዝብም በዘመናት መካከል፡ በረጅም የታሪክ ጉዳና ውስጥ እየተጓዘ ያለፈው በወልደ እግዚአብሔር ቃል ምሪትና በሥጋ ከእርሱ እንደሚወለድ ከተሰጠው ተስፋ ጋር በመጓዝ ነበር። በዚህም ምክንያት ለዘመናት ከክርስቶስ ጋር የተጓዘ ሕዝብ፡ ወይም ክርስቶስን ይዞ የተጓዘ የክርስቶስ ሕዝብ ተብሎ ይታወቅ ዘንድ ተገቢው ሆነ።

ክርስቶስ ሆኖ ለመገለጥ በሥጋ ከእርሱ ወደሚወለድበት ውሱን ጊዜና ውሱን ስፍራ ለማድረስ ያን ሕዝብ በአርአያ መልአክ የመራው ማን ነበር? እንዳይባል ክርስቶስ የሚሆነው ራሱ ወልደ እግዚአብሔር ቃል እንደነበር አይተናል። ይህም የታመነ እውነት ሕዝብ እስራኤልን የክርስቶስ ሕዝብ አሰኘው። በዚህ በታመነ እውነት ላይ ከተመሠረተው ተስፋ ውጪ የነበሩት ሌሎች ሕዝቦች ያለ ክርስቶስ የኖሩ አሕዛብ ተብለው ታወቁ። ስለዚህም ጉዳይ መጽሐፍ የሚለውን እናንብብ።

«... ስለዚህ እናንተ አስቀድሞ በሥጋ አሕዛብ የነበራችሁ፡ በሥጋ በእጅ የተገረዙ በተባሉት ዘንድ ያልተገረዙ የተባላችሁ፡ ይህን አስቡ። በዚያ ዘመን ከእስራኤል መንግሥት ርቃችሁ፤ ለተሰፋውም ቃል ኪዳን እንግዶች ሆናችሁ፡ በዚህም ዓለም ተሰፋን አጥታችሁ፡ ከእግዚአብሔርም ተለይታችሁ ያለ ክርስቶስ ነበራችሁ። አሁን ግን እናንተ በፊት ርቃችሁ የነበራችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ ሆናችሁ በክርስቶስ ደም ቀርባችኋል። ... መጥቶም ርቃችሁ ለነበራችሁ ለእናንተ ሰላምን፤ ቀርበው ለነበሩትም ሰላምን የምሥራች ብሎ ሰበከ። ... ወተዘከሩ እንትሙ አሕዛብ ወኢተአምርዎ ለክርስቶስ ውእተ አሚረ፤ ወነኪራን እንትሙ እምሕገ እስራኤል፤ ወነግዳን እምሥርዓተ ተስፋ፤ ወኢተ አምርዎ ለእግዚአብሔር በውስተ ዓለም። ወይእዚሰ ባሕቱ እንትሙ እለትካት ርሑቃን ቀረብክሙ በደሙ ለክርስቶስ ... መጽአ ወወሀበነ ሰላም ለርሑቃን፤ ወሰላም ለቅሩባን።» ኤፌ.2፡11-19

ሕዝብ እስራኤል፡ ወልደ እግዚአብሔር ቃል በሥጋ የሚወለድበትና ክርስቶስ (ሙሴሕ) ሆኖ የሚገለጽበት ሕዝብ እንዲሆን በእግዚአብሔር ምርጫ መመደቡን በመመልከት ከዘመነ ሥጋዊ በፊት ከክርስቶስ ጋር የነበረ የክርስቶስ ሕዝብ ተባለ። ያ ሕዝብ ከትውልድ ወደ

ትውልድ የተሰጠውን የተስፋ ሰንደቅ ዓላማ እያውለበለበ፤ ዘመናትንና ታሪክን እያቆራረጠና እየተመመ የተጓዘ፤ በዚያውም ላይ በአርአያ መልአክ እግዚአብሔር (በይሆዋ መልአክተኛነት አምላያ) ራሱ ወልደ እግዚአብሔር እየመራው ክርስቶስ ሆኖ ወደሚገለጽበት ውሱን ጊዜና ውሱን ስፍራ አደረሰው። ስለዚህም በመልአክተኛነት የመራው እራሱ ክርስቶስ ሆኖ እንደሚገለጽ በእምነት የተቀበለው ሜቶን የጨበጠውና ፍጻሜውን እስኪደርስበት የረፈው የተስፋ ግብ «የክርስቶስ ሕዝብ - ከክርስቶስ ጋር በክርስቶስ መሪነት የተጓዘ ሕዝብ» የመባሉን ተገቢነት አጉልቶ አሳየለት። ለእርሱ ከተሰጠው ተስፋ በስተ ግድ የነበረው ሕዝብ ደግሞ «ያለ ክርስቶስ ያለ እግዚአብሔር ያለ ተስፋ፣ በሩቅ የኖረ ሕዝብ ነበረ» ማለት ነው።

ሆኖም ወልደ እግዚአብሔር በአርአያ መልአክ እግዚአብሔር የሚገለጽበት ጊዜ አብቅቶና የሚታይ፣ የሚዳሰስ ሆኖ በሥጋ የሚገለጽበት ጊዜ ሲደርስ ሕዝቡንና አሕዛብን የዋጀበትን ደሙን ካፈሰሰና የዕርቅና የደንኝነት ወንጌል ለሁሉም ከተሰበከ በኋላ በወንጌል የሰብከት ሞኝነት ያመኑትን ሁሉ ከሥጋ በሥጋ በመወለድ የሚወረሰውን ተፈጥሮአዊ ባሕርያቸውን ለወጡ። በትውልዳቸው ከአረግውያን ወገን የሆኑት የኤፌሶን ሰዎችም እንደ ሌሎች አሕዛብ ከአይሁድ ጋር በአንድ ጥላ ስር ሆነው እግዚአብሔርን እንዲያመልኩ የክርስቶስ ኢየሱስ ሕዝብ ናቸው የሚያሰኝ ግንተም ታተመባቸው። ጳውሎስ ያብራራው ይህንን ነበር። የሐዋ. 19፡10፤ 17፡18፤ ኤፌ. 1፡13፤ 3፡1-6።

6. የብሉይ ኪዳን ምእመናን ለወልድ የሰጡት ስፍራ - ይሆዋ ብለውታል

የብሉይ ኪዳን ምእመናን መሪዎች በአርአያ መልአክ እግዚአብሔር የተገለጠላቸውን ወልደ እግዚአብሔርን ምን ያህል ተረድተውት እንደነበረና ለምእመናንነት እንዴት እንዳስረዱ ለማረጋገጥ የሚቻለው ከእግዚአብሔር ቃል ብቻ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ በመንፈስ ቅዱስ ምሪት የተጻፈ የእግዚአብሔር ቃል ነውና። ሮሜ 15፡4፤ 2ኢፕ. 1፡20-21።

እያንዳንዳችን በየነበርንበት ሃይማኖታዊ ግንባረ ስብእ በተለምዶ ይባል የነበረውን፣ ምንም ይሁን ምን፣ ወርሰን እናድጋለን። ውርሱ ትውፊት ይባላል፣ የወረሰነውም ትውፊት ሁለንተናችንን ይዋሃድና ይወርሰናል። አንዳንድ ወይም ብዙ ጊዜ በአመዛዛኝ እእምር ትውፊትን የምንወርስ መሆናችን ይቀራል። በትውፊት የምንወረስ የትውፊት ርስት እንሆንናም ወደ ግዑዝነት የተለወጥን እንመስላለን። በዚህ ምክንያት የእግዚአብሔርን ቃል ስናጠና፣ የቃሉን ትርጉም ከወረሰነው ትውፊት ጋር ለማስማማት እንሞክራለን። እንዲያውም ትውፊቱ የበላይነቱን እንዲይዝ፣ የእግዚአብሔርም ቃል ለትውፊቱ እንዲገዛ እናድርጋለን። ለወረሰነው ትውፊት አልገዛ ያለውን የእግዚአብሔርን ቃል በልባችን ስፍራ አንሰጠውም እናሳድደዋለን። እግዚአብሔር ይቅር ይበለን። በብሉይ

ኪዳን ወልድ አልተገለጸም የሚባለውም የትውፊት እንዲይ ካብ እንዳይናድብን ለማድረግ ካልሆነ በቀር የእግዚአብሔር ቃል ድጋፍ የለውም። እናስተውል።

የብሉይ ኪዳን ምእመናን በዘመናት ዝማሬ ተተቀኙት ቅኔ፣ ባቀረቡት መሥዋዕትና ቁርባን፣ ባደረሱት አምልኮ በጸለዩት ጸሎት እግዚአብሔር አብን ብቻ ሳይሆን ወልደ እግዚአብሔር ቃልን በተለየ ሀላፊውና አካላዊ ግብሩ ምን ያህል ከፍ ከፍ እንዳደረጉት ለመረዳት የብሉይ ኪዳንን መጻሕፍት ማስመስከር አለብን። እንባቢ ወደ ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ሳይዘዋወር በአንድ የብሉይ ኪዳን መጽሐፍና በአንድ የአዲስ ኪዳን መጽሐፍ ላይ ዓይኑን አሳርፎ ማገናዘብ ይችላል ዘንድ ለዕብራውያን ክርስቲያኖች ከተጻፈው መልእክት ከምዕራፍ አንድ ከ6-13 ያሉትን ቁጥሮች ከመዝሙር መጽሐፍ ጋር በማመሳከር ግንዛቤ እንዲወስድ ይጋበዛል።

ዕብ. 1፡6 «ወይሰግዱ ሎቱ ኩሎሙ መላእክተ እግዚአብሔር ሁሉም የእግዚአብሔር መላእክት ለእርሱ ይሰግዱለታል» ተብሎ በመዝ. (97)፡7 የተጻፈው ቅኔ ወልደ እግዚአብሔር ቃልን የሚያመለክት መሆኑን ገልጾ የዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ ትምህርት ሰጥቶበታል። በዚሁ መዝሙር በቁ. 1 እና 2 «ይሆዋ ነገሠ፤ ምድር ሐሄትን ታድርግ፤ ብዙ ደሴቶችም ደስ ይበላቸው።

ደመና ጭጋም በዙሪያው ናቸው፤ ጽድቅና ፍርድ የዙፋኑ መወረት ናቸው።» በማለት ይጀምርና ዝቅ ብሎ በቁ. 7 እንዲህ ይላል ፡-

«ለተቀረፀ ምስል የሚሰግዱ ሁሉ፣ በጣዖተቻቸውም የሚመኩ ይፈሩ፣ መላእክቱም ሁሉ ስገዱለት። (ይሰግዱለታል)» ካለ በኋላ እንደገና በቁ. 9 «አንተ ይሆዋ በምድር ላይ ሁሉ ልዑል ነህና፤ በአግልክትም ሁሉ ላይ ከፍ፣ ከፍ ብለሃልና» እያሉ እስራኤላውያን መዘምራን ስለ ይሆዋ ክብር፣ መንግሥት፣ ሥልጣን፣ ፍርድ፣ ታላቅነት፣ ፍጹምነትና፣ ዘላለማዊነት በመናገር በመንፈስ ሆነው የመዝሙር ስንኝ እንደጸጡና እናገኛለን።

እስራኤላውያን መዘምራን በዚህ ዝማሬ ማንን እንደወደሱ የእግዚአብሔር መንፈስ በዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ በኩል ተርጉሞ ሲያስተምር፤ «ወአመ ካዕበ ፈነዎ ለበኩር ውስተ ዓለም፣ - ይቤ ይሰግዱ ሎቱ ኩሎሙ መላእክተ እግዚአብሔር - ደግሞም በኩርን ወደ ዓለም ሲያገባ የእግዚአብሔር መላእክት ሁሉም ለእርሱ ይሰግዱለታል» ብሏል።

ያለ እናት፣ ያለ ጊዜ በተወለደበት ቀዳማይ ልደት የአብ በኩርና አንድያ ልጅ የሆነው ወልደ እግዚአብሔር ቃል፣ ያለ አባት በቁጥር በሚታወቁ ዘመናት ውስጥ ከድንገል በሚወለድበት ደጋፊዊ ልደቱ ወደ ዓለም ሲገባ፣ ወይም በዳግማይ ምጽአቱ ለዘላለማዊ ንግሥ ሲገለጥ ለሚሆነው ክብሩ የቀረበ ዝማሬ ነው። በዚህ የዝማሬ ቃል ውስጥ «ይሆዋ» እየተባለ የተወደሰውና «መላእክት ይሰግዱለታል» የተባለው ወልደ እግዚአብሔር ቃል መሆኑ አልተብራራም?

ዕብ. 1፡7 «ዘይፈሰዮሙ ለመላእክቲሁ መንፈስ፤ ወለአለ ይትለአክዎ ነደ እሳት - መላእክቱን መንፈስ

አገልጋዮቹንም የእሳት ነበልባል የሚያደርግ» ሲል በመዝ. (104)+4 ዘግረው ከፍተኛ ያደረገው ወልደ እግዚአብሔር ቃልን እንደሆነ አሁንም የዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ ይተረጎምናል።

በዚህ መዝሙር በቁጥር 1 «ነፍሴ ሆይ ይሆንህ ባርኪ ይሆን አምላኬ አንተ እጅግ ታላቅ ነህ!» በማለት ይጀምርና ይሆን መላእክቱን መንፈስና የእሳት ነበልባል አድርጎ እንደፈጠራቸው ወይም እነርሱን ለሚያሰማራበት ተልእኮ ተስማሚ ይሆኑ ዘንድ ባሕርያዊ ተፈጥሮአቸውን ከነፋስና ከእሳት እንደሠራላቸው ዘግረው በመንፈስ ታኘ።

ዘግረው ነፍሱ ለታመሰግነው እንደሚገባ በመገንዘብና ራሱን ለውዳሴ በማንቃቃት እንዲህ በማለት ሲዘምር የዘግረውና የውዳሴው ተቀባይ ያደረገው የመላእክት ፈጣሪ ይሆን እያለ የተቀኘለት ወልደ እግዚአብሔር ቃል መሆኑን የዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ አረጋገጠልን።

ከፍ ብሎ እንደተገለጸው «መላክት ይስገዱለት ወይም ይስገዱለታል» ሲባል የሚሰገዱለት ያለ ምክንያት አይደለም። እነርሱ ሊሰገዱለት ተገቢያቸው የሆነው ለእርሱም ሰገደትን ሊተበል ተገቢው የሆነው መላእክት እንደሌሎቹ ፍጥረታት ሁሉ በቃልነቱ ከዊን (የአብ አካላዊ ቃል በመሆኑ) በትእዛዙ ስለተፈጠሩ እንደሆነ በመገለጽ የምሥጢሩን መክፈቻ ይነግረናል።

ዕብ.1+10 «... ጌታ ሆይ አንተ ከጥንት ምድርን መሠረትህ ሰማዮችም የእጆችህ ሥራ ናቸው» ተብሎ በመዝ. (102)+25-27 የተዘመረው ስለ ወልደ እግዚአብሔር ቃል ነው የሚለን አሁንም የዕብራውያን መልእክት ጸሐፊ ነው።

ይህ ጸሐፊ ከፍ ብሎ በቁጥር 8 እና 9 - ሥግው ቃል (ሰው የሆነው ቃል) ክርስቶስ ይሆን ዘንድ በእግዚአብሔር ተቀብቶ መሾሙን ሲያብራራ «እግዚአብሔር አምላክህ ከጓደኞችህ ይልቅ በደስታ ዘይት ቀባህ» ብሎ ነበርና በሰውና በእግዚአብሔር መካከል መኖር ለሚገባው ለመሲሕነት የሥራ መደብ ሰው ከሆነ በኋላ ተቀባ ተሾመ ቢባልም በመለኮት መላት በይሆዋነት ደረጃ ያለ (የሚገኝ) መሆኑን ለማስረዳት ከጥንት ምድርን የመሠረተ ሰማይንም ያዳና በሰማይና በምድር ያሉትን ሁሉ መላእክትን ጨምሮ ሁሉን የፈጠረ እርሱ እንደሆነ በብሉይ ኪዳን ታውቆ ተዘመረለት ያለናል።

በተጠቀሰው መዝሙር (102) በቁጥር 1 «ይሆን ጸሎቱን ስማ» በቁጥር 15 እና 16 «ይሆን አሕዛብ ስምህን፣ ነገሥታትም ሁሉ ከብርህን ይፈራሉ» ይሆን ጽዮንን ይሠራታልና በከብሩም ይገለጣልና። በቁጥር 25-27 «አቤቱ አንተ ከጥንት ምድርን መሠረትህ ሁላቸው እንደ ልብስ ያረጃሉ» ... አንተ ግን ያው አንተ ነህ» በማለት ክብር፣ ውዳሴና ዝግራ ያቀረበው ልዑል ለሆነው ይሆን ነው። እንደዚህ የተዘመረለት ይሆንም ወልደ እግዚአብሔር ቃል ነው።

በዘመናት መካከል ያለት የብሉይ ኪዳን ምእመናን ሁሉ በጅምላ መዘምራትን ተከትለው ዝግረውን ቢያስተዋዘሉና ቢያስተጋቡም በመንፈስ የሆኑት ብቻ የሥጋ መጋረጃን አልፈው ወደ ቅድስተ ቅዱሳን በመግባት

የዝግረውን የምስጋናውንና የክብሩን ባለቤት ጌታ እግዚአብሔር ወልድን አይተውታል፣ አስተውለውታል ብለን እናምናለን። በሥጋ የሆኑት ግን ዝግረውን እያዘመ የውዳሴያቸው አድራሻ ለማን እንደሆነ ሳያዩ ከመቅደሱ ውጪ በአደባባይ ቀሩ። 1ቆሮ. 2+8 ዛሬም በአዲስ ኪዳን ዘመን ቢሆን ማለት በመንፈስ ቅዱስ የተዳፈው የዕብራውያን መልእክት ለንባብ፣ ለትምህርት፣ ለብንም ለማቅናት ከበቃ በኋላ በሥጋ የሆኑት ሁሉ ወልደ እግዚአብሔር ቃል በብሉይ ኪዳን ዘመን ልዩ ልዩ የተምሳሌት መልክን (አርአያን) ገንዘብ አድርጎ በራሱ ይሆን የመባል ክብሩን እንደያዘ ተገልጾ የነበረ መሆኑን መቼ ተገነዝቡት?

ኢየሱስ ክርስቶስ በሥጋ የተገለጠ ወልደ እግዚአብሔር ቃል ነው፤ እርሱም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በሙሉ ክብሩ የተገለጠ ይሆን ነው፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ይህን ግዮት ያልቻሉ ወገኖች የሚያዩበትን ብርሃን እስኪያገኙ ድረስ ይጸልዩ። ግቴ. 20+29-34፤ ዮሐ.9+25

ማሳሰቢያ

የምትልኩልንን ጽሑፍ ለማሳተም ሁለት አግራጮች ይኖራሉ። ሊተላለፍ የተዘጋጀውን ትምህርት መቀነስን ወይም ገጾቹን በመጨመር የመጽሐፉን ዋጋ ማሳደግን ስለሚያስከትል የተሻለውን አግራጭ ጌታ እስኪመራን ድረስ ጽሑፎቻችሁ ተራ ይዘው እንዲጠብቁ አድርገናል።

መጽሐፉን ከአዲስ አበባ ግገኝነት የግትችሉና በአድራሻችሁ እንዲላክላችሁ የምትፈልጉ ሁሉ የመጽሐፉን ዋጋና በረከማንዴ የሚላክበትን የፖስታ ወጪ በማከል ሙሉ አድራሻችሁን ከሚገልጽ ደብዳቤ ጋር ብትልኩልን እንደታዘዝው እንፈጽማለን።

የሚቻል ከሆነ በአብያተ ክርስቲያናት በኩል ጥያቄው በደብዳቤ ቢደርስን የተሻለ ይሆናል።

መጽሐፉን በግሠራጪት ጌታን ማገልገል ለምትፈልጉ ሁሉ እያንዳንዱ አትም (ቁጥር) 50 መጽሐት የሚይዝ እሽግ ሆኖ ስለተዘጋጀ እያንዳንዱን እሽግ ለሚዝ 20% (ከመቶ ሃያ) ቅናሽ ስለሚደረግ ለአሳታሚው ድርጅት የሚከፈለውን 80% (ከመቶ ሰማንያውን) ብቻ በፖስታ ቤት በኩል የሐዋላውን ከፍላችሁ በትድሚያ ብትልኩልን የምትፈልጉትን ያህል የምገልገልላችሁ መሆኑን በትሕትና እንገልጻለን።

የመዳን ትምህርት

ከናሁ ሠናይ

«አኔ ጉስጃላ ሰው ነኝ ... ግን ያድነኛል?»

በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ለእግዚአብሔር ምስጋና ይሁን። ሮጪ 7+24-25

ካለፈው የተጠለ

ሰውን የግዳን ሥራ በጌታችን በአምላካችንና በመድኃኒታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ተጀምሮ በራሱ በኢየሱስ ክርስቶስ እንደተጠናቀቀ ካለፈው እትም ያነበብነውን እናስታውሳለን። ሰውን የግዳን ሥራን ከኃጢአተኛው የሰው ዘር የተወለደ ግንኙኛው ሰው ሊያከናውነው አይችል የነበረ መሆኑን በመላክትም እንኳ ሊሠራ የማይችል እንደነበረ ካነበብነው ተረድተን እዚህ ደርሰናል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም ሰው ነፍሱን ለግዳን ቢዛ የመስጠት ግዴታ ያለበትና ያላገኘ መሆኑን ሲያመለክት፣ ሰው ዓለምን ሁሉ ቢገዛ ከሚገዛው ዓለም ሁሉም ለነፍሱ ቢዛ የሚሆንለት ግጥሚያ ካልቻለ፣ ዓለምን በመገዛቱ ምን ተጠቀመ? አለ። ዓለም ሁሉ ሲባልም የምናውቀውንና የማናውቀውን ዓለም ሁሉ ሊያጠቃልል ይችላል። ዓለምን ሁሉ ቢገዛም ከሚገዛው ዓለም ሁሉም ለነፍሱ ቢዛ የሚሆን ግጥሚያ ካልቻለ ገንጠል እሳት መውረድ አልተረጋገጠምና ሰው ዓለምን ሁሉ የራሱ የግድረትና ያለግድረት ውጤት ነፍሱን በሚመለከት ልዩነት እንደሌለው አመሥጥሮ አስረዳ።

በእግዚአብሔር የተመን ሠንጠረዥ የሰው ዋጋ የእግዚአብሔር አንድያ ልጅ እንዲሆን መወሰኑን ስንገነዘብ! በአንድ ወገን እግዚአብሔር ለፈጠረው ሰው የሰጠውንና የመደበውን የክብር ደረጃ ያሳውቀናል። በሌላ ወገንም እግዚአብሔር ልጁን ቢዛ ሰጥቶ ሰውን ከሚያድን በስተቀር! ሁሉን ግድረት በሚችለውና ምንም ምን በማይሳነው በእግዚአብሔር ጥበብና ችሎታ ሰው የሚድነበት ሌላ መንገድ እንዳልተገኘ ያረጋግጥልናል። ይህን የሚያህል ከማስተዋል በላይ የሆነ ውለታ የተደረገለትም ሰው ፈንታው ግመስገንና ስጦታውን መቀበል ብቻ ይሆናል። የዚህን መንፈሳዊ ምሥጢር ጥልቀትና ምጥቀት የተረዳው ሐዋርያው ጳውሎስ የሚሰጠን ትምህርትም ይህንን በይበልጥ ያብራራልናል።

አንደኛ :- እግዚአብሔር ሰውን በመውደዱ ቢዛ ይሆንለት ዘንድ አንድያ ልጁን ሰጠለት የሚለውን የምሥራች ቃል (ዮሐ.3+16) ሐዋርያው አጉልቶ ሲሰበክ አንድያ ልጁን ተለዋጭ እስኪያደርግለት ድረስ በእግዚአብሔር የተወደደው ሰው ለመውደድ በሚያበቃ ደረጃ ላይ ባልተገኘበትና ፍጹም የእግዚአብሔር ጠላት ሆኖ በተመዘገበበት ሰዓትና ሁኔታ እንደነበረ ያስተምረናል። ሮጪ 5+8። የሰው መወደድ እንኳ ከእግዚአብሔር ጸጋ የተነሣ እንጂ ለመወደድ ባደረገው ዝግጅት እንዳልሆነ ግልጽ አድርጉልናል። ለመወደድ አለመዘጋጀቱም

ከመወደድ አላስቀረውም ግለት ነው። እግዚአብሔር ይመስገን!!

ጳውሎስ ከራሱ ሕይወት አንጻር ይህን ተረዳ። እግዚአብሔር አንድያ ልጁን የሰጠለት መሆኑን አላውቀው ነበር። ኃጢአቱንም በልጁ ላይ እንደሚነሳትና በምትኩም ልጁ እንደተቀጣለት አልተረዳም ነበር። በልጁም ሞት ከገዛቸውና አምነው እንዲድኑ ከጠራቸው መካከል አንዱ ይህን ዘንድ ገና በእናቱ ማገፊያ በነበረበት ጊዜ መመረጡን አላስተዋለውም ነበር። ገላ.1+15-16 እንዲያውም ይህን ዓይነቱን የምሥራች ሊያበሥሩ የተሰማሩትን ቅዱሳን ያሳድድ ዘር የሐዋ.22+3-5 ጳውሎስ የተባለው ሳውል ይህን የመሰለውን ሁሉ እያደረገ ሳለ፣ በጥላቻ በማይለወጠው በእግዚአብሔር ዘላለማዊ ፍቅር የተወደደና በዘረጋውም የዘላለማዊ ሕይወት አቅዱ የታቀፈ እንደነበረ የተረዳው እጅግ በጣም ዘግይቶ ነበር። «ካልፈለገህ ይቅር» የሚል ውሳኔ ሳይተላለፍበት «ምንም ቢሆን አንተ የኔ ነህ» ብሎ በመንገድ ላይ የያዘው የራሱም ምርኮኛ ያደረገው የእግዚአብሔር ፍቅር በነፍሱና በመንፈሱ ጠልቆ፣ ጅግተኞችና አጥንተኞችም አልፎና ዘልቆ እየገባ ያስገርመውና ለምስጋና ያነሣው ነበር። 1ጢ.1+12-17

ሁለተኛ :- ሐዋርያው በጥሩ ቋንቋ የሚገልጸው ሌላም ጉዳይ አለ። እያንዳንዱ ኃጢአተኛ በምንም ዓይነት ሁኔታ ውስጥ የነበረና በየትኛውም መንገድ የተጠራ ቢሆን! ጥሪውንም ተቀብሎ ካመነ በኋላ በምንም ዓይነት አገልግሎት ላይ ያለ ምእመን ቢሆን! እግዚአብሔር ለእያንዳንዱ የከፈለው ዋጋ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው በማለት ይገልጻል። ብዙ የግወቅ ዕድል የተሰጠህ አንተ ምእመን ያንተን ዕድል ያላገኘውን ወንድም ታሳዝናለህ? አንተ የምታሳዝናቸው ወንድምና እገት ኢየሱስ በምትካቸው የሞተላቸው ናቸውከ! ይላል። ሮጪ 14+15! 1ቆ.8+11

በእግዚአብሔር የተከፈለው የእያንዳንዱ ሰው ዋጋ የንጉሥም፣ የጳጳስም፣ የአናጉንስጢስም ... ቢሆን ኢየሱስ ክርስቶስ ነውና! የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን ልውልና ክቡር ደረጃ የምንረዳ ከሆነ (ማቴ.21+34-37! ማር.12+6) እርሱ ዋጋው ሆኖ የተሰጠለት ሰው ደረጃ ታየን፣ ታወቀን ግለት ነው።

እንግዲህ ሰውን ለግዳን ኢየሱስ ክርስቶስን በተለዋጭነት ከመስጠት በስተቀር ሌላ የግዳኛ መንገድ እግዚአብሔር አላገኘም። እግዚአብሔር ያላገኘውንም ሰው ሊያገኝ አይቻለውም። ለግንም ስለማይቻለውም ከእግዚአብሔር ጋር የሚስማማ ሐሳብ ሊኖረንና ወንጌሉን ልንቀበል ይገባል። በአንዳንድ ቦታ ይህን ወንጌል በማናኛት የሰውን ነፍስ ለግዳን የሚከፈለው ከጉመን ዋጋ ያነሰ እንደሆነ በማስመሰል በእልህ እየተሰበከ ነው። እግዚአብሔር ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ብሎ ይቅር ይበልጋል። ለአንድ ድሃ ዐሥር ሣንቲም መስጠት ዋጋ አለው። እግዚአብሔር ለሰጪው ዋጋውን አያስቀርበትም! ብዙ

እጥፍ አድርጎ ይከፍለዋል እንጂ። ዕብ.6+10 ይህን ግለት ግን የኢየሱስ ክርስቶስን ሕይወት የጠየቀውን ሰውን የግዳን የዋጋ ተመገን እንኳን ዐሥር ሣንቲም ይቅርና ዓለምን ሁሉ መስጠት ቢቻል ያሟላል ግለት እንዳይደለ ልንዘነጋ አይገባም።

የጽድቅና የዋጋን ወይም የእምነትና የምግባርን ትርጉምና ውጤት መረዳት ለአንዳንዶች ችግር የሆነባቸውን ያህል የቅዱሳን መጻሕፍትን ትርጉም አጣርተው ለተረዱ ንዑዳን አባቶች ችግር አልነበረም። የእግዚአብሔርና የሰው ልጅ በሆነው በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ የተፈጸመውን ቢዛነት አምና መቀበል እንደሚያጸድቅ፣ ባጸደቀን በክርስቶስ ኢየሱስ ስም የምናደርገው መልካም ሥራ ዋጋ ለማግኘት ብለን ባንሠራውም የእምነታችን ሕያውነት መግለጫ ፍሪ ሆኖ ዋጋ እንደሚያስጠን አበጥረውና አንጠርጥረው አስተምረዋል። የትምህርታቸው ምሥጢር ግልጽ ነው፤ አንድ ዛፍ ከጸደቀ በኋላ ፍሬን ያፈራል እንጂ ለመጽደቅ አያፈራም። የብዙዎች ችግር ግን ለጋራውና ለፈረሱ ተገቢ በታቸውን አለመስጠትና በተገቢው ሁኔታ አለማገናኘት ነው። (እምነት መጽደቂያ፣ ምግባር የእምነት መግለጫ ነው ይላል፣ ስምስካየ ጎዙናን መድኃኒ ዓለም ገዳም 40ኛው ዓመት መታሰቢያ የወጣ መጽሐፍ ገጽ 8)

የእግዚአብሔር ባለጠገነቱ ጥበቡ እውቀቱ የሰው አእምሮ ተመራምር ምንጩን፣ መጠኑን፣ መድረሻውን፣ ... ሊደርስበት አይችልም። ሮሜ 11+33። የወደደውን ሁሉ እንደወደደው ማድረግ የሚችል እንደሆነ፣ ሐሳቡም በማንም በምንም እንደማይከለከል በቃሉ ተረጋግጧል። ኢዮ.42+2

ሰውን ለማዳን ግን አንድ መንገድ ብቻ ነበረው። ያም አንድያ ልጁ በሥጋ ተገልጾ ሰው ከሆነ በኋላ የሰውን ኃጢአት እንዲሸከምና በሰው ቦታ ተተክቶ ሰው በኃጢአቱ ሊቀበል የሚገባውን ቅጣት እንዲቀጣና የኃጢአትን ዕዳ እንዲከፍል ማድረግ ብቻ ነበር። የሁላችንንም ኃጢአት እግዚአብሔር በእርሱ ላይ አናረበት ይላል ቃሉ። ስለ አንተ ሰላንቺ፣ በግል የማውቀው የለኝም። ዳሩ ግን እንደኔ ከኃጢአተኛው የአዳም ዘር መወለዳችሁንና መድኅኑ እንደሚያስፈልጋችሁ አውቃለሁ። ስለ ራሴ ከሆነ ግን ከዚህ የበለጠ ብዙ አውቃለሁ። ከረሳሁት፣ ሳላስታውሰው ካለፍኩት በአምላኬ ዓይን ርኩሰት ሆኖ ሳለ፣ እንደ ጽድቅ ቁጥሪ በሰው ፊት ከተመጸደቅሁበት ኃጢአት በስተቀር (ኢሳ.64+6) ኃጢአትነቱን እያወቅሁ ያመረትኩት ኃጢአት ስፍር ቁጥር የለውም ብዬ አምናለሁ።

ዳሩ ግን በኃጢአት እየኖርኩ በነበረበት ጊዜ እንኳ ኃጢአት ይቀረኝ ይዘገንኝ፣ ሰላምም ይነሣኝ ነበረ። በሕግ የተደነገገውን ድንበር ሁሉ በሐሳብና በቃል በሥራም የተላለፍኩ በመሆኔ ለኃጢአቱ የምስጠው ምክንያት አልነበረኝም። እንግዲህ ከአዳም ውድቀት ጀምሮ እንደኔ ባሉ ኃጢአተኞች የተመረተው የኃጢአት ብዛት ምድርን አርክቧታል ግለት ይገባል። መዝ. (106)+35-40። ይህን ሁሉ ኃጢአት ነው እግዚአብሔር በኢየሱስ ክርስቶስ ንጹሕ አካል ላይ ያሳረፈው፤ ከዚህም የተነሣ ኃጢአት የማያውቀውን ጸድቁንና ቅዱሱን ስለኛ ኃጢአት አደረገው። 2ቆሮ.5+21።

እንደዚህ የሚቀረውንና የሚያጸይፈውን የኛን የኃጢአት ርኩሰት የተሸከመው ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ገና በሥጋ መስቃየት ሳይጀምር ነፍሱ ሞትን በሚያህል ትካዜ ውስጥ ሰጥግ ነበር። ማር.14+32-34፤ ዮሐ.12+27። የእግዚአብሔር ቃል የእኛን ኃጢአት በበሽታ መስሎ ሲያቀርበው «ራስ ሁሉ ለሕመም፣ ለብም ሁሉ ለድካም ሆኖአል። ከእግር ጫማ አንሥቶ እስከ ራስ ድረስ ጤና የለውም፤ ትስታልና እበጥ የሚመግልም ነው፤ አልፈረጠም፤ አልተጠገንም፤ በዘይትም አልለዘበም። ይላል። ኢሳ.1+5-6። በሌላም ስፍራ ጉርሮአቸው እንደተከፈተ መቃብር ነው፤ በምላሳቸው ሸንገለዋል፤ የእባብ መርዝ ከከንፈርቻቸው በታች አለ፣ አፋቸውም እርግግንና መራርነት ሞልተበታል፤ እግርቻቸውም ደምን ለማፍሰስ ፈጣኖች ናቸው፤ በዓይኖቻቸው እግዚአብሔርን መፍራት የለም።» መዝ.(14)+3-6

እንደገናም እንዲህ ይላል «ዓመፃ ሁሉ ግፍ፣ መመኘት፣ ክፋት፣ የምላሳቸው ናቸው ቅናትን፣ ነፍስ መግደልን፣ ክርክርን፣ ተንኮልን፣ ክፉ ጠባይን ተምሉ። የሚያንሸካሽኩ፣ አምላክን የሚጠሉ፣ የሚያንገላቱ፣ ትዕቢተኞች፣ ትምክህተኞች፣ ክፋትን የሚፈላልጉ፣ ለወላጆቻቸው የማይታዘዙ፣ የማያስተውሉት ውል አፍራሾችና፣ የሌላቸው፣ ምሕረት የለሾች ናቸው።» ሮሜ 1+28-31።

በቃላት ተዘርዝረው የማይጨረሱትን የኃጢአት ርኩሰቶች ሁሉ አጠቃሎ እግዚአብሔር በልጁ ላይ አናረ። የኃጢአት ዋጋ ይከፈልና ሰው ይድን ዘንድም ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በአእምሮው እየተጨነቀና በሥጋው እየተሠቃየ ተቀበለው። ስለ እርሱም የእግዚአብሔር ቃል እንዲህ ይላል። «ተጨነቀ፣ ተሠቃየ፣ እግዚአብሔርም በደዌ ያደቀው ዘንድ ፈቀደ፤ እርሱ ስለ በደላችን ደቀቀ፤ ስለ ሕግ ተላላፊነታችን ቂሰለ፤ በእውነት ደዌያችንን ተቀበለ፤ ሕመማችንንም ተሸከመ። ኢሳ.53+3-10

ሰው የሚድንበት አማራጭ የሆነ ሌላ መንገድ ቢያገኝ ኖሮ እግዚአብሔር በልጁ ላይ የኃጢአትን ዝፍት በመጫን እንደ ኃጢአተኛ ሆኖ ይቀጣ ዘንድ እንዲጨነቅ እንዲሠቃይ እንዲዋረድ እንዲተፋበት ለምን አሳልፎ ይሰጠው ነበር?

ወንድሜና እኅቲ! እንደኔ ኃጢአተኞች መሆናችሁን የምታምኑ ከሆነ የኃጢአታችን ዕዳ እንዴት እንደተከፈለ ትረዱ ዘንድ ወደዚያች ዕለት ዐርብ መለስ በሉና ከጌቲሴማኒ እስከ ቀራንዮ በመንፈስ በመጓዝ የሆነውን ሁሉ በመንፈስ ቃኙት።

ወንድሜ! ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን የአይሁድና የሮማውያን ጭፍሮች ሲይዙት፣ ሲያዳቱት፣ በጥሬ ሲመቱት ይታይሃል? ከተቆላለፈው የእሾህ ሐረግ የተሰራውን ቀብ በራሱ ላይ እየደፉ ለክብረ ገግሥት የሚገባ አክሊል እነሆ ብለው ሲያሾፉበት! የእሾህ አክሊሉን በዘንግ እየጨፈጨፉና ፊቱን በጥሬ እየመቱ የመታህን እስኪ ተናገር በማለት ሲቀልዱበት ትመለከታለህን? በአክሊሉ ከነበሩት እሾሆች ስንቶቹ በራሱና በግምባሩ ጠልቀውና ተሰብረው በዚያ እንደቀሩ ባይጻፍም ደሙ በፊቱ ላይ ሲንዠረዝር ተመልከተኸው ታውቃለህን? ልብሱን አውልቀው በልቡ ሲያስተኙት ሲገርፉት፣

የጀርባው ቆዳ እየተቀደደ ሥጋውም እየተቆራረጠ ሲወድቅ ደሙም ከሰውነቱ ተርፎ የተኛበትን መሬት ሲያለብሰው ይታይሃል? ከራሱ በግድግዳው ደም ፊት የተሸፈነውን፣ ጀርባው ተቦዳድሶ በአጥንት የቀረውን ኢየሱስን የሚሰቀልበትን ግንድ አሸክመው ወደ ቀራንዮ ኮረብታ ጭፍሮች ሲወስዱት የሚሰማው ድካምና ስቃይ ይሰማሃል? በጉዞው ሲወድቅ ሲነሣ ይታይሃል? በዚህ ሁሉ ስቃይ ውስጥ ያለፈውን ኢየሱስን በእንጨት ላይ ሰቅለው እጆቹን እግሮቹን በዚያን ጊዜው ቀጥቃጭ ቀጥቆ በሠራው ወፍራም ምስግር ሲቸነክሩት ከንፈሮቹና ምላሱ ሐምትና ክርቤ በተደባለቁበት ሆምጣጤ ሲከማተሩ በመንፈስ አይተሃል? በመስቀል ላይ ሆኖ ያችን የፃዕር ጊዜ እንኳ ለግሉ እንዳያውላት የካህናት አለቆችና ጭፍሮቻቸው መንገደኞች ሳይቀሩ እየዘበቱና እያሸጧቸው ያም እንደ ዕረፍት ተቈጥሮ ዕረፍት ሲነሡት የነበረበትን ሁኔታ ታስታውሳለህ? ተፈጻሚ ብሎ ነፍሱን ሲሰጥና አንዱ ጭፍራ ጉኑን በጦር ሲወጋው ይታይሃል?

የሴፍና ኒቆላዎስ ከመስቀል ላይ ሥጋውን ለማውረድ ከእንጨት ጋር ከተዋደደው ምስግር ጋር ሲታገሉ ምስግሩ የቦደሰውንና የተነደሉትን እጆቹንና እግሮቹን የመንፈስ ዓይኖችህ አይተው ያውቃሉን? እኔ ለዘረዘረው አልችልም፤ በመስቀል ላይ በተቸነከረው በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የተጻፈውን የሥቃይት ፈደል ታላቁ መምህር ጌታ እግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ እጅህን ይዞ ቢያስቂጥርህ ይሻላል።

ምናልባት አንተ ያየኸው፣ የከላውን፣ የገረጣውን፣ የተጉሳቆለውን፣ ደሙ ፈሶ ያለቀበትን፣ ውበቱ፣ ሁሉ የተወሰደበትን እውነተኛ የኃጢአትህ መሥዋዕት ሆኖ በመስቀል ላይ የተሠዋውን የእግዚአብሔር በግ ሳይሆን ለቀልድ፣ ወይም ፎቶ ለመነሣት በእንጨት ላይ የወጣ የሚመስለውን እንቦቀቅላ ጎረምሳ ሊሆን ይችላል። እርሱን ጠላት እንደሚለው ቁጠረውና አስወግደው ላንተ ግን በእግዚአብሔር መንፈስና በቃሉ ሰዓሊነት በመስቀል ላይ የተሳለውን እውነተኛውን ኢየሱስን የምታይበትን መንፈሳዊ ዓይን ጌታ ያብራራህ! አሜን።

እንግዲህ ልዑልና ቅዱስ እግዚአብሔር እኛን ወደደ፣ ቢወደንም የኃጢአታችን ዋጋ ካልተከፈለ በስተቀር ከእርሱ ጋር ጎበረት ሊኖረን ስለማይችል የኃጢአታችንም ዋጋ መከፈል ያለበት ከዚህ በላይ በተጻፈው መንገድ ብቻ ሆኖ በመገኘቱ እንጂ እግዚአብሔር በግደደው አንድያ ልጁ ሥቃይ ተደሳች ሆኖ አይደለም። እንኳን በአንድያ ልጁ ላይ በማንም ሰው ላይ ቢሆን ሥቃይ እንዲደርስ አይፈቅድም። ሕዝ.33፥11

ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስም በሌላ በማንም ቢሆን ሊሠራ የማይችለውንና በሌላ በማንም መንገድ ቢሆን ሊገኝ አይችል የነበረውን የሰውን ደንገነት ያስገኘልን በዚህ ሁኔታ ግለት ራሱን ተለዋጭችን በማድረግ ዝር። ስለዚህ እኛን ለማዳን በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ የደረሰውንና የተፈጸመበትን ሁሉ ሰው እንዴት የራሱ ገንዘብ አድርጎ ሊጠቀምበት ይችላል? የሚለውን ለሃሪ የተመደበውን ክፍል ቀጥሎ እንመለከታለን።

ድሩም ማጉም ኢየሱስ ክርስቶስ የሆነውን ደንገነት ሰው እንዴት የራሱ ሊያደርገው ይችላል?

ከላይ እንዳነበብነው ይህ ቀረው የማይባለውን ሰውን የማዳን ሥራ እግዚአብሔር ከፍ ባለ መለኮታዊ ጥበብ አቅዶት በነበረው መሠረት በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል አጠናቃታል። ዛሬ ሰውን ለማዳን የሚታቀድም ሆነ የሚደረግ አንድም ነገር አልተተወም። አሁን የሚቀርቢኛር በሰው ደረጃ መፈጸም የሚገባው የተፈጸመውን «በእምነት መቀበል» ብቻ ነው። ከወንጌላውያን አንዱ የሆነው ዮሐንስ የእግዚአብሔርና የሰው ልጅ በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ሥራ የተጠናቀቀውን የሰውን ደንገነት በወንጌሉ ውስጥ ከፍተኛ ስፍራ በመስጠት ከጻፈ በኋላ የሰው ድርሻም ምን መሆን እንዳለበት ሳይገልጽልን አላለፈም።

ወንጌላዊው፣ መዳንን የሚፈልግ ሰው ወደ ቅድስት ሀገር ይሔድና የታሪክ ቦታዎችን ይጉብኝ፣ ወይም ወርቅና ብር ይክፈላልና ይግዛ፤ ወይም ሰባት ዓመት በራሱ ይቆምና ይጸልይ፤ ወይም በአንዱ በረሃ ውስጥ ገብቶ በረሃብና በጥም ራሱን ይግደል፤ ወይም ... አላለም። እንደዚህም ባለ መንገድ የሰው ነፍስ ልትድን ብትችል ኖሮ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የሰው ተለዋጭ ሆኖ ይሞት ዘንድ ባላስፈለገ ነበር። ራሱ ጌታችን ኢየሱስ ያስተማረውን መሠረት በማድረግ ወንጌላዊው ዮሐንስ በወንጌሉ ጽፎ ያስተላለፈልን ትምህርት የሚለው እንዲህ ነው።

1. መሴ በምድረ በዳ የኖሰ እባብን እንደሰቀለ እንዲሁ የሰው ልጅ ሊሰቀል ይገባዋል በማለት በእግዚአብሔር በኩል ስለሰው ሊሠራ የታቀደውንና እንደታቀደውም የተሠራውን ከገለጸ በኋላ፣ የሰው ልጅ ይሰቀል ዘንድ ለምን ተገባው? ለሚለው ጥያቄ መልስ ይሆን ዘንድ በሰው በኩል መደረግ የሚገባውን የሰውን ድርሻ ለማመልከት በመሴ የኖሰ እባብ ያሳሌ በተሰቀለው የሚያምን የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ ነው ይለናል። ዮሐ.3፥14-15።

የኖሱን እባብ መሉ ታሪክ እንድናስታውስም አሪት ዘጉልቁ 21፥8 እና 9ን እንድናነብ ያነሣናል። የእሥራኤል ልጆች በመርዛማው እባብ በተነደፉ ጊዜ በመርዘ ከመስቃየት ከመጪያህና በጻዕር ወደ ሞት ከመነዳት በስተቀር በዚያን ጊዜ ሊያደርጉ የቻሉት ነገር አልነበረም። ምስጋና የሚገባው እግዚአብሔር ግን ጊዜያዊና ሥጋዊ ከሆነ በሽታቸው ይልቅ የማይለካ ክብደት ካለው የኃጢአት በሽታ የሚፈወሱበትን መድኃኒት ለማዘጋጀት የወሰነውን እቅዱን እንዴት እንደሚያጠናቅቀውና ሰው እንዴት እንደሚጠቀምበት ተነበና ተስተውሎ የማያልቅ የዕድሜ ልክ ልምምድን የሚያስተምር መግለጫ በሁለት ቁጥሮች አስፍሮ አስተላለፈልን። ለመሴ በተነገረው ትእዛዝ መሠረት በእባብ መርዘ የተጎዳው እስራኤላዊ ሁሉ ይድን ዘንድ ሰውን ያልነደፈውና ጉጂ መርዘም በባሕርይ የሌለበት የኖሰ እባብ በእንጨት ላይ መቸንከርና መስቀል ነበረበት። በመርዛማው እባብ የተነደፉት ሰዎች ግን የእግዚአብሔርን ቃል ለመታዘዝና ለመዳን ከፈለጉ የኖሱን እባብ ከማየት የበለጠ ነገር እንዲሠሩ አልተጠየቁም። ቢጠየቁም ኖሮ

በሥቃይና በሞት አፋፍ ላይ ሆነው በነበሩበት ጊዜ ሊሠሩ የሚችሉትን ነገር ሊኖር ባልቻሉ ነበር። ነገር ግን የሚችሉትን ብቻ ይሠሩ ዘንድ ድርሻ ሆኖ የተሰጣቸው የእግዚአብሔርን ቃል አምነው የታዘዙ እስራኤላውያን ሁሉ የኖሱን እባብ አዩ፤ ዳኑም። በዚህም ምክንያት አስደናቂ ተአምር የሆነ ለውጥ ተከናወነ።

ሀ) ተናዳፊው እባብ በሰውነታቸው ውስጥ የረጪው መርዝ ተወሰደላቸው፤

ለ) መታመም፣ ሥቃይና ሞት ቀረላቸው።

ሐ) ሰፈሩን ያደባለቀውና ያናወጠው ዋይታና መተራመስ ቀረና የሐሄት የዝግሬና የሰላም መንፈስ ሰፈነ።

መ) ነዳፊው እባብ ተገደለ የሚል ቃል ባይኖርም ከዚያ በኋላ ያ እባብ እስራኤላውያንን አላጠቃም።

ሠ) በእባብ ምክንያት ታግዶ የቆየውንና ወደበረከት መላት ይደረግ የነበረውን ጉዞ ጤናግው ሕዝብ ተጠለ።

ለጌታ ለኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል ምሳሌ ሆኖ በእግዚአብሔር ቃል የተላለፈው የኖስ እባብ መስቀል ነው። እርሱ በምሳሌነት የሚያመለክተው የኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል የሚሰጠውን ጥቅም ወደመገንዘብ ስንመጣ የሚከተለው ሁሉ ለአማኝ መስጠቱን እናስተውላለን።

ዲያብሎስና ሰይጣን፣ ታላቁ ዘንዶ፣ የቅደመው እባብ እያለ የእግዚአብሔር ቃል በሚጠራው መርዘኛ መንፈስ የተነደፈው የሰው ዘር ሁሉ ኃጢአትን ተከትሎ በመጣው ሞት አፋፍ ላይ ሆኖ በራሱ ጥረት ሊያደርግ የሚችለው ምንም ነገር አልነበረም። በባሕርዩ የኃጢአት መርዝ የሌለበት፤ ምንም ጉዳት ያላደረሰው ንጹሕና ቅዱስ ኢየሱስ ክርስቶስ ማንንም እንዳልበደለው የኖስ እባብ በመስቀል ላይ ተቸክረ። በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወትን ያገኛል እንጂ አይጠፋም። በሚለው መለኮታዊ ዐዋጅ በመተግመን ኃጢአታችንን ተሸክሞ የተሰቀለውን ኢየሱስን በእምነት በዓይን ልቡና (በመንፈስ ዓይን) የሚመለከት ሁሉ ይድናል። ይድናልን የሚናገረው ሰው አይደለም፤ ተናጋሪው እግዚአብሔር ነውና ቃሉ በፍጹም እውነት ነው። 1ቆ. 15፡31 1ኛ ጢሞ. 1፡15። ደካግው ኃጢአተኛ ሰው ከዐቅሙ በላይ እንዲያደርግ አልተጠየቀም። ሊያደርግ የሚችለው የተፈጸመውን በእምነት እንዲቀበል ብቻ ስለሆነ ለዚህ ጥሪ እንዲታዘዝ በወንጌል እየተጋበዘ ነው።

2. ይኸው ወንጌላዊ «እግዚአብሔር አንድያ ልጁን ቤዛ አድርጎ እስኪሰጥ ድረስ ዓለሙን ወደደ» ካለ በኋላ፣ አሁንም ቤዛ መስጠት ለምን አስፈለገ? የሚል ጥያቄ ከመቅረቡ በፊት መልሱን ሰጠ። ቤዛ ይሆን ዘንድ አልፎ በተሰጠው አንድያ ልጁ የሚያምን የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ ነው ይለናል። ዮሐ. 3፡16

አሁንም በዚህ ጥቅስ የሰው ድርሻ ሆኖ የቀረበው በተፈጸመው የእግዚአብሔር ሥራ ግመን ብቻ ነበረ። ቃሉን የሚሰማ ሰው ራሱን ለማዳን ከእንግዲህ ወዲያ የሚሠራው ግዳጅ እንደወደቀበት ሆኖ አይሰግወም። በኃጢአትህ ምክንያት ባንተ ላይ ሊያርፍ የነበረው የእግዚአብሔር ፍርድ ባንተ ላይ ማረፉና መፈጸሙ ቀረና ቤዛ ሆኖ በተሰጠላህ በእግዚአብሔር ልጅ ላይ ዐረፈ፤

በእርሱም ላይ ተፈጸመ ተብሎ ሲሰበክለት በኔ በኃጢአተኛው ላይ ማረፍ ይገባው የነበረ ፍርድ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ ዐርፎአል የምሥራች ተብሎ ተነገረኝ። እንግዲህ እኔ ምን ማድረግ ይገባኛል? ቢል ያንተ ድርሻ በእግዚአብሔር ውሳኔ መስማማት ብቻ ነው ይባላል። አይ! ኃጢአቴን እንደተሸከምኩ እቂያለሁ፤ በኃጢአት ላይ ያለውን ቁርጠኛውን የእግዚአብሔርን ፍርድ እኔው እቀበላለሁ፤ ኢየሱስ ክርስቶስ በኔ ቦታ ተተክቶ መቀጣቴን አልሰማግበትም የማለት መብት ማንም እንዳለው የታወቀ ነው።

የምሥራቅን ቃል የሚሰማ ሁሉ በእምነት የመቀበልና ያለመቀበል ተላል ውሳኔ የሚያደርግበት ምርጫ፣ በፊት ተቀምጧል። አንደኛ ... የምሥራቅን በእምነት የሚቀበል ሁሉ «ይድናል አይጠፋም» የሚል ማረጋገጫ ወይም ጥስትና ታትሞበታልና? «የዘላለም ሕይወት አለው» የዘላለም ሕይወት የሚኖረው መቼ ነው? እንዳይባል «አለው» የሚለው አንተዳ አሁን ካመነበት ቅጽበት ጀምሮ የዘላለም ሕይወት ባለቤት እንደሆነ ያረጋግጣል። ስለዚህ እግዚአብሔር አንድያ ልጁን (ቀዳሚና ተከታይ የሌለውን) የኔ ቤዛ ይሆንልኝ ዘንድ ሰጥቷልና የኔ ተለዋጭ በመሆኑ ስለኔ ሆኖና፣ በኔ ቦታ ተተክቶ ኃጢአቴንና ኃጢአቴ ያስፈረደብኝን ቅጣት ተቀብሎልኛልና እኔ በኃጢአቴ አልጠየቅም ማለት የእግዚአብሔርን እውነት መቀበልና በውሳኔውም መስማማት ስለሆነ የተሻለ ምርጫና ውሳኔ ነው። ሮሜ 3፡21-26፤ 2ቆ. 5፡14

ሁለተኛ፣ አልቀበልም ላለ ደግሞ በቃሉ የተናገረው እውነት «አሁን ተፈርዶበታል» ወደዐ ተኮነን» የሚል ነውና ለሚቀበል አሁን የዘላለም ሕይወት ባለቤት የመሆን መብት እንደሚኖረው ሁሉ፤ ለማይቀበልም ያለመቀበል ውሳኔ ካደረገበት ጊዜ ጀምሮ የተፈረደበት ሆኗል። ዮሐ. 3፡18-36። በእምነት በመቀበልና ባለመቀበል መካከል የሆነ በሦስተኛነት ለምርጫ የቀረበ መንገድ የለም፤ አልተዘጋጀም።

የእሥራኤል ልጆች የተሰቀለውን የኖስ እባብ «አዩና ዳኑ» ሲባሉ አዩና ዳኑ እንጂ ቆይ መሴ! ጥያቄ አለኝ! የነደፈኝ መርዛው እባብ ሳይሰቀል ወይም የእባብ መርዝ የተሠራጨበት የእኔ ሰውነት ሳይበጣ፣ ሳይቆረጥ፣ ሳይቸክር፣ መርዝ የሌለበት በተፈጥሮው እባብ ያልሆነ የኖስ እባብ በመስቀሉና በመቸንከሩ፣ እኔም እርሱን በማየቴ እንዴት ልፈወስ እችላለሁ? ለምን ትቀልድብኛለህ? እኔኮ አእምሮ ያለኝ ሰው ነኝ። ይህን የሞኝነት ነገር እውነት ነው ብዬ እንዴት እቀበላለሁ? ባይሆን አንተ የእግዚአብሔር አገልጋይ ነህና ብትዳስሰኝ እንኳ ይሻላል የሚል እስራኤላዊ ቢኖር ኖሮ ከመሞት በስተቀር ሌላ እድል ባልኖረው ነበር። ምንም ሞኝነት ቢመስል ከተፈጥሮ እባብ መርዝና መርዙ ካስከተለው ሞት ለመዳን የፈለገ እስራኤላዊ የተሰቀለውን የኖስ እባብ ማየት ብቻ ይጠበቅበት ነበር።

እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ እቅድና ውሳኔ ምንም ኃጢአት በሌለበት፣ ነገር ግን በእኛ ኃጢአተኛ ሥጋ ምሳሌ በተሰቀለው በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ሰውነት አማካይነት በእኛ ሰውነት ውስጥ ያለ እስኩኖኝ ኃጢአት እንዲቀጣ ተደረገ። «ወሶበ ተሰእኖ ለሕገ ኦሪት ላዕል ሞት በእንተ ድካሙ ሥጋ ፈነወ እግዚአብሔር ወልዶ በእምላለ ነፍስተ

ኃጢአት ወኩነና ለይለቲ ኃጢአት በነፍሰቱ። በሥጋ መድከም ምክንያት የአራት ሕግ በሞት ላይ መሠልጠን (ድል አድራጊ መሆን) በተሳነው ጊዜ፤ እግዚአብሔር ልጁን በኃጢአተኛ ሰውነት ምሳሌ ላከውና በሰውነቱ ኃጢአትን ቀጣ። ሮጫ 8+3-4። በኃጢአተኛው ሰው ምሳሌ ኃጢአት የሌለበትን በመቅጣት እውነተኛውን (አግኖሮውን) ኃጢአተኛ ግዳን በእግዚአብሔር ዘንድ ከጥበብ ሁሉ የላቀ ጥበብ ነው። ነገር ግን ለሥጋዊ ሰው ግለት በአእምሮ ለሚመራ በመንፈስ ግስተዋል ለግይቶለው ከዚህ የባሰ ሞኝነት ያለ አይመስለው ይሆናል። ግቲ.16+171 1ቀር.2+14።

ለሚታዘዙለት ሁሉ የሰብከትን ሞኝነት ይዞ ወደ ደካማው ሰው ልብ ውስጥ የሚገባው የእግዚአብሔር ቃል የሚሠራውና የሚያስከትለው ለውጥ እንዴት እንደሆነ የሰው አእምሮ ሊቀበለውም ሆነ ሊደርስበት የግይቶል ቢሆንም ውጤቱ ሊካድ የግይቶል ሐት ነው። ለምሳሌ አብርሃምና ሣራ ሰውነታቸው በእርጅና ምክንያት የሚሸሸና የሚረጠ በሆነበት ጊዜ ለከርሞ ወንድ ልጅ ይኖራችኋል ተብሎ ከእግዚአብሔር የተነገራቸው ቃል ለእነርሱ ለራሳቸው፤ ለሚሰማውም ሁሉ የሚያስቅ ቢሆንም፤ ለተፈጥሮ ሕግ ተስማሚና አመቺ ባይሆንም፤ ሞኝነት በሚመስለው ቃል እግዚአብሔር ሲታመኑ የሞተው ሰውነታቸው ትንሣኤንና የተሃድሶን ለውጥ አገኙ። በእግዚአብሔር ቃል የተፈጥሮ ሕግ ተሻረ፤ የምፀት ላቅ ከደስታ በመገደብ ላቅ ተተካ፤ ላቅ በላቅ የሆነው ደስሐቅ ተወልዶአልና ዘፍ.17+15-171 18+11-151 21+1-61 ሮጫ 4+19-211 ዕብ.11+11-12።

በጌታ ወዳጆች የሆናችሁ ወንድሞችና እጎቶች አምላካችን እግዚአብሔር ራሱን ዓላማውንና እቅዱን በአብዛኛው የሚገልጽበት መንገድ የሰው አእምሮ በማይጠብቀው፤ ባልተለመደ፤ በተናቀ፤ ግምት በማይሰጠው ምንት ነገር እንደሆነ ተረድቶ ለግድነት፤ ለማመስገንም የሚከተሉትን አራት ምሳሌዎች በልባችን ጽሌ (ጽላት) ላይ እንጣፋቸው።

1. ከዲያብሎስ ቤተ መከራ የመገደብና ዓለምን ያጥለቀሰቀውን በጥበብ ስም የሚሠራበትን አሁንም የሰው አእምሮአዊ መግሪያ የሆነውን ብልጠት እግዚአብሔር ያከሸፈውና ከንቱ ያደረገው፤ ግንም ሰው ይህን ከሞኝነት ፍጹም ሞኝነት ነው ብሎ በሚቈጥረው፤ እንደግንኛውም ተራ ሰው ራሱን ሊከላከልበት ባለው መብቱ እንኳ ባልተጠቀመ በኢየሱስ ክርስቶስ ይህውና (ሞኝነት) አይደለምን? ግቲ.27+121 ኢሳ.53+7። ሳይሞት ቆዳውን በሚሸልተው ሰው ፊት ዝም ብሎ የሚቆም በግ አላጋጠመኝም! ከየሞሁ የእግዚአብሔር በግ ከኢየሱስ ክርስቶስ በስተቀር ግቲ.11+29። ይህ ይውህና (ሞኝነት) ግን የሰይጣንን ጥበብ መንገዱ የጣለ የእግዚአብሔር ጥበብ የመሆኑ ጉዳይ ያስደንቅናል። 1ቀር.1+21-25።

2. ከዲያብሎስ ቤተ መከራ (ልቡና) መንጭቅ ዓለምን ያጥለቀሰቃትን እኔ ከግን አንሳለሁ! እበልጣለሁ እንጂ የሚለውን ጀብደኛ ትዕቢትና በተፈጥሮ ከተሰጠ ክልል ውጪ ለግለፍ የሚደረግን የመንጠራራት ዕብሪተኛ ክብር (ሉቃ.4+5-6) እግዚአብሔር አክሸፎታል! ከንቱም አድርጎታል። ከንቱ ለማድረግ የተጠቀመበት መግሪያ ግን

ያስደንቃል። ከሌላ ከግንም ባልተቀበለውና የራሱ ባሕርያዊ ገንዘብ በሆነው መለኮታዊ ክብር መኖርን በመተው የተፈጠረ ሰው የሚንቀውን መደብ የባሪያን መልክ (አርአያ ገብርን) ገንዘብ አደረገ እስኪባል ድረስ (ማር.10+45) ለፍጡራን ከተሰጠ ክልል በታች እንኳ በፈቃዱ በወረደውና ራሱን ባዶ ባደረገው በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ትሕትና (ውርደት) የዲያብሎስን ትዕቢተኛ ክብር ደመሰሰው። መዝ.(22)+1-81 ኢሳ.52+141 53+3።

ዲያብሎስም ሆነ አዳምና ሔዋን በተፈጥሮ ከተሰማቸው ለባሕርያዊ ተፈጥሮአቸው ተስማሚ ከሆነ ክብብ በግለፍ ለባሕርያቸው ወደግይሰማግና ወደግይገባ ልዕልና ለመውጣት ሲፈልጉ፤ (ዘፍ.3+4-5) ይህን የዲያብሎስን ሥራ ያፈርስ ዘንድ የተገለጠው የእግዚአብሔር ልጅ (1ዮሐ.3+8) ባሕርያዊ በሆነ ኃይሉ ወይም በፈጠራቸው መግሪያዎቹ በመብረትና በነጉድጓድ አልተጠቀሙም። ነገር ግን ከባሕርያዊ የልዕልናው ክብብ ወደግይገባው የውርደት ዐዘት በፈቃዱ ወረደ። የኢሳይያስ የሄሮዶስና የአይሁድ ጭፍሮች መቀላጃ ሆነ፤ ተተፋበት ተሰደበ። ይህን ሁሉ በይገባኛል አሜንታ መቀበሉ ግን የዲያብሎስንና ከእርሱም ወደ ዓለም ሁሉ የተዛመተውን ትዕቢት አፈራረሰ። ሉቃ.23+111 ፈል.2+5-8

3. ከዲያብሎስ ልቡና መንጭቅና ወደ ዓለም ገብቶ እየተገበረ ያለው በተፈጥሮ ከተሰጠ ውሱን ከበበ ኃይል በመውጣት ሁሉን እችላለሁ የሚያስኘውን ዲያብሎስ-ሠራሽ ጀብደኛነት እግዚአብሔር ድል ያደረገውና ያፈራረሰው ኤልሻዳይ እንደ መሆኑ መጠን በቃልነቱ ከዊን «ይሁን» እያለ ሁሉን በትእዛዝ የሠራበትን ክሂሎቱን (ሁሉን ቻይነቱን) በፈቃዱ ትቶ ለሚጸፉት ጉንጮችን፤ ለሚገርፉት ጀርባውን፤ ለሚተፋበትም ፊቱን፤ ለሚቸንክሩት እጆቹንና እግሮቹን ... ያለተቃውሞ በሰጠ በኢየሱስ ክርስቶስ ድካም (ምንም ለማድረግ ያለመቻል) አይደለምን? ኢሳ.50+61 ግቲ.26+671 27+30። አዩ ድካም የኢየሱስ ክርስቶስ ድካም! የተቀጠቀጠ ሽምቦቱን የሚሰብርበት! የሚጤስን ክር የሚያጠፋበት ዐቅም ያልታየበት ኢየሱስ ክርስቶስ! (ኢሳ.42+2-3) ግን ሊጠቀምበት ቢፈልግ በድካም በተሸፈነው ኢየሱስ ክርስቶስ ኢውሱን የሆነ የኃይል ሙላት ነበር! አሁንም አለ። ኢሳ.9+61 ግቲ.8+261 17+181 ዮሐ.18+4-8።

4. ዲያብሎስ አንድም አስተዋጽኦ ባላደረገበት ሥርዓተ ተፈጥሮ ውስጥ ዓለም ሁሉ የኔ ናት በግለት የራሱ ባልሆነ ብልጥገና በድፍረትና በግስመስል ራሱን የሚያስተዋውቅበትን ባለጠጋ ነኝ ባይነትን (ማቴ.4+8-9) እግዚአብሔር የሻረው እንዴት ነው? ብልጥገናው በፈጠራቸው ዓለማትና በውስጣቸው ባሉ በተፈጠሩ ሕያዋንና ግዑዛን ፍጥረታት ብቻ ሳይወሰንና አንዳች በማይጉድለው ባሕርያዊ የመለኮቱ ሙላት ሆኖ ሳለ፤ በፈቃዱ ከመለኮታዊና ባሕርያዊ የሀብቱ ክልል ራሱን በግግለል ከድሆችና ምስኪኖች ሁሉ ይልቅ ድህና ምስኪን ሆኖ በተቋጠረ በኢየሱስ ክርስቶስ ወሰንየለሽ ድህነት የሻረውና ያስወገደው አይደለምን? 2ቀር.8+9

በሥዕል እንደሚታየውና በፈጠራ ድርሰቶች እንደሚነበበው ከወርቅና ከሐር ከተሸመኑ መጋረጃዎች ግቢ

ከኖረ፣ የወርቅ ጫማ ከተጫማ፣ ከብርና ከወርቅ በተሠሩ የቤት ዕቃዎች ከተጠቀሙ ቤተሰብ አልተወለደም፤ በመጨረሻው የድህነት ኑሮ ውስጥ ከነበረች ድንግል ተወልዶ ያደገና የኖረ ነበር እንጂ። ሉቃ. 2፡71 22፡24፤ ዘጉ. 12፡8 ኢየሱስ ክርስቶስ በስሙ የተመዘገበ፣ የኔ ነው የሚለውም ምድራዊ ሀብት ከቶ አልነበረውም። ማቴ. 8፡19-20፤ ሉቃ. 9፡57-58። በመጨረሻው ሰዓት እጅ ጠባቡና መደረቢያው (ጋቢው) እንኳ የእርሱ አልሆኑም፤ እነርሱም ተወስዶ በትናፋቱን በመስቀል ላይ ዋለ። መዝ. (22)፡16-18፤ ማቴ. 27፡35፤ ማር. 15፡24፤ ሉቃ. 23፡34፤ ዮሐ. 19፡23-24። ሞኝነት፣ ውርደት፣ ድካም፣ ድህነት በሆነው መንገድ እግዚአብሔር ተጠቀመና ሰውን አዳኝ። እግዚአብሔር ሰውን ለማዳን ሲል ያላደረገው ምን አለ?

ግጥሙ :- የሚያምንበት ሁሉ እንዲድን እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር አንድያ ልጅን የሰው ቤዛ ይሆን ዘንድ ሰጠ። እንዲሁም የሚያምንበት ሁሉ እንዲድን እንጂ እንዳይጠፋ የእግዚአብሔር አንድያ ልጅ በሙሴ የናስ እባብ ምሳሌ ይሰቀል ዘንድ ተገባው። ለመዳን የፈለገ ሰው ድርሻ የተሰቀለው የእግዚአብሔር ልጅ የእርሱ ተለዋጭና ምትክ ሆኖ እንደተቀጣ ግመን ብቻ ሆኖ በወንጌል ተበሠረ። አዎን ለመዳን ከግመን የበለጠ ወይም ያነሰ እንዲያደርግ ግንም አልተጠየቀም።

እስራኤላውያን የናስ እባብ በተሰቀለ እኛ እንዴት እንድናለን እንዳላሉ ሁሉ የሐዲስ ኪዳን ምእመናንም ቅዱሱ ኢየሱስ ክርስቶስ በተሰቀለ እኔ ኃጢአተኛው እንዴት እድናለሁ? እንዳይል በሙሴ የናስ እባብ የተደረገውን ተአምር ያስታውስ ዘንድ በማስረጃነት ተጠቅሶ ቀርቦለታል። ባለንባት ምድር በጠራራ ፀሐይ ሰው ሁሉ እያየ በሙሴ የናስ እባብ የተደረገውን የተአምር ታሪክ ግመን ካታተው ሰማያዊው ምሥጢር ግቢነገረው እንዴት ይገባዋል? የምሳሌውን ትርጉም ግስተዋል ካልቻለ ምሳሌው የሚገልጸውን ምሥጢር ግስተዋል አይችልም። ማቴ. 13፡13-16፤ ዮሐ. 3፡11-12።

የእግዚአብሔር ቃል የሚለውን በግመን የሰው ኃጢአት ወደ ተሰቀለው ኢየሱስ ክርስቶስ እንደሚወሰድ፣ በለውጡ የኢየሱስ ክርስቶስ ጽድቅና ቅድስና ወደ አማኙ እንደሚተላለፍ ለአእምሮአችን ሞኝነት ሆኖ ቢታየንም በጥበቡ ሰማያትን የፈጠረ፣ በኃይሉም ምድርን ያጸና እግዚአብሔር በልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ የገለጽኩት።

-ይህ ሞኝነት የጠቢባንን ጥበብ የሻርኩበት ጥበቢ ነው።

-ይህ ውርደት የትዕቢተኞችን ክብር ያዋረድኩበት ክብረ ነው።

-ይህ ድካም የኃያላንን ጀብደኝነት ያሸነፍኩበት ኃይል ነው።

-ይህ ድህነት የባለጠጎችን በራስ መተማመን የደመሰሰኩበት ብልጥናዬ ነው ብሎ እነዚህ ሁሉ ተግልተውና ተግክለው፣ ተቀርጸውና ተሥለው ቤዛችን ሊሆን በተሰቀለው በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ላይ እንዲነበቡ አደረገ። በዚህ የሰብከት ሞኝነት ግመንና መዳንን ሰው ሁሉ እንዲቀበል ይጋበዛል።

የእግዚአብሔር ሥራ ምንጊዜም መልካም ነው

የሰው ባሕርይ ከቤተ ሰብ የተወረሱ ድክመቶችን የሚያንጸባርቀው በሁለት ተቃራኒ መንገዶች ሊሆን ይችላል። የአባቶች ድክመቶች ምናልባት ባለግወቅ የሚደጋገሙና የበለጠ እየተባባሱ የሚሔዱ ሊሆኑ ይችላሉ። ወይም በራሳቸው ውሳኔ ወደ ሰፋ ልዩነት የተሻለ እንቅስቃሴ ለማድረግ በሚፈልጉ ተከታይ ትውልዶች ግልጽ ተቃውሞ ይገጥማቸው ይሆናል።

አብርሃም ልጅ ስላልወለደ ተጨንቆ በአንድ ወቅት አባ ወራነቱን ትቶ የሣራን አስተሳሰብ በመከተል ድክመቱን ሲገልጥ፣ ልጁ ይስሐቅ ከሚስቱ ክርብቃ ጋር ስለ ልጆቻቸው የሚጸናና የሚዘወተር አለመግባባትን ለመቁጣጠር ባለመቻሉ የባሰውን ድክመት አሳየ። የይስሐቅ ታናሽ ልጅ ያዕቆብ ግን በወላጆቹ የተለመደ ድክመት እንዳይደገም በሌላ አቅጣጫ ሲሔድ በዚህ ጽሑፍ እንመለከታለን።

የእልከኛ ብላቴና አሳብ

የታናሽ ልጁ የያዕቆብ ባሕርይ ግን በሁለተኛው መንገድ የሚታይ ነው። ያዕቆብ በራሱ ፍላጎት ተነሣሥቶ የራሱን ሚስት ለማግባት ብልጠት ያለው ሰው ስለነበረ ከመጀመሪያ ጀምሮ ተንኩለኛና ሚስቱን በራሱ ቁጥጥር ሥር ለማድረግ የቻለ ሰው ነበረ። የእግዚአብሔርን ጥበቃና እንክብካቤ በተመለከተም ለያዕቆብ የነበረው አመለካከት በመታዘዝ ጸጥ ብሎ ወደ መሠዊያው ቦታ መሥዋዕት ለመሆንና በኋላም በአባቱ በአብርሃምና በሉሌው በኤሊዒዝር ወደተዘጋጀችለት ሚስት ምርጫ ካዘነበለው ከአባቱ ከይስሐቅ ብዙ የማይመሳሰል ነበር። ያዕቆብ በልጅነቱ ወቅት የነበረውን ሁኔታና በተለይም በአባቱና በእናቱ መካከል የነበረውን ያለመግባባት ተገንዝቦ ሊሆን ያለው ነገር እንደሚመጣ በመወሰን ሁኔታዎችን በተለየ መንገድ ፈጽሞ እውነተኛ የቤተሰብ መሪ መሆን ይፈልግ ነበር። ያዕቆብ የቃል ኪዳን በረከትን ከታላቅ ወንድሙ ከዳሳው «ከሰረቀ» በኋላ በዚህ ሁኔታ ውስጥ የሠራች የእግዚአብሔር እጅ በይስሐቅ ዘንድ ስትታወቅና ስትረጋገጥ ዓላው ያዕቆብን ሊገድለው በመወሰኑና ከሥርዓት ውጪ ከአሕዛብ ሚስት በማግባት በወላጆቹ ላይ የዐመፀ በመሆኑ ነው። የእነዚህ ሁኔታዎች አጠቃላይ ቅንጅት ሉሌ ከመላክ ይልቅ ወደ ካራን ሔዶ በዚያ ከሚገኘው ቤተሰባቸው መካከል ሚስት ለመፈለግ ያዕቆብን ራሱን እንዲልክ ገፋው። ይህንም ያደረገው ይስሐቅ ምናልባት ከራሱ የሕይወት ልምድ በመነሳት ለልጁ ለያዕቆብም የሚያስፈልገውን ተረድቶ ሊሆን ይችላል። ያዕቆብም በሕይወቱ ውስጥ እግዚአብሔር ከነበረው ዓላማ አንፃር የእግዚአብሔር ሰው ከመሆኑ አስቀድሞ በግል ሕይወቱ ውስጥ እግዚአብሔር ከእርሱ ጋር እንዴት በጥልቀት እንደሚሠራና ምን ያህል እንደሚከተለው ጥቂት በማሰብ ጉዞውን ጀመረ። ያዕቆብ ራሱ ቤቴል

(የእግዚአብሔር ቤት) ብሎ በጠራው ቦታ ላይ ከእግዚአብሔር ጋር የነበረው የመጀመሪያ ግንኙነት ለእግዚአብሔር ቅን ታዛዥነትን ካማሳየት ይልቅ ከእግዚአብሔር ጋር ለመስማማት በመነጋገር ብቻ አከተመ። ይህን አስተማማኝ ስሜት ይዞ ያዕቆብ ካራን አጠገብ በምትገኘው መስጴጦምያ (ሶርያ) ደረሰ። እዚያም አጉቱን ላባን የሚያውቁ እረኞችን በአንድ ጉድጓድ አጠገብ አገኘ። በእረኝነት ላይ ከነበረችዋ ከላባ ልጅ ከራሐል ጋር እረኞች አስተዋወቁት። ያዕቆብም ለማግባት የሚፈልጋት ሚስቱ እንደሆነች በማወቅ ራሄልን ወደዳት፤ ሚስት ትሆነውም ዘንድ ራሄልን እንዲሰጡት በላባ ቤት ውስጥ ሰባት ዓመት ለማገልገል ተስማማ።

የአስቃቂ ጋብቻ ማስጠንቀቂያ

ከዚህ በኋላ የታየው ከቁጥጥር ውጪ የሆነ የያዕቆብ የራሱ የግል ባሕርይ በመሆን በዘፍጥረት ም.29-31 ተመልክቷል። ከዚህ ጠቃሚ ትምህርቶችን ልንማር እንችላለን።

ያዕቆብ የራሱን የማታለል ፍሬ ሲለቅምና በአፀፋውም በራሄል ፈንታ ታላቋን ልጁን ልያን በሚስትነት በሰጠው በላባ ሲታለል ለምርጫው የእግዚአብሔርን ፈቃድ በመሻት ረገድ ያደረገው ጥረት የለም። የእግዚአብሔርን በነገሮች ሁሉ ላይ የመወሰን ሥልጣንና ለሰው ልጅ የሚያደርገውን እንክብካቤ አምና በመቀበል መንፈስና በንስሐ አልቀረበም። ምናልባት ክርስቲያኖች የኑሮ ጓደኞቻቸው ማን መሆን እንደሚገባ በማወቅ በኩል ጠንክር ያለ አቋም ሊኖራቸው ይችላል። በዚህ ግላዊ ፍላጎት ላይ እግዚአብሔር ለራሱ ዓላማ ሲል በጊዜያቱ ሊወስን ይችላል። የበረከት መንገድ ጋብቻ ሁለቱ ተጋቢዎች ለእግዚአብሔር መንግሥት ዓላማ ተባብረው እንዲያገለግሉ እንጂ እንዲሁ የግል ፍላጎትን ብቻ ለማርካት እንዳልሆነና በእግዚአብሔር እንደተመሠረተ በቅንነት ተረድተው ለእግዚአብሔር እጅ መታዘዝ ነው። እግዚአብሔር ተጋቢዎችን በጋብቻ ሕይወታቸው ወቅት መምራት ሲጀምር አንደኛው በሌላው ተደላች ለመሆን የሚያበቃ ፍቅርን እግዚአብሔር ራሱ በመካከላቸው መፍጠር ይችላል። አንደኛቸውን ለአንዱ የሰጠ እግዚአብሔር ራሱ መሆኑን ተጋቢዎች እየተረዱት የሚሄዱ በመሆናቸው በመካከላቸው ያለው ፍቅር እያደገ ይሄዳል።

ያዕቆብ ልያንና እንዲሁም ራሄልን ለማግባት ሲወተውት በዘፍጥረት 2+24 አንድ ሰው ከሚስቱ ጋር ፈጥኖ ለመጣመርና ከእርስዋም ጋር አንድ አካል ለመሆን እናትና አባቱን መተው አለበት ከሚለው በእግዚአብሔር ከተደነገገው የመጀመሪያ ሥርዓት ወጣ። የያዕቆብ የሕይወት ታሪክ በአብዛኛው በሁለቱ እጎትማማቾች መካከል የነበረ የምቀኝነትና የውጥረት ታሪክ ነው። ምክንያቱም እጎትማማቾች እያንዳንዳቸው ልጅ በመውለድ፣ አንዳንድ ጊዜም በአሕዛብ ልማድና የማታለል ዘዴዎች በመጠቀም ሚስትነታቸው በያዕቆብ ዘንድ

እንዲታወቅላቸው ለያዕቆብ ፍቅር ለመወዳደር መከራ አድርገዋልና። በ20 ዓመታት ውስጥ የታየው የአባታቸው የላባ የዘወትር ጣልቃ ገብነትም ቤተሰቡን በማቋቋምና በማደራጀት በኩል ለያዕቆብ ትልቅ እንቅፋት ነበረ። እግዚአብሔር ለጋብቻ ከደነገገው ሥርዓት መውጣት ወደ ችግርና አለመስማማት ያመራል።

አስደናቂው የእግዚአብሔር ዓላማ

የያዕቆብ ባሕርይና ስሕተቶች የእግዚአብሔርን የፍቅር ዓላማ አላሸነፉትም። የቤት ውስጥ ትርምስ ወይም የአጠቃላይ ሥርዓት ጥፋት የያዕቆብ የእልክኝነት ባሕርይ አላዛኝ ውጤት ነበረ። ሆኖም በዚህ ጊዜ ሁሉ እግዚአብሔር የራሱን ዓላማዎች በማሳካት ላይ ነበረ። ከዚህ ከተመሰቃቀለ (ሥርዓት ካጣ) ቤተሰባዊ ሕይወት ውስጥ ለሕዝቡና ለእስራኤል መሪዎች መሆን የሚገባቸውን ሰዎች አስገኘ። ከብዙ ዓመታት በኋላ የቤተሰቡም ሽማግሌዎች ከሩት ጋር በተጋቡበት ጊዜ ለቦጌዝ «እግዚአብሔር ይህችን ወደ ቤትህ የምትገባዋን ቤት የእስራኤልን ቤት እንደሠሩ እንደ ሁለቱ እንደ ራሄልና እንደ ልያ ያድርጋት» (ሩት 4+11) በማለት ተናገሩት። ለያዕቆብ ወደ ንስሐ ለመምጣትና እግዚአብሔርን ለመታዘዝ ብዙ ዓመታት ፈጅተበታል። ሆኖም ሐዲስ ኪዳን በዕብራውያን 11+21 ላይ ስለ እርሱ የሚነገረን የመጨረሻ ታሪኩ ለእግዚአብሔር በመታዘዛቸው የዮሴፍን ልጆች የባረከ «በዘንጉም ጫፍ ተጠግተ የሰገደ» የእምነት ሰው መሆኑን የሚያረጋግጥ ነው። በያዕቆብ የጋብቻና የቤተሰብ ሕይወት ማዕበል ውስጥ ሁሉ እግዚአብሔር በታማኝነት ያዕቆብን ጠበቀው፣ በመጨረሻም እርሱ የሚፈልገውን ዓይነት ሰው አደረገው። መደምደሚያ

ከኃጢአት ኃይልና ከጥፋት ሁሉ በእግዚአብሔር ጸጋ የዳንን ክርስቲያኖች እንደ መሆናችን በቀን ተቀን ሕይወታችን ውስጥ የዳኑ ሰዎች የሚኖሩትን ሕይወት ለመኖር መማር ይኖርብናል። «ይህ የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም መቀደሳችሁ ነውና» (1 ተሰ.4+3) ሁላችንም የእግዚአብሔር ሥን ሥርዓት ከሚያስፈልገው ከአርጌው ሕይወታችን የተወሰኑ የድክመት ባሕርያትን በጋብቻችን ላይ እናመጣለን። እግዚአብሔርም እንድንቀደስ ያለውን የራሱን ፈቃድ በአንድ ወይም በሌላ መንገድ ለመፈጸም ጋብቻችንን ሊጠቀምበት ይችላል። ነገሮች ሁሉ ተዛብተው ተስፋ በመቁረጥ ላይ መሆናችን በሰማንም እንኳ የያዕቆብ የጋብቻ ሕይወት መልእክት «እግዚአብሔርንም ለሚወዱት እንደ አሳቡም ለተጠሩት ነገር ሁሉ ለበጎ እንዲደረግ እናውቃለን» (ሮሜ 8+28) በሚለው ቃል ሊጠቃለል ይችላል። ምንም ዓይነት ችግር ያጋጥመን ወደ እግዚአብሔር በንስሐ ከቀረብንና ነገሮችን ሁሉ እንዲያቀናልን በእርሱ ላይ ከታመን ለያዕቆብ እንዳደረገው እግዚአብሔር እውነተኛ የአምልኮ ሰዎች ወደ መሆን ደረጃ ያመጣናል። የሐዋርያው ጳውሎስ አባባል በሁኔታዎች ውስጥ ሁሉ በእግዚአብሔር ላይ ለመታመን አነቃቂዎችንም የሚያሳስበንም ይሁን «የሰላም አምላክ ራሱ ሁሉን ተናችሁን ይቀድስ፤ መንፈሳችሁም ነፍሳችሁም ሥጋችሁም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመጣ ጊዜ ያለነቀፋ ፈጽመው ይጠበቁ፤ የሚጠራችሁ የታመነ ነው እርሱም ደግሞ ያደርገዋል» (1 ተሰ.5+23-24)

አለቃ ነቅዕ ጥበብና አገልግሎታቸው

አለቃ ነቅዕ ጥበብ በመካከል ካላቸው ከአርጊዋ አትርጎስ ፊት ለፊት ተቀምጠዋል። አለቃ ደምፀ ቃለ አብ በስተቀኛቸው የኔታ ማገተመ ሥላሴም በስተግራ አጉዋና ሰሌዳ በተገነባበት መደብ ላይ ጉብ ብለዋል። ቀሳውስት ዲያቆናትና ምእመናን የአለቃን እልፍኝ አጪናንቀቃል። ከጥግት ለመርካት በምንጭ ዙሪያ የተሰለፉ ዋልያዎችን ሁኔታ የሚያስታውስ ትእይንት ነበር። መዝ. (42)፡1።

በጉባኤው የተገኙ አዲስ ታዋቂ እድምተኞችም ነበሩ፤ ሙሪ ጌታ ንዋይ ሲሞን፣ አጋፋሪ ዕንባቆም ገይለ ልዑልና ተግሪ የማን ብርሃን፣ የሁሉም ዓይኖች በመሪ ጌታ ንዋይ ሲሞንና በአለቃ ነቅዕ ጥበብ ላይ በየተራ ያርፉ ነበር።

አለቃ ደምፀ ቃለ አብ ጉባኤውን በጸሎት እንዲከፍቱ ስልተጋበዙ ብድግ አሉ። በካባቸው ስር ከለበሱት ባለዘርፍ ኩታቸው አንደኛውን ጠርዝ አመቻችተው በካባቸው ላይ ጫ አደረጉት፣ ማደግደጋቸው ነበር።

በቅድስናው ለከበረው ብቻውን በክብር ከፍ ከፍ ላለው የኢሥራኤል ቅዱስ ውዳሴንና ምስጋናን መሠዋት ጀመሩ። የእምነት አባቶችን የአብርሃምን የይስሐቅንና የያዕቆብን አምላክ ስም ባረኩ። «ብቻውን ተአምራትን የሚያደርግ የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር ይባረክ። የከበረው ስሙ ለዓለምና ለዘላለም ይባረክ፤ ምስጋናውም ምድርን ሁሉ ይሙላል፤ ይሁን ይሁን» መዝ. (72)፡18-19። እያሉ በመቀጠል ይህን ያህል ሕዝብ በተጪት ጠርቶ በቃሉ ዙሪያ በማከማቸቱ ጌታን አመሰግኑ። በፊቱ የፈሰሰውም የጉባኤው አባላት ልብ እንደሚቃጠል ተርባን ሆኖ በአንድያ ልጁ በኢየሱስ ክርስቶስ በኩል እንዲያርግና እንዲቀበለው ግለጹ። ወግያያዝም የክብር መንፈስ እንዲወርድ፤ እስከ መስቀል ሞት ድረስ ራሱን ለውርደት አሳልፎ የሰጠውንና አሁን ወጋይል ቀኝ ሆኖ የሚመሰግነውን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስን በጉባኤው መካከል ከፍ ከፍ እንዲያደርገው፣ መሲሐዊ እንዳኝነቱንና ጌትነቱን ለአያንዳንዱ ሰው ነፍስ እንዲያውጅም ተማጽኑ።

በአለቃ ጸሎት ከሥጋና ደም ተለይተው የተነሣውትና ወደ ላይ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ተቀምጦ ወደሚገኝበት ሉዓላዊ ስፍራ የደረሱት የጉባኤው አባላት ነፍሳት በክብር መንፈስ ነዲድ እሳት እየተቃጠሉ፣ እየቀለጡና እየነደዱ በጎብረት በሚያሳርጉትና መልካም መጻዛ ባለው የጸሎታቸው ዕግን ጢስ ውስጥ ራሳቸው ተዋህደው አንድነታቸው እንደተደበላለቀ የሸቱ ቅታር (የተቀመመ ሽቱ) በመንፈስ ሲትጉለጉል ጉባኤውን ከማወዱ ሌላ የምድርን መሠረትና የሰማያትን አዕማድ ያናወጠ መሰለ።

አለቃ ደምፀ ቃለ አብ ጸሎታቸውን በመቀጠል፣ የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ የክብር ብርሃን እንዳይበራላቸው የሰዎችን ልብ ለማጫለም የሸመቀውንና ለውጊያ የተሰለፈውን የሰይጣንን መንፈስ ተቃወሙ። ጉልበት ሁሉ በሚንበረከክለት፣ አንደበት ሁሉ በሚገዛለት፣ በእምነት የጫፈውን ሁሉ የማዳን ኃይል ባለው እንዲሁም በሰማይና በምድር ከምድርም በታች ያሉ ፍጥረታትና ኃይላት ሁሉ በሚርዱለት በኢየሱስ ክርስቶስ ስምና ሥልጣን ርኩሳን መናፍስት ከአካባቢው እንዲወገዱ አዘዙ። ገናም ጸሎታቸውን በመቀጠል ላይ እንዳሉ ተሰምቶ የማያውቅ የኃይለኛ ጩኸት ድምፅ ከጉባኤው መካከል ተሰማ። «ወይኔ ሳተናው! ተቃጠልኩ፣ ነድድኩ፣» አለናም ድል መነሣቱን ለጉባኤው አበሠረ። አለቃም ተሸናፊውን መንፈስ ጸጥ እንዲል በእግዚአብሔርም አርያማዊ እሳት እየተቃጠለ እንዲቋይ በጌታ ስም አዘዙ።

በጉባኤው መካከል አንድ አረጋዊ ወድቀው በመንፈራገጥና በማገራት ላይ በነበሩበት ጊዜ ጉባኤው በጸጥታና በመንፈስ ጸሎቱን እንዲቀጥል አለቃ ደምፀ አሳሰቡ። በአረጋዊው ያለ መንፈስ በምጥና በጸዕር እየተጪነቀም ቢሆን ጸጥ አለ። ምስግናና ልዕልት በመረዳዳት አረጋዊውን አመቻችተው በጉባኤው መካከል አጋደሟቸው። ጉባኤው ግን ባለመረበሽ ከአለቃ ጋር በአንድ መንፈስ ይጸልይ ነበር። አለቃም እግዚአብሔርን ማመስገን ቀጠሉ።

«እስመ አንተ ውእቱ ዘወሀብከክ ሥልጣንክ ሕይወትክ ወአቃርብተ ወዲበዙሉ ኃይለ ጸላኢ ... ከመንፍታሕ ዘኢይትፈታሕ- እባቡንና ጊንጡን እንድንረገጥ በጠላትም ሁሉ ላይ እንድንጫግ ... ሊፈታ የማይችለውን ቋጠር እንድንፈታ ሥልጣንን የሰጠሽን አንተ ነህና፣ አንተ ነህቱ ...» በማለት ጌታን አከበሩ።

መንፈሱ አሁንም እየተሸበረና እየተቃጠለ ስል ነበረ፤ «ተቃጠልኩ፣ ልውጣ ይፈቀድልኝ ወይኔ ሳተናው! ተዋረድኩ» አለ። በቅድሚያ እንደት ወደ ሙሪ ጌታ ንዋይ እንደገባ በዝርዝር እንዲናገር በጸሎት ላይ እንዳሉ አለቃ መንፈሱን አዘዙት። ጉባኤውም በጸሎት ላይ እንዲቆይ አረጋቡ፣ መንፈሱም ታዘዘ፣ እንዲህም ሲል ቀጠለ «ዘርዕ ያዕቆብ ስምን በንደኞቹ ንዋይ ሲሞን ከመባሉ በፊት ወጣት በነበረበት ጊዜ ዜማ ሊማር ወደ ቤተሳይዳ መጣ። በጥረቱ ትምህርትን ለመቅሰም የማይወድ ስለነበር፣ በአቋራጭ የብዙ እውቀት ባለቤትና በአጭር ጊዜ ሹምም ሀብታምም የመሆን ብርቱ ፍላጎት ያደረበት ወጣት ነበር። የመምህሩን ጫግ ካሳመና ከተዋወቀ በኋላ የበርጢሜዎስ ባልደረባ ሆኖ እንዲማር ተፈቀደለት።

በርጢሜዎስ ይህ ቀረው የማይባል ማጎሌታይ ነበረ። መምህሩም ይወዱታል። ያመሰግኑታል፣ ያከብሩታል። አዲስ ተግሪ ሲመጣ በፈታቸው ሞገስ ያገኘ ከሆነ ለበርጢሜዎስ በባልደረባነት ይሰጡታል። ዘርዕ ያዕቆብም

በርጢኢዎስን እየመራ፤ ልብሱን እያጠበቀ፤ ምግቡንም እያዘጋጀ ያገለገለው ጀመር። ዘርዐ ያዕቆብ ታዋቂ ሰው ከመሆን ምቹቱ ሌላ የሰውን ልብ በጨዋታና በአገልግሎት ወደ እርሱ የግዝገባ ችሎታ አለው። ከወደ ትምህርቱ ግን በገፍ የማይገብ ሲሆን፤ የጉረሰውንም አላምና አጣጥሞ የመዋጥ ችሎታ አልዘበረውም። የቀለም ትምህርቱን ተሉ የማይዝ፤ በትግልና በብዙ ጥረት የያዘውንም ተሉ የሚረሳ ቢሆንበት በርጢኢዎስ ተጨነቀለት።

አንድ ቀን በሰሙነ ኤጲፋንያ (አስተርእዮ) ተማሪዎች በየክብረ በግሉ ለመገኘት በሩቅም በቅርብም ተበትነው ስለነበረ፤ በትምህርት ቤታቸው ዘርዐ ያዕቆብና በርጢኢዎስ ብቻ ከጥቂት በፊትኛና ደካማ ተማሪዎች ጋር ቀሩ። ዘርዐ ያዕቆብ በርጢኢዎስን «የኔታ» አለው «የኔታ! አስተርእዮ ምን ግለት ነው?» «አስተርእዮ ግለት ግላየት መግለጥ፤ ግላወቅ፤ ምስጢሩን ግፍታታትና ግስረዳት ግለት ሲሆን፤ ወቅቱ ዘመነ አስተርእዮ የመባሉ ምክንያት በያዝናቸው ሰሙናት የሁለት ዓበይት ምስጢራቶች ክሥተት ስለሚታሰብ ነው።

አንደኛ በወንጌላት ውስጥ ከእድገቱ ጀምሮ እስከ ጥምቀቱ ድረስ ስላልው የረኝም ጊዜ ግለት የ30 ዓመታት አኗኗሩ ብዙ ያልተተረከለት፤ በቤተ ሰቡ ውስጥ እንደማንኛውም ልጅ እያገለገለ የቀየው የናዝሬቱ ኢየሱስ ሲጠመቅ ማንነቱ ይፋ ወጥቷል። ለምሳሌ፡- የኤልሳቤጥ ልጅ የሐንሰ ኢየሱስን የሆድናውን ያህል ያውቀው የነበረ ቢሆንም የማንነቱን ውስጠ ምስጢር አልተረዳም ነበር። ወአንሰ ኢየሱስም ጠባቂቱ ዘፈነውኒ ከመጣ ጥምቅ በማይ ውእቱ ይቢለኒ ዲበ ዘርኢከ ይወርድ መንፈስ ቅዱስ ወይነበር ዲቤሁ- ውእቱኪ ዘያጠምት በመንፈስ ቅዱስ። ወለልየ ርኢኩ ወአነ ሰማዕቱ ከመዝንቱ ውእቱ ወልዱ ለእግዚአብሔር። እኔም አላውቀውም ነበር፤ ዳሩ ግን በውሃ አጠምቅ ዘንድ የላከኝ እርሱ መንፈስ ሲወርድበትና ሲኖርበት የምታየው በመንፈስ ቅዱስ የሚያጠምቅ እርሱ ነው አለኝ። እኔም አይቻለሁ፤ እርሱም የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ መስከረአለሁ። ዮሐ.1+33-35» ለግለት በቅቷል።

«ሁለተኛ፡- የናዝሬቱ ኢየሱስ በነቢያት የተነገረለትና የተጠበቀው መሲሕና አንድያ የእግዚአብሔር ልጅ እንደሆነ ለመመስከርና ለማስተዋወቅ በየርዳናስ አብና መንፈስ ቅዱስ በአንድ ላይ ስለተገለጡ የሥላሴ (ሦስትነት) ምስጢር ገሃድ ሆኗል።

ስለዚህም ይህ መታሰቢያ ጊዜ አስተርእዮ ሊባል በቅቷል። አለው። በርጢኢዎስ እንዲህ የቃሉን ምስጢር ከመሠረታዊ መሻሻው በመጀመር ተንትና ሲያስረዳው ዘርዐ ያዕቆብ ቀና። እርሱም ቢላካለትና የጀመረውን የዜማ ትምህርት ቢያጠናቅቅ ቅኔነና ትርጓሜ መጻሕፍትን አጣጥሞ ለግወቅ ጊዜ መውሰድ እንደማይኖርበት ወሰነ። ግን እንዴት? ርቀቱን ጥቂት ለማየት ምክረና በፍጥነት አቋረጠ። «የለም! አቋራጭ መንገድ መገኘት አለበት!» አለ። «ግን እንዴት?» «እንዴት ለሚለው ጥያቄ መልስ መስጠት አለብኝ እንዴ! የለም መልስ የመስጠት ገደታ አይኖርብኝም!»፤ «ይኖርብሃል እንጂ»፤ «የለም አይኖርብኝም» የሚሉት ክርክሮች በውስጡ እየተመላለሱ ሲያስተጋቡ «ዘርዐ ያዕቆብ!» ተባለ «አቤት የኔታ» «እስኪ ወደ ዐረህ እንወረድ» «እሺ የኔታ»።

ዘርዐ ያዕቆብ በርጢኢዎስን እየመራ ወደ ዐረህ ወረዱ «ትልቁ ዕፅ ከርከዴን ካለበት ቦታ ስንደርስ ንገረኝ» ብሎት ስለነበረ «ይኸው ደረስን» አለው «በአካባቢው ሰው ስላለመናሩ እርግጠኛ ነህን?» ሲል ጠየቀ በርጢኢዎስ «አዎን ከወፎች በስተቀር ምንም ማንም የለም የኔታ» «ይኸውላህ እዚህ ዛፍ ላይ ተቀጥላ አለ ዘርዐ ያዕቆብ! ተቀጥላ ግለት ምን እንደሆነ ታውቃለህ? በዕፅ ከርከዴን ላይ ቢበቅልም ቅርንጫፍነቱ ለከርከዴን አይደለም! በምንም አይመሳሰሉም! ባዕድ ነው፤ ይታይሃል?» አለ በርጢኢዎስ። ዘርዐ ያዕቆብ እንጋጠጠ፤ በዓይኑ ቃኘ፤ ዛፉን እየዘረ ፈለገ፤ ፈላገ፤ በአንዳንድ ቅርንጫፍ ላይ ዓይኑ ዐረፈ። «አዎን እየሁት፤ ያ--ውና ሩቅ ነው፤ እዛፋ ላይ ርቆ ያልወጣ ሰው አይደርስበትም።» አለ ዘርዐ ያዕቆብ እንዳንጋጠጠ። «አየህ ዘርዐ ያዕቆብ! ልብ አድርግ፤ ለሰው አይነገርም። አንተ በቅንነት ብዙ አገልግለኸኛል፤ ትምህርቱ ደግሞ ከብዶሃል፤ አዝኜላሃለሁ። ዋጋህንም ለመክፈል ስል ሆነሃል (መድኃኒት) ላደርግላህ አስቤአለሁ። መወጣጫውን ፈልግና እዛፋ ላይ ውጣ ከተቀጥላው አንዱን ቅርንጫፍ ገንጥለህ አምጣ» አለ በርጢኢዎስ በኩራት መንፈስ።

የዘርዐ ያዕቆብ ልብ በደስታ መታ፤ ቸኮሸ፤በሌላ ጊዜ ለሌላ ጉዳይ ቢሆን ኖሮ ዛፋ ላይ መውጣት እርሙ ነበር። ይፈራል፤ አባቱም የሞተው ለሞረር ትሆናልች ያላትን መለሉ እንጨት ገደል ላይ ከበቀለ ዛፍ ሲቋርጥ በሙሉ ጋይሉ የቆመበት የዛፋ አንደኛ ክንፍ በመገንጠሉ እንደሆነ በልጅነቱ ተነግሮት ስለነበር አሁን ከሚያየው ዛፍ ላይ ለመውጣት ባልሞከረ ነበር። ግን እንዴት እንደወጣው ሳያውቀው እንደ ጉፈዛከአንዱ ቅርንጫፍ ወደ ሌላው እየተሸጋገረ ተቀጥላው ዘንድ ሲደርስ ስለት ሊነካው አይገባም ተብሎ ተነግሮት ነበርና አንደኛውን ዓይኑ ያረፈበትን ተቀጥላ በእጁ ታግሎ ገነጠለው። ወደ መሬትም ሊወረውረው እጁን እንደዘረጋ «ይረከላልና ከመሬት ላይ ሳትጥል እንደጨበጥህ አምጣ» የተባለውን አስታወሰ። በአንድ እጁ ተቀጥላውን እንደ ጨበጠ፤ ላለመውደቅም በሁለተኛው እጁ እየተረዳ እንደ ምንም ብሎ ከዛፋ ወረደ። «ይኸው የኔታ» አለ። «በል ትክል ደንጊያ ፈልግ፤ ትክል ደንጊያ ግለት ይገባሃል! በሰው ያልተተከለ፤ በተፈጥሮው ከመሬት ጋር የተያያዘ ዐለት ግለት ነው» በርጢኢዎስ አዘዘው። ዘርዐ ያዕቆብ በአካባቢው እየተዘዋወረ በዓይኑ እየቃኘ ፈለገና «ያውና እዚያ» አለ። በእጁ እያመለከተ፤ በርጢኢዎስ ያይለት ይመስል።

በርጢኢዎስ ከዐለቱ ላይ ወጣ፤ ዘርዐ ያዕቆብም እንደታዘዘው በዐለቱ ላይ በበርጢኢዎስ እግር ስር ተቀመጠ። በርጢኢዎስም ድግምቱን ተያያዘው። ዘርዐ ያዕቆብ በድግምቱ የሚያገኘው ውጤት ምን እንደሚሆን ለግወቅ ወደርሱም ለመድረስ በመጓጓትና በማሰላሰል ፈዞ ከቄየ በኋላ፤ ከድግምቱ አንዳንድ ቃል፤ «ዲያብሎስ ሰይጣን፤ ብርያል፤ ቤልሆር» የሚለው እየተወረወረ በጀሮው ሲገባ አነቃው። ሰውነቱን ሰቀጠጠው፤ አእምሮው ተረበሸ፤ የደም

ሥርዓቱ ተወጣጠሩ፤ ጸሎቱምን ያህል ጊዜ እንደወሰደ ለወርድ ያልቆብ ሳይታወቀው በርጢኢዎስ «አሜን» ሲል ብቻ ቀጣዩን ለማወቅ ተዘጋጀ። «እንካ ይህን እንጨት! እንጨቱን እንክው! ውሃውንም ምጣጠው! ቅጠሉን ግን በእጅህ እያሸህ ጭመቀውና በጭማቂው ውሃ ከራስ ጸጉርህ ጀምሮ እስከ እግር ጥፍርህ ድረስ ያለውን ገላህን ቀባው» አለ በርጢኢዎስ። እንደተባለውም ዘርዐ ያዕቆብ ረጸመ። ከዚያ ቅጽዕት ጀምሮ የዘርዐ ያዕቆብ አእምሮውና ልቡ ተለወጡ። ቀድሞ ያልሰማውንና ያላጠናውን መልክዐ ሳጥናኤልንና ሌሎች ብዙ መልካ መልኮችን እንዳጠናቸው ያህል በቃሉ ደገማቸው። የሳጥናኤልና የዘርዐ ያዕቆብ መወራረስ እንደዚህ ተረትና አለፈ።

«እንግዲህ» አለ በርጢኢዎስ «እንግዲህ የጉዳዩ ምክፈርን ተጠብቆ ይቀመጥ!! አንተ ምንጊዜም መልክዐ ሳጥናኤልን ሳትደግም ከቤት አትውጣ፤ ተወራርሰሃል። ከዚህ በኋላ እንኳን የተማርከውን ያልተማርከውን ሁሉ ከረለገህ ታውቀዋለህ። ሁሉንም ነገር በውስጥህ ተሰጦር የሚራራ ከአንተ ጋር የተወራረሰው ሳጥናኤል ነው። እርሱ ጌታህ ነው ታዘዘው እርሱም ይታዘዝሃል። የባላጋራህን ዴት እንዲያታጥልህ ብትጠይቀው ይሠራልሃል። ግደልላኝ ያልከውን ይገድልልሃል። አንተም ታዲያ እርሱ የሚልህን ፀሉ መረጃም አለብህ» አለና ጸጥ አለ። ዘርዐ ያዕቆብም ንግግሩን ሁሉ ቢያዳምጠውም በርጢኢዎስ ሲጨርስ እንኳ ልቡ አልተመለሰለትም። ግን የት እንደሔደበት አላወቀም።

ከሰመመት ሲነቃም «እስካሁን ስደግመው የነበረውን መልካ መልኩን ሁሉ መተው አለብኝ እንደ?» ጠየቀ ዘርዐ ያዕቆብ። «መተው?» አለ በርጢኢዎስ «የምን መተው! እኔ መች ተውኩ! በሁሉም መልክ የምትጠራው ያው ሳጥናኤልን እኮ ነው። ሞኝ! ኋላ አንተ ጠራካቸውና ጊዮርጊስም ሚካኤልም ሊመጡላህ ነው? በል ሞኝ አትሁን» አለና አጽናናው።

የነገሩ ደርዘና ፈርጅ በግልጽ አልታይህ ብሎት እንደተደበላለቀበት ዘርዐ ያዕቆብ በርጢኢዎስን እየመራ ወደ ቤታቸው ተመለሱ። ዘርዐ ያዕቆብ ጋደም እንዳለ ጭልጭል እንቅልፍ ለረጅም ሰዓት ተወሰደ። ሲነቃ ጊዜው መሸቷል። እራት ቢጤ በላልተው እንደጨረሱ «እስኪ እንግዲህ ትምህርትህን ቀጽል» አለው። ከዚያም በርጢኢዎስ አዜመ፤ ዘርዐ ያዕቆብ ያለ ምንም ችግር በርጢኢዎስ ያዜመውን ፀሉ መልሶ አዜመው፤ ርክርኩንና ለበርጢኢዎስ ዜማ ልዩ መታወቂያ የሆነውን የድምጽ አሻራ (ቅላጺ) እንኳ አላቅረፈም። አስተማሪው ቀጠለ፤ ተማሪው ተከተለ፤ አስተማሪው ሔደ፤ ተማሪውም እንደ አስተማሪው ሔደ። በሁለቱ መካከል የነበረው ልዩነት አንደኛው ቀድሞ ማዜመት ሁለተኛው ተከትሎ ማዜመት ብቻ ነበር።

ውድቅት ሌሊት ሆነ። «እስኪ የተማርከውን ከልሰው» አለና በርጢኢዎስ ጋደም አለ፤ በተራው አንቀላፋ። ዘርዐ ያዕቆብ የተማረውን ሁሉ ያለምንም እንክን ከለሰው አልተደነጋገረውም፤ አልተሳሳተም፤ ወፎች ሲንጫጩ ዘርዐ ያዕቆብ ደገፍ እንዳለ በተራው አንቀላፋ። ቀትር ሲሆን ከእንቅልፍ ነቃና ያዘጋጀውን ምሳ ከአስተማሪው ጋር ተመገበ። «አሁን ትምህርትህን ቀጥል» አዘዘ በርጢኢዎስ፤ ተማሪው ተዘጋጀ። በርጢኢዎስ አዜመ፤ ዘርዐ ያዕቆብ እንደ ተመሪ ሆኖ አዜመ፤ አልተሳሳተም። አስተማሪው ቀጠለ፤ ተማሪውም ደገመ። አስተማሪው ቀጥሎ አዜመ፤ ተማሪውም ያንኑ አዜመው። ሲመሽ አቋረጠና ዕረፍት አደረገ። እራት ከፀሉ በኋላ «አንተ የተማርከውን መከለሱን ቀጥል» አለና በርጢኢዎስ ጸሎቱን ከደጋገመ በኋላ ተኛ። እንቅልፍ ግን አልወሰደውም። ተማሪውን ያዳምጥ ነበር፤ ዘርዐ ያዕቆብ የተማረውን ሳይሳሳት ወጣው። «ይኸ ነው በርጢኢዎስ መልደ ጢኢዎስ!» እያለ በልቡ ፎከረ፤ መሰል የቀለም ልጁን በመንፈሱ እያየው።

አስተማሪውና ተማሪው ጥቂት ወራት በዚህ ሁኔታ እንዳላለፉ ዘርዐ ያዕቆብ በትምህርት ቤቱ ውስጥ የታወቀ ሁለተኛ በርጢኢዎስ ሆነ። አንድ ቀን መምህር እንግዲህን ጸሎት ሲያደርሱ እንደ ዋሽንት ያለ ድምፅ እየተንቁረቁረ ወደ ጆሮዋቸው ደረሰ። ድግምታቸውን ቆሞ አደረጉና ማን፤ ምን እያለ እንደሆነ ለማድመጥ ሞከሩ። በትምህርት ቤታቸው ውስጥ አንዱ ተማሪ ዝማራ እየተጸለ መሆኑን ከድምጹ ጥራት በስተቀር የጉሮሮው ዐመል የርሳቸው እንደሆነ አረጋገጡ። በርጢኢዎስ መሰላቸው። አንዱን ተማሪ ሲያልፍ ጠሩና «ማነው ዝማራ የሚቀጽለው?» አሉና ጠየቁ። «አይዋ ዘርዐ ያዕቆብ» ሲል መለሰ ተማሪው። «የቱኑ ዘርዐ ያዕቆብ? አይዋ በርጢኢዎስን የሚመራ መልክ መልካሙ ተማሪ» አላቸው። መቼ ወደ ትምህርት ቤታቸው እንደገባ እንኳ ማስታወስ አቃታቸው። የሚያስታውሱት ቢሆን መልኩን ለማየት ጓጉ። «ቅጽላውን ሲጨርስ ከኔ ዘንድ እንዲመጣ ንገረው» አሉትና ብዙ ለማውራት ምኞት ያደረበትን ተማሪ በማሰናበት የድግምት ጸሎታቸውን ቀጠሉ።

መምህር እንግዲህን ድግምቱን ጨርሰው ጉዳዩ አድርገው በዘረገባቸው የሁለት እጆቻቸው መዳፎች ላይ «ትፍ ትፍ» በማለት መዳፎቻቸውን እርስ በርሳቸው ካፋተኑና ምራቃቸውን ካዳረሱ በኋላ ፈታቸውን አባበሱት። በበርጢኢዎቻቸው ላይ ዐረፍ እንዳሉ ለግላጋ ወጣት በሚገኘው ላይ ተደፉ። መምህር እንግዲህን እግራቸውን ቀረብ እያደረጉለት የአፍ ዐመል ሆኖባቸው «ተው፤ ተው እንጂ፤ ተው» አሉ። ወጣቱ ግን በሁለት እጆቹ መራቱን ተደግፎና አንገቱንም አስግታ ሁለቱን ሚግዎቻቸውን ከላጡ በኋላ አቀርቆቶ ቆመ። «ማነህ አንተ?» «ዘርዐ ያዕቆብ ነኝ» «መቼ ነው እኛ ዘንድ የመጣኸው?» «አንድ ዓመት አልፎኛል» «በፊት ከማን ዘንድ ትማር ነበር?» «እኔ እዚሁ ነው ሰላም ለኪ ያልኩት» «ወይ ግሩም!» አሉ በልባቸው። በርጢኢዎስ አብነት አቅምሶታል ተብሎ በብዙ ተማሪዎቻቸው የተነገራቸው ሐሜት ስለዚህ ተማሪ መሆኑን ተረፋፋ ገም አሉ። «በል መልካም ለዚሁ ነው የጠራሁህ» በማለት አሰናበቱት።

ዘርዕ ያዕቆብ በሚቀጥሉት ቅርብ ወራት ውስጥ ቅኔንና ትርጓሜ መጻሕፍትን በየተራ ለመግር እዚያው ደብር ወዳሉ ሌሎች መምህራን ለመዛወር ወሰነ። በዚያው ሰዎችን የጌታችን የመድኃኒታችን የኢየሱስ ክርስቶስን የስቅለት በዓል ሊከበር ተቃርቦ ነበር። በመስቀል ላይ ሰዎችን ለግዳን በሰዎች ቦታ ተተክቶ የተቀበለው መከራ በታላቅ ሥነ ሥርዓት ይታሰብ ስለነበረ በቤተ ሳይዳ መድኃኒ ዓለም አንቱ የተባሉ መምህራን ሁሉ በሥርዓተ ማጎሌቱ ላይ ተገኝተው ነበር። ዘግይተው ወደ ቅኔ ማጎሌት (የማጎሌት አገልግሎት የሚሰጥበት ክፍል) የገቡት አለቃ ደምፀ ቃለ አብና የኔታ ማጎተመ ሥላሴ ነበሩ። ሁለቱም በመምህር እንግዳሽት በስተቀኝ ቦታ ተሰጣቸው። ወዲያው ዲያቆኑ ለበዓሉ የተመረጠውን ምስባክ ከሰበከና ቁሱ ወንጌል ካነበበ በኋላ ዲያቆኑ ከቅድስት ወደ ቅኔ ማጎሌት ገባ፤ መስቀሉን ለመሪ ጌታው አስረከበ። መሪ ጌታውም እጅ ነሥተው ከተቀበሉ በኋላ መስቀሉን ለአለቃ ደምፀ አስተላለፉ።

አለቃ ደምፀም እጅ ነሥተው መስቀሉን ከተቀበሉ በኋላ እስመ ለዓለሙን መቃኘት ጀመሩ። «ብክ ንወግሥሙ ለዙሉሙ ፀርነ፤ ወበስምክ ነገሥሮሙ ለእለ ቅሙ ላዕሌነ፤ ይቤ ዳዊት በመንፈስ ትንቢት በእንተ ዝንቱ ዕፅ መስቀል ዘተሰቅለ ዲቤሁ ቃለ አብ። ካዕበ ይቤ ወወህብኩሙ ትእምርተ ለእለ ይፈርሁከኩሙ ያምስጡ እምገጸ ቅድስት። ወይድነኑ ፍቁራኒከ። ወንሕነኒ ንትፈሣሕ ዮም። ወንግበር በዓለ በዛቲ ዕለት በዓለ እግዚእነ። ባንተ ጠላቶቻችንን ሁሉ እንወጋቸዋለን። የተሰለፉብንንም በስምህ እናገባቸዋለን ሲል ዳዊት የአብ ቃል በሥጋ ስልተሰቀለበት መስቀል በትንቢት መንፈስ ተናገረ። እንደገናም የሚፈሩህ ከጦርነት ያመልጡ ዘንድ፤ አንተም የምትወዳቸውና የሚወዱህ ይድኑ ዘንድ ምልክትን ሰጠሃቸው ሲል ይኸው ዳዊት ተናገረ። መዝ. (60)፥4።

«እንግዲህ እኛም ዛሬ በዚች በጌታ በዓል ደስ እያለን፤ በዓላችንን እናድርግ» አሉና ቀጥለው አንገርጋሪውን መሩ። ዝማሚውንና ጽፍዓቱን አጠናቀው ወደ ንዑስ መረግድ ከዚያም ወደ ዓቢይ መረግድ እየተሸጋገሩ አለቃ ደምፀና የኔታ ማጎተመ ሥላሴ በተመስጦ ያገለግሉ ነበር። ለጓደኞቻቸውም በአየር ላይ የሚንሳፈሩ መሰሉ። የልባቸውን ሐሄት በሚገልጽ ፈገግታ ፈታቸው የተሞላ ሆኖ ሳለ፤ ከዓይኖቻቸው አንዳንድ እንክብል ውሃ ዱብ ዱብ ይል ነበር። «ብክ ንወግሥሙ ለዙሉሙ ፀርነ፤» ይላሉ «ወንሕነኒ ንትፈሣሕ ዮም ወንግበር በዓለ በዛቲ ዕለት በዓለ እግዚእነ፤» ይሉና መልሰው ይላሉ። «ወንሕነኒ ንትፈሣሕ ዮም ...» እንደገና «ብክ ንወግሥሙ ... ወንሕነኒ ንትፈሣሕ ዮም ...»

«እንዴ! ከሥርዓቱና ከይትበህሉ ውጪ፤ መልሰው እያሉ ስንት ጊዜ ሊመረግዱት ነው?» አለ አንዱ ደብተራ ለጓደኛው ቀስ ብሎ «እግዚአብሔርን ለማመስገን የቁጥር ወሰን አያስፈልገውም። ማጎሌተ ገንበውን ስንደልቀውና ስናሸበሽበበት እንወላለን። ማጎሌተ ገንቦአችን ያለ ቁጥር ማጎሌተ እግዚአብሔር ግን በቁጥር ይሁን ብሎ የደነገገ ማን ነው?» ጠየቀ ጓደኛው። ሌላው ደብተራ ጣልቃ በመግባት «12 ጊዜ እግዚአ መሐረን እንበል ይባል የለም እንዴ?» አለ። አራተኛው ደብተራ ተቈጣና «ከአእምሮ ከለብዎ (ማስተዋል) ውጪ ነው ንግግራችሁ። እግዚአ መሐረንን (አቤቱ ማረንን) 11 ጊዜ ወይም 13 ጊዜ መጸለይ ኩነኔ የለበትም» አለና ስቆ አሳቃቸው።

በርጢሜዎስ ግን አጀማመሩ ስላላስደሰተው ቀደም ብሎ ዘርዕ ያዕቆብን ይዞ ከቅኔ ማጎሌት ወጥተው ወደ ትምህርት ቤት ከዚያም ዕፅ ከርከዴናቸው ወዳለበት ዐረህ ሔዱ። «ዘግይተም ሌሎች ሁለት ደብተሮች እያንሩ ከቅኔ ማጎሌት ወጡ። አብዛኞቹም አንድ ባንድ እየተሠረቁ ነጉዱ፤ እንኳን ቅኔ ማጎሌቱ አካባቢው ታወከ። የኢየሱስ ክርስቶስን ዜና ልደት የምሥራቅ ጠቢባን ባበሠሩ ጊዜ ሊየሩላሌም የታወከችውን ያህል ቅኔ ማጎሌቱ ተተረማመሰ። አግዐዝያኑ (ነጻዎቹ) መዘምራን እነ አለቃን ተከትለው አሁንም «ብክ ንወግሥሙ» ይላሉ በመረግድ። ከዚያ በማለዘብ። የዚያን ዕለት ማጎሌተ እግዚአብሔር ለሰው ሁሉ የተለየ ሆነበት። እነዚያ ከመናፍስት ማለት ከእኛ ጋር የተቆራኙ ቀሳውሰት፤ ዲያቆናትና መዘምራን ሁሉ አለቃ ደምፀ ቃለ አብና የኔታ ማጎተመ ሥላሴ በሚገኙበት አገልግሎት ምንጊዜም ላለመሳተፍ ወሰኑ።» አለና የወደቀው መንፈስ ቀጠለ።

«አንድ ቀን ጧት ዘርዕ ያዕቆብ ውዳሴውን መልክዕ-መልኩን ደጋገመ። ወዲያው አንድ ድምፅ ተሰማው። በስሙም ጠራው። «ዘርዕ ያዕቆብ! አንተ ልጄ ነህ የቃል ኪዳን ልጄ! በዙ ውለታ ዋልኩልህ፤ አንተን ግን እስካሁን ድረስ አላዘዝሁህም። የበርጢሜዎስ ወዳጅነት በቅተኛል፤ እርሱን ላስወግደው ወስኛለሁ። በእርሱ ቦታ ተተክተህ ሰዎችን እየመለመልክ ከኔ ጋር የምታወራርሳቸው አንተ ነህ» አለው ድምፁ። ዘርዕ ያዕቆብ ግን ደነገጠ። ሰውነቱ ተብረከረከ፤ ነፍሱ የከዳቸው መሰለው። የግን ድምፅ እንደሆነም አውቆታል። በበርጢሜዎስ አማካይነት ተለማምዶታልና። እያደርም ንግግሩ ጠበቅ፤ ቃሉ ከረር እያለና ወደ ጀሮው እየተወረወረ ገባ።

«በበርጢሜዎስ ቦታ ተተክተህ የምትሠራልኝ አንተ ነህ። እኔም የምትጠይቀኝን ሁሉ አደርግልሃለሁ።» ሲለው «ሁሉን? እንዴት ሁሉን?» አለ ዘርዕ ያዕቆብ በልቡ፤ ቃል ግን ከአፋ አልወጣም። «አዎን ሁሉን» አለ ሳጥናሌል። ዘርዕ ያዕቆብ ይበልጥ ተደናገጠ፤ የልቡን ሐሳብ ሁሉ የሚቈጣጠረው መሰለው። «የምትጠይቀኝን ሁሉ አደርግልሃለሁ» የተባለውን፤ ሳያስበው በልቡ ደጋገመው።

በልጅነቱ የሞተችበትን አጎቱን መርሳት አቅተት ነበር። ሁሉ ጊዜ ያሳለሰላት፤ እንደ ዳዊት ይደግማት ነበር፤ ዕቃ፤ ዕቃ እያሉ ሲሟወቁ፤ በቁርስ፤ በምሳና በእራት ላይ እንደጋባኸና እንደ እንግዳ ራሳቸውን በማስመሰል ሲጉራረሱ፤ «እረን በሞቱ! አልመለስም ይቺን ብቻ! ዐፈር ስሆንልህ! ስሆንልሽ!» ይባላሉ የነበረው ትዝ ይለው ነበር። አንዳንድ ጊዜም ሳይታወቀው በጉንጭቹ ላይ መንታ መንታ ቦይ እየሠሩ የሚንከባለሉት አንባዎቹ መጽሐፉን ያበላሹበት ነበር። ያሁኑ አነጋጋሪና ተስፋ ሰጪ ድምጽ ወደ ጀሮው ከመምጣቱ በፊት በድግምት ጸሎቱ መካከል የርሷ ትዝታ ጣልቃ

በመግባት ያስችግረውና ልቡን በኃዘን ይሞላው ነበር። «የጠየቅኸኝን ሁሉ አደርገልሃለሁ ካልከኝ የሞተችውንና ትዝታዋና ናፍቄቷ የሚረብሸኝን እገኜን ብታመጣልኝ» ጠየቀው ሲፈራ ሲተባ።

«አዩ ዘርዐ ያዕቆብ አንተኮ ለኔ ገና የምታደርግልኝ ብዙ ሥራ ስላለ እኔም ሁሉን አደርገልሃለሁ። ከነገ ጀምሮ እጎትህ ቧት ቧት እየመጣች እንድታጫውትህ ከዚያ ዕፅ ከርከዴን ስር ሔድ» አለና ሳጥናኤል ተሰናበተው «ጥያቄ አለኝ፤ በርጤሜዎስን ለምን ታስወግደዋለህ? ከልቡ አገልግሎት የለም እንዴ?» ዘርዐ ያዕቆብ ጠየቀ «ልክ ነህ አገልግሎትኛል፤ ያረጀ፣ አገልግሎትን የጨረሰ ዕቃ ወደ ቆሻሻ መጣያ ይጣላል፤ ቆሻሻውም ይቃጠላል ይኸ ነው መልሱ» «አረ ገና ብዙ አገልግሎት ላይ የሚውል ነውኮ!» «አይመስለህ አንድ ቀን ንስሐ ቢገባክ አመለጠኝ ግለት ነው» አለና ሳጥናኤል ደመደመ።

ዘርዐ ያዕቆብ ኃዘንና ደስታ ተደባለቁበት። ልቡ ሙታ። ፍርሃትና ሽብር አንቀጠቀጡት። የእጎቱ ወደ ሕይወት መመለስና የባለውለታው የበርጤሜዎስ ወደ ሞት መጓዣ ከፈት ለፈቱ ተደቀኑ። እንዲያውም ይህ ይሁን የማይባል ድብልቅ ድብልቅልቅ ሆነበት። ይህን ሲያወጣና ሲያወርድ ትልቁ ዕፅ ከርከዴን ዘንድ ደረሰ። አሁን የሆነውን ሁሉ የሆነበት፤ በርጤሜዎስ ለርሱ እንትን ያደረገበት፤ ትውስታው የማይረሳ ስፍራ። «ዘሩ!» የሚል የሴት ድምፅ ሰማ፤ ወደ ጓላው ፈጥና ዞረ። ወለተ እስራኤል የክርስትና እናቷ ወደ ከተማ ወጥተው የገዙላትን ዝንጉርጉር ጉርድ ቀረጸና ቀይ ሹራብ ለብላለች። ገደል ገብታ በሞተችበት ዕለት የክርስትና እናቷ ገላዋን አጠቧት፤ ፀጉሯን ጉነጉትላት፤ ቀባቧት። አዲሱን ልብስ አለበሷት፤ ፎቶ አስነሷትና «በይ እንግዲህ ወደ ቤትሽ ተመለሽ» አሏት። ዘርዐ ያዕቆብና ጓደኞቹ የርሷም ጓደኞች ተጨምረው አጅበዋት ነበር። እነርሱም የርሷን ያህል በደስታ ፈንገዘው ነበር። እያወሩ በመሯሯጥም እየተጫወቱ ወደ መንደራቸው በመመለስ ላይ እንዳሉ፤ «በዚህ በስርጡ በኩል እንሔድ» ተባባሉ። «አዎን ኮሽምም እየለቀምን እንበላለን በስርጡ እንወጣ» ሁሉም ተስማሙ።

ከትልቁ ስርጥ ቀጥሎ ያለውን አነስተኛ ስርጥ እኩሌቶቹ ጨርሰው፤ ሌሎችም ከወለተ እስራኤል በስተ ጓላ አቀርቅረው ገደሉን ለመውጣት ሲቧጥጡ የወለተ እስራኤል እግር ተንሸራተተ። የእራታና ተከታትሎም የኳኳታና የድምድምታ ድምፅ አጃቢዎችዋን ቀስቀሳቸው። ከፊት ለፊቷ ያሉት ወደ ጓላቸው ዞሩ፤ ከጓላዋ ያሉትም ቀና ብለው ተመለከቱ። ወለተ እስራኤል የለችም። ከገደሉ በታች እቋጥኝ ላይ ዐርፋለች። ሙሽ፣ ተጨጫሽ፤ ከስምራት በታም ከመንደርም ወንዶችም ሴቶችም ሽማግሌዎችም አርጌቶችም፤ ወጣቶችም እየርጡ ደረሱ። ይህ ከሆነ ግን ዓመታት አልፈዋል፤ በዕለቱ የነበሩት ሁሉ ታሪኩን ረስተውታል፤ ለዘርዐ ያዕቆብ ግን የእጎቱ ፍቅርና የአደጋው ትርኢት አሁንም በአእምሮው አዲስ ነው ግለቱ አልበረደም።

በዕፅ ከርከዴን ስር ያለችው ወለተ እስራኤል ቁመቷ አልጨመረ፤ አልቀነሰ፤ ልብቧ አላለቀ አላደፈ፤ የተጉነጉነው ፀጉሯም ቢሆን ከገደል በወደቀችበት ዕለት በነበረበት ሁኔታ ነበረ። ዘርዐ ያዕቆብ አእምሮውን ጥቂት ሊጠራጠረው ሞክረና «የለም! ያችዋ የኔዋ ወለተ እስራኤል ናት! ግን እንዴት?» አለ ራሱ ለራሱ ግራ ቢገባው። እንባውም በጉንጮቹ ላይ መንታ፣ መንታ ሆነው እኔ እቀድም፤ እኔ እቀድም አሉ ቁልቁለትን።

«ዘሩ ለምን ታለቅላለህ? እኔ እኮ ሁልጊዜ እየመጣሁ አጫውትሃለሁ፤ ነገር ግን እኔና አንተ እንደምንገናኝ ለክርስትና እናቱ እንኳን አትናገር ምስጢር ነው» ብላ አስጠነቀቀችው። በልጅነታቸው ከሞቱት ወላጆቻቸው ጋር እንደምትናርም ነገራቸው። እሷንና እሱን ያሳደጓቸውን አክስቷን የአክስቷን ባልና የልጆቻቸውን ጤንነትና አኗኗራቸውን ጠየቀችው፤ ነገራት። «በል እንግዲህ ስትፈልገኝ ወደዚህ ብትመጣ እኔም እመጣለሁ» ከፈለገህ እማግንና አባዬን ይገልጻለሁ እመጣለሁ» በግለት ተሰናበተችው።

በደነዘዘ ደስታ አእምሮው ቢሞላም ግልጽ ያልሆነለት ብዙ ነገር ነበረ። በሌላ በኩልም ለዚህ ሁሉ ያበቃው በርጤሜዎስ የሚገደልበት ምክንያት «አንድ ቀን ንስሐ ቢገባክ አመለጠኝ ግለት ነው» የሚለው የሳጥናኤል ንግግር አሁን የሰማው ያህል ሆኖ አንቀጠቀጠው፤ ልቡን ወግቶ ያልተነቀለ ጦር ሆነበት። ወደ ቤት ሲመለስም በርጤሜዎስ ከሁለት ጓደኞቹ ጋር በመጨዋወት ላይ ሳለ በትንታ መሞቱ ተነገረው። ሰዎች ያለቅላሉ። ይጨጫሻሉ። «ወይኔ ጓዴ፣ ምስጢረኛዬ፣ እንጀራዬ፣ ትምህርቴ...» ዘርዐ ያዕቆብም ከሚያለቅሱት ጋር ተቀላቀለ። በርጤሜዎስ ተገነዘ፤ ተከፈነ፤ በሰሌን ተጠቀለለ፤ የቤተ ክርስቲያን ደወል ተደወለ። የፆ አድባራት ካህናት ለፍትሐት ተሰበሰቡ መዋሥክቱ ተመራ። ከበርው ጅው ጅውጅም ድም። ጸናጽሉ ሺ-ሺየእጣት ጢስ ቦለል ቦለል፤ የቀስ ዘመድ ሲያለቅስም ሲፈታም እንደተባለው ሆነ። የአቡዮን በዓል በመሰለ ደግሞ ግንፊት፣ ሕዝብንና አሕዛብን ባሳተፈ ከብር በርጤሜዎስ ተሸኘ።

ዘርዐ ያዕቆብ ዕፅ ከርከዴን ስር እየሔደ ከወለተ እስራኤል ጋር ቢጫወትም ደስታው ፍጹም አልሆነለትም። «በርጤሜዎስ አንድ ቀን ንስሐ ቢገባክ አመለጠኝ ግለት ነው!» የሚለው የሳጥናኤል ንግግር እንደውጋት ሆኖ በማናቸውም ሁኔታ ደስታው ፍጹም እንዳይሆን «ሁሉ» እያሰኘ ድንገት ቁልቁል ይመልሰዋል፤ ይወጋዋል። ይህም ሆኖ በዚያ ጉደኛ ዕፅ ከርከዴን ስር ከእጎቱም ከእናቱና አባቱም ጋር ብዙ ጊዜ ተገናኘ። የእነርሱን እንጂ እንጂ እርሱ ናፍቆትን ተወጣ። በሌላ በኩልም ወደ ቅኔና መጻሕፍት ቤት በየተራ ተዛውሮ ልቡ የተመኘውን ሁሉ አጠናቀቀ። አንቱ የተባለ ሰው ወጣው፤ ትዳር ያዘ፤ የልጆችም አባት ሆነ። ቅርብ ለቅርብ ከሆኑ ከሦስቱ አድባራት በአንደኛው በደብረ ፋይድ ገብርኤል በመሪ ጌታነት ተሾመ። ይህን ደብር ከቋቋመውና በሀብቱ ካዳበረው ካደብተራ ምንተሰኛት ደመቀ

ጋር በወዳጅነትና በቃል ኪዳን ተሳሰረ። የሚታወቅባቸውን ብዙ ብዙ ሥራዎች ሠራ። በሕዝብ ዘንድ ተከበረ፤ ጌተየ፤ የቀንድና የጋማ ከብተኛ በጎችና ፍየሎች አይቈጠሩም።

ይህን ያህል የታወቀ፤ የተከበረና የተወደደ ቢሆንም፤ ሰዎችን ያበላላ፤ ያጠጣል እንጂ ምንም ቢሆን ዘርዐ ያዕቆብ በማንቲም የሚቈጠር ገንዘብ ለሰው አይሰጥም። ቢበደር እንኳ ምክንያት እየሰጠ ቀጠሮ ያስተላልፋል እንጂ አይከፍልም። የቅርብ ጓደኞቹ ዘርዐ ያዕቆብ ስም ያን የሚለውን ስም በመቀየር ያደረገበትን ፍቅረ ንዋይ በሚገልጹበት ስም ንዋይ ሲሆን በግለት ስም አወጡለት። በጥቂት ሰዎች የሚታወቀው ይህ ስም ይፋ ወጣና ከ10 ሰዎች ወደ 20 ከዚያም ወደ 100 ሰዎች ደረሰ። በመጨረሻ መሪ ጌታ ንዋይ ሲሆን እንጂ ዘርዐ ያዕቆብ ስም ያንን የሚያውቅ ሰው ጠፋ። የመሪ ጌታ ንዋይ ሲሆን የመጽሐፍ አስተማሪ የነበሩት እውቁ የብሉይና የሐዲስ መምህር አለቃ ዐወቀ ገ/እግዚአብሔር ሲሆኑ በደብረ ፋይድ ገብርኤል ከሚያስተምሩ ከመምህራን አንዱ ናቸው። ቤተ ክርስቲያን ሄደው አገልግለው አያውቁም። ከደለበው የቤተ ክርስቲያን ገቢ የተመደበላቸውን ደምዝ «አልቀበልም እኔ ሰሌን እየሠራሁ፤ መጽሐፍ እየጻፍኩና እየደጉስኩ የግንኙነት ገቢ ለዕለት ሲሳይ ትበቃኛለች» ብለው በእንቢተኝነታቸው ጸኑ። ከተማሪዎቻቸው መካከል አንዱ የግን ብርሃን በድርጊታቸው ይገረም ነበርና ሁኔታው ሲመቻችለት ምክንያቱን ጠየቃቸው። «የተቆረጠልዎትን ቀለብ ለምን አልቀበልም አሉ? በየወሩስ ለሚካኤልና ለገብርኤል ደብተራ ምን ተስናት ቤት እየሄዱ ለምን ድግሳቸውን አይበሉም?» በግለት ያቀረበላቸው ጥያቄ ከመሪ ጌታ ንዋይ ሲሆን ጀር ጥልቅ አለ። አለቃ ዐወቀም ሲመልሱ «የሞሁ፤ ገንዘብ፤ በምን መንገድ አንደሚሰበሰብ ታውቃለህ? ሌባው የሚሠረቅ ገንዘብ እንዲያጋጥመውና ሳይነቃበት ለመስረት እንዲያመቻችለት ለገብርኤል ይላላል፤ ባለገንዘቡን እንዲያፈገለት እንዲያደነግዝለት ግለት ነው። በዝሙት ተዳዳሪዎ ድንገልናውን ያፈረሰውን ወጣት፤ ሀብታም ሀብታሙን ሰው ባለትዳሩን ከሚስቱ አፋትቶ፤ ወይም አጣልቶ እንዲያመጣላትና ከእርሷ ጋር በዝሙት ፍቅር እንዲያስተሳስርላት፤ ይህንም በመሳሰለው መንገድ ወረት እንዲገባላት ትሳለላች። ነጋዴው በተመሳሳይ ንግድ የተሰማራውን ነጋዴ ወረት ወደ እርሱ እንዲያዘርላት፤ ሌላው ባላጋራውን እንዲገድልለት ሌላ ሌላውም ተመሳሳይ ጉዳይ እየተሳለ፤ ይህን የመሰለ ሥራ ላደረገላቸው ባለውለታቸው የድካሙን ጥጋ ለመክረል ሲሉ ቃል የገቡትን ብጽዓት ለደብረ ፋይድ ያስገባሉ። ይህን ታውቃለህ አታውቅም?» አሉት።

«በሚገባ እውቃለሁ እንጂ የኔታ» በግለት የግን ብርሃን ሲመልስ፤ አለቃ ዐወቀ ቀጠሉና «ታዲያ ይህን በመሰለ መንገድ የገባውን ገንዘብ መብላት በዐመፅ ሥራ ከዲያብሉስ ጋር መተባበር ግለት ስለሆነ ከቤተ ክርስቲያን ገቢ አልቀምስም ያልኩት በዚህ ምክንያት ነው» አሉት።

መቼም የግን ብርሃን ያልገባውን ነገር ሁሉ መጠየቅና መረዳት ስለሚያዘውትር በማስረጃ ተደግፎ ያልቀረበለትንና ያልተረዳውን ለመቀበል እሺ የማይል ሞገደኛ በመሆኑ አለቃ ዐወቀ ይወዱታል። አሁንም እንደልማዱ ደገመና ጠየቀ። «የኔታ ሰዎቹ የሚሳሉት ለገብርኤል ነው አሁን እንዳስረዱኝ ከሆነ መልእክ ይህን የመሰለ ርዥሰት እንደማያደርግ ይታወቃል። ታዲያ በገብርኤል ስም ይህን ርዥሰት የሚያደርገው ክፉ መንፈስ ከሆነ ይህን መንፈስ እግዚአብሔር እንዴት ችላ አለው?» አለቃ ዐወቀ መለሱ። «መጽሐፍ ወበእንተዝ አግብአሙ ወሳደጎሙ ከመ ያርዥሱ ርእሶሙ ለሊሆሙ ወያገሥሩ ነፍሰተሙ እስመ ሐሰተ ረሰይዎ ለጽድቅ እግዚአብሔር ወአምለኩ ወተጸአጽኩ ተገባር ወሳደገዎ ለፈጣሪ ዙሉ ዘውእኩ አምላክ ብሩክ ለዓለመ ዓለም አሜን» የእግዚአብሔርን እውነት በውሸት ለውጠው ሁሉን የፈጠረውን በእውነት ለዘላለም የተባረከውን አምላክ በመተው በእግዚአብሔር የተፈጠረውን አምልኮዋልና እርሱ ደግሞ ራሳቸውን ለሚያረክሱበትና ለሚያተሳቁሉበት ነውር አሳልፎ ሰጣቸው። ሮሜ 1፡24-25 ሲል እንደተናገረው ተፈጽሞባቸዋልና በርዥሰቱ በሚገኘው ገቢ ሆዳቸውን መመላታቸው ለእነርሱ ከሁሉ በላይ ክብር ነው። ፊል.18-19» አሉት። የግን ብርሃን ግን ነገሩን እስኪያበላላው ድረስ አንገቱን ደፍተና ግንባሩን ጳጥሮ ዝም አለ።

ይህን የተማሪውንና የአስተማሪውን ጥያቄና መልስ እነርሱ ልብ ያሳደረጉት መሪ ጌታ ንዋይ ሲሆን ጀርውን አቁሞ አንድም ሳይቀር አድምጦታል። የሰጣው ትምህርት ወደ ሌሎች ሰዎች እንዳይተላለፍም ሁለቱንም ሊያስገድላቸው ወሰነ። ጉዳዩ ቀላል ነው። በግለዳ ዕፅ ከርከዴት ስር ተቀመጠና መልከዐ ሳጥናኤልን ደገመ፤ ባለ መልኩ መጣ፤ «አለቃ ዐወቀንና የግን ብርሃንን ገደልላኝ» አለው። «አልችልም፤ አንተ ከግለብህ በፊት እኔው ራሴ ብዙ ጊዜ ሞክረ አልተሳካልኝም አንተ ከኔ ጋር እንደተወራረስክ እነርሱ ደግሞ ከኔ ከሚበልጥ መንፈስ ጋር ተወራርሰዋል። ዐርፈህ ተቀመጥ» አለው በቁጣ።

«በርጢኤዎስ አንድ ቀን ንስሐ ቢገባክ አመለጠኝ ግለት ነው። ... ንስሐ የገባ ሰው ከሳጥናኤል አመለጠ ግለት ነው? ... ንስሐ የገባው ሰው ሳጥናኤልን ከሚያሸንፍ መንፈስ ጋር ተወራረሰ ግለት ነው? ... ስለዚህ በርጢኤዎስን ንስሐ ሳይገባ ላስወግደው ወስኛለሁ ... እኔ ግን ተሸናፊ ለሆነ መንፈስ የምገዛ ባሪያ ነኝ። በራሴ ነጻ መውጣት ግን አልችልም።» ይህና ከዚህ ጋር የተያያዙት የጳጠሮ ውላቸው ሰውር የሆኑ ሐሳቦች በልቡ ተመላለሱ ፈነወጠበት። አእምሮው በጭንቀት ተሞላ፤ ተረበሽ አቅለሸለሸው። የራሱ አእምሮ የራሱንና የመሪ ጌታ ንዋይ ሲሆንን ታሪክ እየደጋገመ ተረክለት፤ እንደማያውቀው ያህል ሆኖ በትካዚ እርሱም ደጋግሞ አዳመጠው።

በጉባኤው መካከል በመሪት ላይ በተዘረጋው በመሪ ጌታ ንዋይ ሲሆን ገዙፍ ሰውነት ውስጥ ያለ ክፉ መንፈስ ከዚህ በላይ የተነገረውን ሁሉ ባለታሪኩ ምስተኛ ሰው እንደሆነ አስመስሎ ከተረክ በኋላ በመቀጠል ባለታሪኩ እርሱ ራሱ እንዲህ አለ። «በርጢኤዎስን እንደተጠራጠርኩት ሁሉ መሪ ጌታ ንዋይንም ተጠራጠርኩት። ቢያመልጠኝስ? አልኩና አሳበድኩት፤ ለገድለው ነበር፤ ግን እቅዴ ከሸፈና እነሆ የግን ብርሃንና አለቃ ዐወቀ ወደዚህ ይዘውት መጡ።

ለዚህ ውርደትም አጋለጡኝ። ወይኔ ሳተናው! ተዋረድኩ፣ ተቃጠልኩ፣ ሽረ ነደድኩ። እለቃለሁ፣ እወጣለሁ» በማለት ወተወተ።

ይህ ሁሉ ሲሆን አለቃ ደምፀ ቃለ አብና ጉባኤው በጸሎት መንፈስ ቆይተው ነበር። ኃያሉን አምላካችንንም ስለ ድንቅ ሥራው በመንፈስ ያመለግኑት ነበር። እንዲህ እያሉ «አምላካችን ሆይ፣ የኃይልህ ታላቅነት ፍጹምና ድንቅ ነው። የኃይልህ ምንጩ አንተው ራስህ እንደሆንክ ይታወቅ ዘንድ ተራራውን የሚንደውን ዘንዶውንና አራዊቱን ሁሉ የሚረጋግጠውን፣ እሳቱን የሚያጠፋውን ታላቁን ኃይልህን በድንጋይ፣ በብረት፣ በእንጨት፣ ውስጥ አላኖርክም። በሁሉም አቅጣጫ ከሁሉም ዘንድ ጥቃት ሊደርስበት ይችል በነበረው ደካማ ሸክላ ውስጥ ዓለምን ማሸነፍ የሚችለውን መለኮታዊ ኃይልህን አስቀመጥክ። እኛ ምንድር ነን ጌታ! ለዚህ ዓለምን ለሚያድነው ወንጌልህ ሥርጭት እንታጭና እንመደብ ዘንድ የአጋንንትንም መንጋ እናሳድድ ዘንድ እኛ ምንድር ነን። አቤቱ ስምህን እናከብራለን!!»

በመጨረሻም ከፋው መንፈስ እንደውሻ ጮች እንዲወጣ አለቃ በሰማይና በምድር የሥልጣን ሁሉ ባለቤት በሆነው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አዘዙት! መንፈሱም እንደ ታዘዘው አደረገ። መሪ ጌታ ንዋይ ሲሞን ተንፈራገጦና ተዘለፈለፉ። ወዲያውም አንቀላፉ! ከፊታቸው ላብ ተንጠባጠበ። ጸሎቱም እንደ ተፈጸመ አለቃ ነቅዕ ጥበብ ለዕለቱ የተዘጋጀውን ትምህርት ካስተማሩ በኋላ ከምዕመናን ለቀረቡ ጥያቄዎች መልስ ሰጡ። የጥያቄና መልሱ ፕሮግራም እየተካሄደ ሳለ መሪ ጌታ ንዋይ ነቁ። «እ-እ-እ» አሉና ዓይናቸውን ገለጡ፤ ተቀመጡም። ሁኔታው ግር ያሰኛቸው ቢመስልም ጭንቀት አልነበረባቸውም። የተሟላ የልብ ሰላም የአእምሮ ፅረፍትና የመንፈስ ደስታ እንደሞላባቸው ይታይ ነበር።

እንደነቁ ለቀረቡ ጥያቄዎች የሚሰጡትን መልሶች አዳጡ። በትምህርቱ መዝጊያ ላይ አለቃ ነቅዓ ጥበብ «ከዚህ ዕለትና ደቂቃ ጀምሮ ስለ ኃጢአቴ ለሞተልኝና ሊያጸድቀኝም ለተነሣው ለጌታ ለኢየሱስ ክርስቶስ ራሴን እሰጣለሁ፤ ሰይጣንንና የእርሱን መሣሪያ የሆነውን ሥርዓት ሁሉ እጥላለሁ።» በማለት የምትወስኑ ተነሡና በጉባኤው መካከል ፈቃደኝነታችሁንና ውሳኔአችሁን አስታውቁ ሲሉ ቆሙ ጋበዙ። ተማሪ የማነ ብርሃን፣ ዲያቆን በፈቃዱ፣ ዘርዓ ያዕቆብ (መሪ ጌታ ንዋይ ሲሞን የነበሩ) ሌሎችም ተነሥተው ቆሙ። «ከዛሬ ጀምሮ ለጌታ መንፈስ ተማርካችኋል። የጌታ ምርኮኞች ናችሁና እጆቻችሁን ወደ ላይ ዘርጉ» አሉ። ከዚያ ጊዜ ጀምሮም የጌታ መንፈስ እንዲረከባቸው በጸሎት አሳልፈው ሰጧቸው። አገልጋዮቹን በእሳት ወላፊን ያስታጠቀውን ጌታን በማመስገን ጸሎቱን ጨረሱ።

በአካባቢው የሚገኙትን ሁሉ ያስደነቁ ሁለት የለውጥ ክሥተቶች ታዩ። አንደኛው ዘርዓ ያዕቆብን መሪ ጌታ ንዋይ ሲሞን ያሰኛቸው የቀለም ትምህርት ሁሉ ተወስደባቸው ነበር። በርጢኤዎስ እርሳቸውን ከክፉው መንፈስ ጋር ከማወራረሱ በፊት ካጠኑት የቀለም ትምህርት ሌላ የሚያውቁት ነገር አልነበረም። ዜማውን ቅኔውን ትርጓሜ መጻሕፍቱን ምን ወሰደባቸው? በማለት ሕዝቡ ሁሉ ተደነቁ። የደብረ ፋይድ ገብርኤል መሪ ጌትነት ለሌላ ተሰጠ። መሪ ጌታ ንዋይ ሲሞን መባላቸው ቀረና በቀድሞው ስማቸው አቶ ዘርዓ ያዕቆብ ስም ያን ተባሉ። ከደብተራ ምንተሰኛት ጋርም ለሁልጊዜ ተለያዩ።

ሁለተኛው አስደናቂ ነገር ከትምህርታቸው በተጨማሪ አንቱ ያሰኛቸው ሀብታቸው ሁሉ እንደ ጉም በነነ። የከብት መንጋውም በወረርሽኝ በሽታ ድምጥማጡ ጠፋ። ከሁሉም በላይ የድንቅ ድንቅ ተብሎ የተወራውና በሰው ልብ ተቀርጾ መነጋገሪያ የሆነው አቶ ዘርዓ ያዕቆብ ከሚስታቸውና ከልጆቻቸው ጋር በአንድነት ሆነው እግዚአብሔርን ያከብሩ ነበር። የሰይጣን መሣሪያ ከሆነው ሁሉ አንዱ እንኳ በእነርሱ ዌንድ እንዳይገኝ የእግዚአብሔር መንፈስ እያጸዳቸውና እያነጸቸው እንደሆነ በመረዳታቸው እግዚአብሔርን ያከብሩ ነበር እንጂ የእግዚአብሔር ከሆኑ በኋላ የሰይጣን የሆነው ሁሉ ከእነርሱ በመወሰዱ አላዘኑም። አለቃ ደምፀ ቃለ አብም ከነበራቸው የእርሻ መሬት ከፍለው ሰጧቸውና ዘርዓ ያዕቆብና ቤተሰባቸው ኑርአቸውን በእርሻ ላይ ሙሥርተው እግዚአብሔርን እያመለከቱ በደስታ ይኖሩ ጀመር።

አንድ ቀን ቄስ በሻህ ውረድና ዲያቆን በረደድ የአቶ ዘርዓ ያዕቆብን ጉዳይ አንሥተው ሲጫወቱ «ሃይማኖታቸውን ለለወጡ ሰዎች ገንዘብ የሚያድል ድርጅት አለ! ያን ለመቀበል ሲሉ ነው የኛን ሃይማኖት የሚተዉት ይባል የለምን? ታዲያ አቶ ዘርዓ ያዕቆብን የሚያህል ሰው ሃይማኖታቸውን ሲለውጡ ለምን ገንዘብ አልሰጧቸውም?» አለና ዲያቆኑ ጠየቁ። «አዩ ሞኝ!! አንተ የተነገረህን ሁሉ እውነት መስሉህ ትቀበላለህ? እንዲሁ ስም ለማጥፋት እንናገረዋለን እንጂ ገንዘብ የሚሰጥህ ቢሆን ኖር የመጀመሪያዎቹ እኛ በሆንን ነበር። በትምህርታቸው መስፋፋት የተነሳ እውነቱ በብዙ ሰዎች ዘንድ ሲታወቅ በተፈጸመው የማታለል ስራ እንዳገነወገር እየፈራን ለመከላከል ስንል የምንጠቀምበት መሣሪያ ስም ማጥፋት ሆነና ተገኘ። ግን የእውነቱን መገለጽ ግን ግንድ ይችላል። ዮሐ.1፥5።

ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ጠቅላላ እውቀት

ከሁሉን መርምር

በአንዳንድ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥራዝ በብሉይ ኪዳን መጨረሻ ከገጽ 721-1037 በሌሎቹ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥራዞች የማይገኙ መጻሕፍት በመጨመራቸው ተጨንቀውና ግራ ተጋብተው ያውቃሉን? «ተጨማሪ (ዲዮትሮካናኒካል) የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት» በሚል የክፍል መጠሪያ የተጨመሩት መጻሕፍት አሥራ አምስት ናቸው።

በውሳኔ የተጨመሩት መጻሕፍት የሚገኙበት ጥራዝ በአንዳንድ ሰዎች ዘንድ እንደ ሙሉ መጽሐፍ ቅዱስ ሲቋጠር እነርሱ የሌሉበት ጥራዝ ግን «ጉደሉ መጽሐፍ ቅዱስ» ተብሎ ሲጠራ ተሰምቷል።

መጠሪያቸው እንደሚያስረዳው እነዚህ ተጨማሪ መጻሕፍት ቀደም ሲል ከቅዱሳን መጻሕፍት ቁጥር ውጪ እንዲሆኑና በአዋልድነት እንዲጠሩ ያደረጓቸው አያሌ ታዋቂ ምክንያቶች መኖራቸው ግልጽ ነው። ምክንያቶቹም ከአዋልድ መጻሕፍቱ ጋር ታትመው ቢሆን ኖሮ የመጽሐፍ ቅዱስ ተግሪዎችን ባላደናገሩ ነበር።

የብሉይ ኪዳን መምህራን ስለ እያንዳንዱ ዲዮትሮካናኒካል መጽሐፍ በግስረጃ የተደገፈ ማብራሪያ ይሰጡናል ብለን ተስፋ እናደርጋለን፤ እስከዚያው ድረስ ግን ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር የማይስማሙባቸውን ነጥቦች በመጠቀም ማቅረባችንን እንቀጥላለን።

መጽሐፈ ባርክ

በ1980 ዓ.ም በታተመው የአማርኛ መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከቀናና መጻሕፍት አንዱ ሆኖ የቀረበው «መጽሐፈ ባርክ» ከግእዝና ከእንግሊዝኛው ትርጉሞች የተለየ ነው። ለአማርኛው መጽሐፈ ባርክ በምንጭነት ያገለገለው፣ በየትኛው ቋንቋና በምን ዘመን የታተመው መጽሐፍ እንደሆነ ስላልተጠቀሰ ከምንጩ ጋር እንዲመሳከር ለማድረግ አላመችም፤ ስሕተቱ ከምንጩ ወይም ከአማርኛው ትርጉም እንደሆነም አልታወቀም። ሆኖም አንባቢ እንዲያነበውና የራሱን ፍርድ እንዲሰጥ ልዩነት ከታየባቸው ቁጥሮች ዐሥሩ ለዓይነት በአማርኛ፣ በግዕዝና በእንግሊዝኛ ቀርበዋል።

1. አማርኛው መጽሐፈ ባርክ በ1980 ዓ.ም በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር የታተመ ነው።
2. ግእዝ መጽሐፈ ባርክ በኤርትራ፣ በኢትዮጵያ፣ በፓሪስ፣ በሉንዶን፣ ተከማችተው ከሚገኙት ጥንታዊያን የብራና መጻሕፍት የተገኘውን ከሶርያ፣ ከጽርእና ከዐረብ መሰል መጻሕፍት ጋር በማመሳከርና በማስማማት ተዘጋጅቶ በ1918 ዓ.ም አሥመራ በማኅተመ ፍራንችስካና የታተመ ነው።
3. እንግሊዝኛው መጽሐፈ ባርክ እ.ኤ.አ. በ1985 በአክሰርድ የታተመው ዘ.ኒው ጀሩሳሌም ባይብል ነው።

አማርኛው	ግእዝ	እንግሊዝኛው
3. ከይሁዳ ንጉሥ ከኢዮአቄም ልጅ ከኢኮንያን የተጻፈውን ከሕዝቡም ዘንድ ወደ እርሱ የመጣውን	ወእንበበ ባርክ ዘ. መጽሐፈ በእዝነ ኢኮንያስ ወልደ ኢዮአቄም ንጉሠ ይሁዳ ወ በእዝነ ኩሉ ሕዝብ ዘመጽአ ገበ መጽሐፍ	Baruch read the text of this book aloud to Jeconiah son of Jehiakim, king of Judah, and to all the people who had come to hear the reading,
4. የባቢሎን ሰዎች የእግዚአብሔር ማደሪያ ንዋየ ቅድሳቱን ከቤተ መቅደስ በወሰዱ ጊዜ በኢየሩሳሌም ወዳሉ ካህናት የላከውንም ይህንን መጽሐፍ ባርክ እነበበ	ወበእዝነ ኃያላን ወደቂቀ ነገሥት ወበእዝነ ሊቃናት ወበእዝነ ሕዝብ እምግቢደ እስከ ንዑስ ኩሎም እለ የኅድሩ ባቢሎን መልልተ ፈለገ ሶዲ	To the nobles and the sons of the king, and to the elders, to the whole people, that is, to the least no less than to the greatest, to all who lived in Babylon beside the river Sub.
5. ናቡከደነሾር ኢኮንያንን ከማረከው በኋላ የኢየሩሳሌምንም ወገኖች ከማረካቸው በኋላ ወደ ባቢሎንም ከወሰዳቸው በኋላ ሴዲቅያስ የብሩን ዕቃ አሠርቶ ከወርቁ ጋራ ሰደደላቸው።	ወበከዩ ወጸሙ ወጸለዩ በቅድመ እግዚአብሔር	On hearing it they wept, fasted and prayed before the Lord;
6. ዘመናቸው ጠፈር በአድግስ ጸንቶ የኖረውን ያህል ጸንቶ ይኖር ዘንድ ስለ ባቢሎን ንጉሥ ስለ ናቡከደነሾር ድንነት ስለ ልጁ ስለ ብልጣሶር ደንነት ለምት አለ።	ወአስተጋብሎ ብፋሬ ብእሊ ብእሊ በከመ ክኒሎቱ	And they collected as much money as each could afford,
7. ፈጣሪያችን እግዚአብሔርን በድለናልና ለኛም ወደ ፈጣሪያችን ወደ እግዚአብሔር ለምትልን አለ	ወፈነውዎ ኢየሩሳሌም ገበ ኢዮአቄም ወልደ ሕልቅያ ወልደ ሱሉም ካህን ወገበ ካህናት ወገበ ኩሉ ሕዝብ ዘሀለዉ ምሳሌሁ ኢየሩሳሌም	And sent it to Jerusalem to the priest Jehoiakim son of Hilkiyah, son of shallum, and the other priests, and

8. ካህናቱ ቀድሞ ደግሞ ሕገን በበዓል ቀን ያነቧት እንደነበረ ያችንም መጽሐፍ በእግዚአብሔር ማደሪያ በቤተ መቅደስ እንብቧት አለ።

እመ ነሥኡ ንዋየ ቤተ እግዚአብሔር ዘተሀይደ እም ቤተ መቅደስ ከመ ይግጥም ጎበ ምድረ ይሁዳ በዐሥሩ ለመርጎ ሲባን ለንዋይ ዘብሩር ዘንብረ ሲደቅያስ ወልደ ኢየሱያስ ንጉሠ ይሁዳ

9. የፈጣሪያችን የእግዚአብሔርን ቸርነት ተናገሩ የኢየሩሳሌምንና የይሁዳን ሰዎች የኛን ፊት ኃፍረት ሸፈነን የመሳፍንቱንና የነገሥታቱን ፊት የመምህራኑንና የካህናቱን ፊት ኃፍረት ሸፈነው።

እምደ ነሥሐሙ ናቡከደነፆር ንጉሠ ባቢሎን ለኢኮንያስ ወለመኳንንት ወለዚውዋን ወለከሀልያን ወለሕዝበ ምድር እምኢየሩሳሌም ወወለዶሙ ባቢሎን

10. የፈጣሪያችን የእግዚአብሔርንም ቃል አልሰማንም በሠራልን በፈጣሪያችን በእግዚአብሔርም ትእዛዝ ጸንተን አልናርንም

ወይቤሉ ናሁ ፈነውነ ለከሙ ብሩረ ወቦቱ ተሳየጡ ለመሥዋዕት በእንተ ኃጢአት ወዕጣነሂ፥ ወግበሩ መና ወአዕርጉ በምሥዋዕ እግዚአብሔር አምላክን

11. አባቶቻችንን ከግብጽ አገር ካወጣቸው ጀምሮ እስከዚች ቀን ድረስ ፈጣሪያችን እግዚአብሔርን ወነጀልነው

ወጸልዩ በእንተ ሕይወተ ናቡከደነፆር ንጉሠ ባቢሎን ወበእንተ ብልጣሶር ወልዱ ከመ ይኩን መዋዕሊሆሙ ከመ መዋዕል ሰግዶ ዲበ ምድር

12. ሔደን ለአሕዛብ ጣዖቶች ተገዝተናልና በሙሴም እሪት የተጻፈው መከራ ደርሶብናልና ይህ ጽኑ እርግጥን አገኛን አለ።

ወየሀበነ እግዚአብሔር ኃይለ ወያብርሀ አዕይንተነ ወንሕየው በታሕተ ጽላሉተ ለናቡከደነፆር ንጉሠ ባቢሎን ወበታ ሕተ ጽላሉቱ ለብልጣሶር ወልዱ ወከመ ንትቀነይ ሉሙ ለብዙኅ መዋዕል ወከመ ንርከብ ሞገስ በቅድመገጸሙ

all the people who were with him in Jerusalem.

Also on the tenth day of sivan he was given the utensils of the house of the Lord, which had been removed from the temple, to take them back to the land of Judah; these were silver utensils which Zedekia son of Josiah king of Judah, had had made.

After Nebuchadennazzar king of Babylon had deported Jeconiah from Jerusalem to Babylon together with the princes, the metal workers, the nobles and the common people.

Now they worde, we are sending you money to pay for burnt offerings, offerings for sin and incense. Prepare oblations and offer them on the altar of the Lord our God;

And pray for the long life of Nebucandennazzar king of Babylon, and of his son Belshaazzar, that they may endure on earth as long as the heavens endure;

And that the Lord may give us strength and enlighten our eyes, so that we may lead our lives under the protection of Nebuchadnezzar king of Babylon and of his son belshazzar, and that we may serve them for a long time and win their favour.

ገና ከመነሻው ጀምሮ ያለውን ልዩነት ለማሳየት ከምዕራፍ 1 ቁጥር 3 ጀምሮ ያሉትን ተከታታይ 10 ቁጥሮች በዚህ ለማቅረብ ተሞክረ እንጂ የልዩነቱ ዓይነትና መጠን ብዙ ነው። ለምሳሌ በአንዳንድ ቦታ የቁጥር መለዋወጥም አለ። ከዚህም በቀር እያንዳንዱ ምዕራፍ ከግእዙና ከእንግሊዝኛው ባርክ በቁጥር ያንሳል።

	አግርኛ	ግእዝ	እንግሊዝኛ
1ኛው ምዕራፍ	12 ቁጥሮች	22 ቁጥሮች	22 ቁጥሮች
2ኛው ምዕራፍ	17 ቁጥሮች	35 ቁጥሮች	35 ቁጥሮች
3ኛው ምዕራፍ	31 ቁጥሮች	38 ቁጥሮች	38 ቁጥሮች
4ኛው ምዕራፍ	15 ቁጥሮች	37 ቁጥሮች	37 ቁጥሮች
5ኛው ምዕራፍ	8 ቁጥሮች	9 ቁጥሮች	9 ቁጥሮች
በድምሩ	<u>83</u>	<u>141</u>	<u>141 ይዘዋል።</u>

ግዕዙና እንግሊዝኛው መጽሐፈ ባርክ ያሰፈሩት ሐሳብ በአግርኛው መጽሐፈ ባርክ ስላልተካተተ የአግርኛውን መጽሐፈ ባርክ በ58 ቁጥሮች ጉደሉ አድርጎታል። ዳሩ ግን የእግዚአብሔር ቃል ስላይደለ በጉድልም ቢተርፍም ላይስደንቅ ይችላል።

ይተገላ